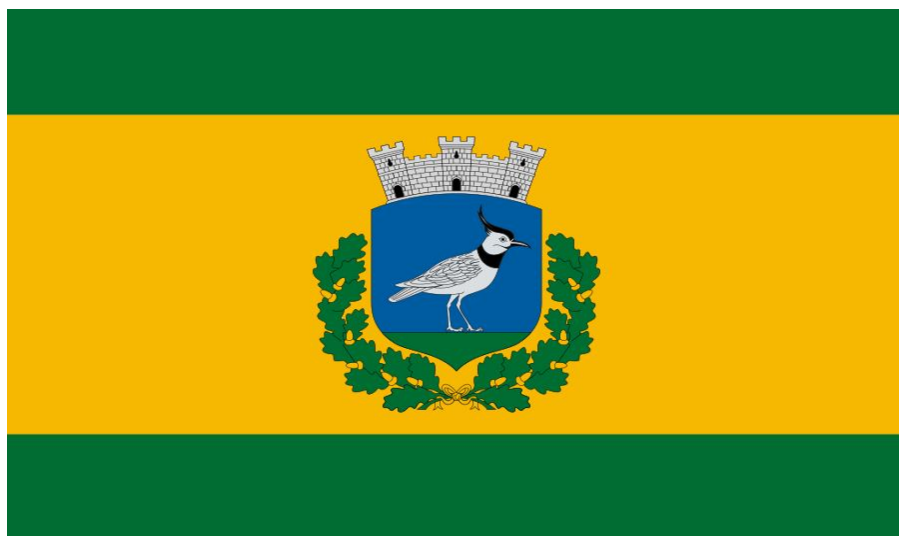

NAGYBAJOM VÁROS TELEPÜLÉSFEJLESZTÉSI TERVE

Készítette: Logframe Tanácsadó Iroda Kft.

2023. március hó

Tartalomjegyzék

1	Bevezetés.....	7
2	Megalapozó vizsgálat.....	8
2.1	Településhálózati összefüggések, térségi és települési kapcsolatok.....	8
2.2	Területfejlesztési dokumentumokkal való összefüggések.....	12
2.2.1	Európai Unió releváns területfejlesztési dokumentumai	12
2.2.2	Magyarország releváns területfejlesztési dokumentumai	13
2.2.3	Somogy vármegye releváns területfejlesztési dokumentumai	15
2.2.4	Kaposvár MJV releváns területfejlesztési dokumentumai.....	18
2.3	Tervi előzmények, érvényes településfejlesztési döntések és azok érvényesülése.....	18
2.4	A település demográfiai helyzete	20
2.5	A település humán infrastruktúrája, közszolgáltatások	26
2.5.1	Egészségügy	26
2.5.2	Szociális ellátás.....	26
2.5.3	Gyermekotthon	28
2.5.4	Kisgyermekellátás.....	29
2.5.5	Oktatási intézmények	30
2.5.6	Művészeti oktatás.....	32
2.5.7	Sport.....	32
2.5.8	Kultúra.....	33
2.5.9	Egyéb közszolgáltatások, közigazgatási funkciók elhelyezkedése	35
2.5.10	Civil szervezetek.....	35
2.5.11	Egyházak	36
2.6	A település gazdasága	37
2.6.1	Jövedelmi helyzet	37
2.6.2	Vállalkozások a városban.....	41
2.6.3	Nagybajomi Iparterület	44
2.6.4	Nagybajomi termálfürdő.....	45
2.6.5	Munkaerőpiac	47
2.7	Az önkormányzat gazdálkodása, településüzemeltetés	53
2.7.1	Költségvetés, vagyongazdálkodás, gazdasági program	53
2.7.2	Az önkormányzat településfejlesztési tevékenysége és gazdaságfejlesztés.....	57
2.7.3	Közfoglalkoztatási programok.....	59
2.7.4	Intézményfenntartás és településüzemeltetés	59
2.7.5	Nemzetközi kapcsolatok.....	60
2.8	Közlekedés	62
2.9	Közművek, elektronikus hírközlés, csapadékvíz-gazdálkodás	64
2.9.1	Vízi közművek.....	64

2.9.2	Földgáz, villamosenergia, elektronikus hírközlés	64
2.9.3	Csapadékvíz elvezetés, felszíni vízrendezés	65
2.10	A megalapozó vizsgálat értékelése.....	66
3	Településfejlesztési terv	68
3.1	Jövőkép.....	68
3.2	Stratégia.....	69
3.2.1	Fejlesztési célok rendszere.....	69
3.2.2	Fejlesztési akcióterületek.....	75
3.3	Cselekvési program.....	82
3.3.1	Az önkormányzat tevékenysége a fejlesztési terv megvalósítása során.....	82
3.3.2	A fejlesztési terv megvalósításának intézményi, szervezeti kerete	83
3.3.3	A megvalósítást szolgáló beavatkozások.....	85
3.4	Fejlesztési tervlap	88

Ábrajegyzék

1. ábra: Kedvezményezett járások Magyarországon (forrás: KSH).....	8
2. ábra: Kadarkúti kistérség települései (forrás: saját szerkesztés)	9
3. ábra: Funkcionális várostérségek (forrás: saját szerkesztés)	9
4. ábra: Munkaerőpiaci körzetek Magyarországon (forrás: KSH)	10
5. ábra: Kaposvári munkahelyen dolgozók százalékos aránya (forrás: saját szerkesztés)	10
6. ábra: Nagybjom munkaerő vonzó képessége (forrás: saját szerkesztés).....	11
7. ábra: Szabad vállalkozási zónák Magyarországon (forrás: KSH).....	11
8. ábra: Az M9 gyorsforgalmi út tervezett nyomvonala Nagybjomnál (forrás: Országos Területrendezési Terv Ország Szerkezeti Terve, 2021. április).....	15
9. ábra: Területi célok Somogy Megye Területfejlesztési Konceptiójában	16
10. ábra: Nagybjom lakónépességének változása 1785 és 2022 között (forrás: KSH adatok, saját szerkesztés)	20
11. ábra: Nagybjom népességének változása 2011 és 2021 között (forrás: KSH adatok, saját szerkesztés)	21
12. ábra: Természetes szaporodás és fogyás (forrás: TEIR).....	21
13. ábra: Ezer lakosra jutó születések és halálozások összesített egyenlege 2011-2021 (forrás: TEIR)	22
14. ábra: 1000 lakosra jutó belföldi vándorlási egyenleg 2011-2021 (forrás: TEIR).....	23
15. ábra: 1000 lakosra jutó összesített vándorlási egyenleg 2011-2021 (forrás: TEIR)	23
16. ábra: 0-14 évesek aránya az állandó népességből (%) (forrás: TEIR).....	24
17. ábra: 65-x évesek aránya az állandó népességből (%) (forrás: TEIR).....	24
18. ábra: 100 főre jutó 65 év feletti népesség / 0-14 éves korú népesség (fő) (forrás: TEIR)	25
19. ábra: Öregedési index a Kaposvári járásban (forrás: TEIR)	25
20. ábra: A Kékmadár Gyermekotthon épülete.....	29
21. ábra: A Nagybjomi Mesevár Óvoda.....	29
22. ábra: A Nagybjomi Csokonai Vitéz Mihály Általános Iskola.....	31
23. ábra: A Pálóczi Horváth Ádám Református Alapfokú Művészeti Iskola	32
24. ábra: A sportcsarnok.....	32
25. ábra: A Gyergyai Albert Könyvtár	34
26. ábra: A Pálóczi Horváth Ádám Művelődési Ház.....	34
27. ábra: A Polgármesteri Hivatal épülete	35
28. ábra: Egy lakosra jutó nettó belföldi jövedelem (Ft) (forrás: TEIR)	37
29. ábra: Egy lakosra jutó nettó belföldi jövedelem (ezer Ft), 2020 (forrás: TEIR)	37
30. ábra: Egy lakosra jutó nettó belföldi jövedelem változása 2011-2020 (forrás: TEIR)	38
31. ábra: 100 lakosra jutó SZJA adófizetők száma (forrás: TEIR)	39
32. ábra: 100 lakosra jutó SZJA adófizetők száma (forrás: TEIR)	39
33. ábra: 100 főre jutó rendszeres gyermekvédelmi támogatásban részesítettek havi átlagos létszáma (forrás: TEIR)	40
34. ábra: 1000 lakosra jutó személygépkocsik száma (forrás: TEIR)	40
35. ábra: 1000 lakosra jutó civil szervezetek száma (forrás: TEIR)	41
36. ábra: Vállalkozások Nagybjomban (2021) (forrás: KSH)	41
37. ábra: 1000 lakosra jutó működő társas vállalkozás száma (forrás: TEIR).....	42
38. ábra: Egy lakosra jutó vállalkozások jegyzett tőkéje (1000 Ft) (forrás: TEIR).....	42
39. ábra: Export aránya az értékesítés nettó árbevételéből (%) (forrás: TEIR).....	43
40. ábra: A J.T. Ruhaiipari Vámszabadterületi Kft., Nagybjom legnagyobb vállalkozása.....	43
41. ábra: A Nagybjomi Iparterület	44
42. ábra: Nagybjom termálkút	45
43. ábra: A Nagybjomi Termálfürdő épülete.....	46
44. ábra: Munkanélküliségi ráta 2017. II. negyedév - 2022. II. negyedév (forrás: saját szerkesztés NFSZ adatok felhasználásával).....	47
45. ábra: 100 főre jutó nyilvántartott álláskereső (forrás: TEIR)	48
46. ábra: Nyilvántartott női álláskeresők aránya (%) (forrás: TEIR)	48

47. ábra: 180 napnál hosszabb ideje nyilvántartott álláskeresők aránya (%) (forrás: TEIR)	49
48. ábra: Pályakezdő nyilvántartott álláskeresők aránya (%) (forrás: TEIR)	49
49. ábra: Nyilvántartott álláskeresők életkor szerint, 2022. IV. negyedév (forrás: NFSZ)	50
50. ábra: Nyilvántartott álláskeresők végzettség szerint, 2022. IV. negyedév (forrás: NFSZ)	50
51. ábra: Közfoglalkoztatásban részt vevők száma (fő) (forrás: TEIR).....	51
52. ábra: A város szegregálódó területe a 2011-es népszámlálás szerint (forrás: KSH)	52
53. ábra: Buszjáratok - Nagybajom.....	63
54. ábra: Nagybajom jövőképét meghatározó tényezők	68
55. ábra: Nagybajom város fejlesztési stratégia céljai.....	70
56. ábra: Fejlesztési akcióterületek elhelyezkedése	76
57. ábra: I. Városközpont akcióterület.....	77
58. ábra: II. Északi városrész.....	78
59. ábra: III. Termál fejlesztési terület.....	79
60. ábra: IV. Déli gazdasági terület.....	80
61. ábra: V. Ökoturisztikai akcióterület.....	81
62. ábra: Nagybajom településfejlesztési tervlap I.....	89
63. ábra: Nagybajom településfejlesztési tervlap II.....	90

Táblázatok jegyzéke

1. táblázat: Egészségügy.....	26
2. táblázat: Szociális ellátás.....	26
3. táblázat: Kisgyermekellátás.....	29
4. táblázat: Oktatási intézmények.....	30
5. táblázat: Legnagyobb árbevételű városi székhelyű vállalkozások (2022) (forrás: Opten adatok alapján saját szerkesztés).....	44
6. táblázat: A szegregátum adatai (forrás: KSH).....	52
7. táblázat: Nagybajom Város Önkormányzat várható központi támogatásai 2023. évben.....	55
8. táblázat: Nagybajom Város Önkormányzat fejlesztési projektek (2012-2022).....	58
9. táblázat: SWOT elemzés.....	67
10. táblázat: A stratégiai célok megvalósítását szolgáló beavatkozások.....	87

1 Bevezetés

Nagybajom Város Önkormányzata legutóbb 2010-ben készítette el a város integrált városfejlesztési stratégiáját. Így időszerűvé vált, hogy elkészüljön a város jövőbeli fejlesztéseit megalapozó és irányt mutató stratégiai dokumentum. Jelen dokumentum a város területfejlesztést szolgáló dokumentuma, így csak áttételesen foglalkozik településrendezési kérdésekkel.

A Terv a 419/2021. (VII. 15.) Kormányrendelet a településtervek tartalmáról, elkészítésének és elfogadásának rendjéről, valamint egyes településrendezési sajátos jogintézményekről szóló jogszabály rendelkezéseit figyelembe véve készült el.

A dokumentum két fő részből áll.

A megalapozó vizsgálat a város és szűkebb térsége társadalmi, gazdasági helyzetét, az elmúlt időszak folyamatait mutatja be a Kormányrendelet szellemében azzal a módosítással, hogy a megalapozó vizsgálat nem tartalmazza a településrendezéshez szorosan kapcsolódó tartalmi elemeket. E szerkezeti módosítással a Somogy Megyei Kormányhivatal Állami Főépítészeti Irodája 2022.08.31-i tájékoztató levelében egyetértett. A megalapozó vizsgálat elkészítése során támaszkodtunk a 2010-ben készült Nagybajom Város Integrált Városfejlesztési Stratégiájára, a 2017-ben készült Nagybajom Paktum Stratégiára és figyelembe vettük „a településfejlesztési koncepcióról, az integrált településfejlesztési stratégiáról és a településrendezési eszközökről, valamint egyes településrendezési sajátos jogintézményekről” szóló 314/2012. (XI.8.) kormányrendelet 1. mellékletében található javasolt tartalmi elemeket is. A megalapozó vizsgálatot a 2.10-es fejezet összesíti egy SWOT analízisben.

A dokumentum második része maga a Településfejlesztési Terv, melynek struktúrája megegyezik a 419/2021. (VII. 15.) kormányrendelet 3. számú mellékletében meghatározott tartalmi elemekkel, élve a kormányhatározat 5 000 főnél kisebb lakosságú települések számára biztosított egyszerűsített struktúrával. A Településfejlesztési Terv 2030-ig határozza meg a város fejlesztési célrendszerét és az ehhez kapcsolódó, tervezett fejlesztési beavatkozásokat.

2 Megalapozó vizsgálat

2.1 Településhálózati összefüggések, térségi és települési kapcsolatok

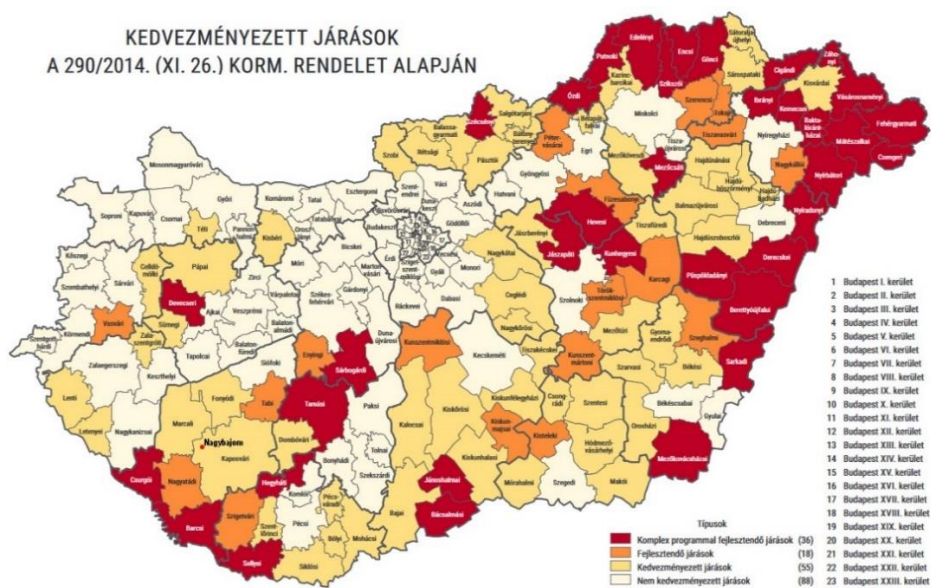
Nagybajom Somogy vármegye középső részén fekszik, a Balatontól és a Drávától hasonló távolságra, Kaposvártól 25 kilométerrel nyugatra.

A település első okleveles említése az Árpád-korban, 1197-ben történt a zselicszentjakabi bencés kolostor birtokainak összeírásakor. A XV. században Mátyás király uralkodása idején nemesi vár, Korotna (Koroknya) vára épült fel a mai város határában, mely 1556-ban, a végvári harcok során pusztult el. A vár létezésének emlékét a várossal szomszédos Újvárfalva neve őrzi.

A XVIII. századra Nagybajom a megye legnagyobb területű települése volt, ma is 108 km² területével Siófok, Barcs és Kaposvár után a megye negyedik legnagyobb határu települése. Nagybajom 1859-ben vált mezővárossá, 1870-ben mintegy 4300 fős lakosságával az akkori vármegye harmadik legnépesebb települése volt Kaposvár és Szigetvár után. A vasútvonalak építése ugyanakkor elkerülte, így fejlődése lelassult.

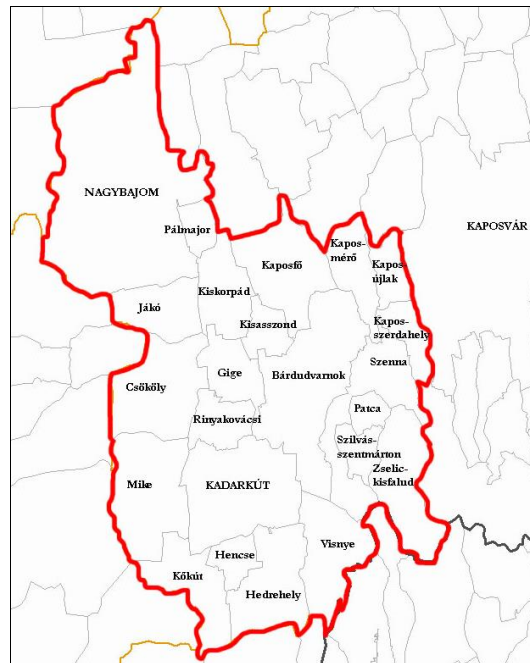
Nagybajomot 1970-ben nyilvánították község kategóriából nagyközséggé és 2001-ben szerezte meg a városi rangot. 1993-ban külterületéből alakult meg Pálmajor község, melynek mintegy 300 fős lakossága többségében (2011-ben 91,9%) roma nemzetiségű. A város területén korábban jelentős számú pusztta alakult ki, melyek az elmúlt évtizedekben nagyrészt elnéptelenedtek, a 2011-es népszámlálás idején már csak 51 fő külterületi lakost írtak össze.

A város 2013-ban a járási rendszer kialakításakor a Kaposvári járásba került, a járás észak-nyugati határán helyezkedik el. A Kaposvári járás az ország kevésbé fejlett területei közé tartozik, így a 290/2014. (XI. 26.) Korm. rendelet a kedvezményezett járások besorolásáról című jogszabály alapján a kedvezményezett járások körébe tartozik.

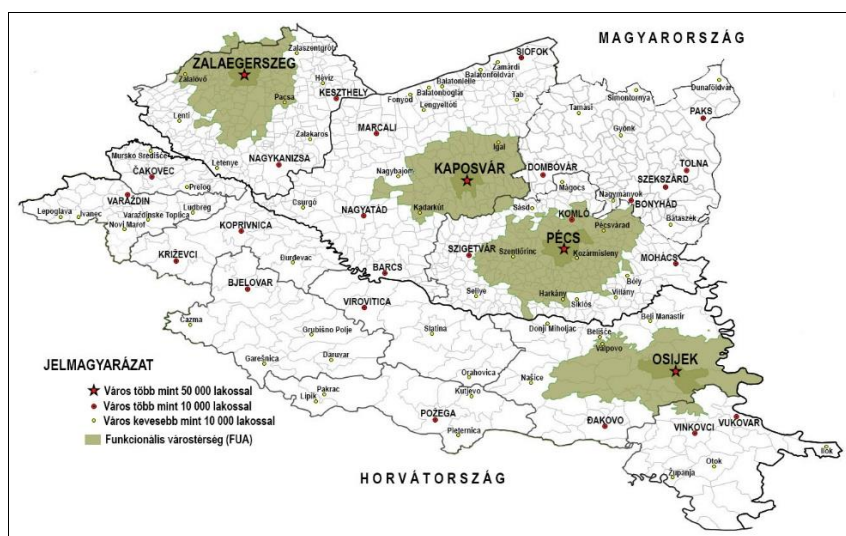
1. ábra: Kedvezményezett járások Magyarországon (forrás: KSH)

Nagybajom a 2007-ben a Kaposvári kistérségből kivált Kadarkúti kistérségben helyezkedett el. A város a 2008-ban alakult Kadarkúti-Nagybajomi Többcélú Kistérségi Társulás tagja volt, mely elsősorban az egészségügyi alapellátás és a szociális és gyermekjóléti ellátás területén látott el szervezési feladatokat a Kadarkúti kistérség településein. A társulás tagjai 2023. év elején döntöttek a társulás megszűnéséről.

2. ábra: Kadarkúti kistérség települései (forrás: saját szerkesztés)

Nagybajom, bár viszonylag közel esik a megyeszékhelyhez, Kaposvár funkcionális várostérségén kívül esik és a kaposvári nagyvárosi településeggyüttes települései közé sem sorolható. A településeggyüttest a Központi Statisztikai Hivatal (KSH) agglomerációs térség-lehatárolása, míg a funkcionális várostérségeket az OECD és az Európai Unió egységes módszertana alapján az 50 000 lakosnál nagyobb városok munkaerőpiaci vonzáskörzete fedi le.

3. ábra: Funkcionális várostérségek (forrás: saját szerkesztés)

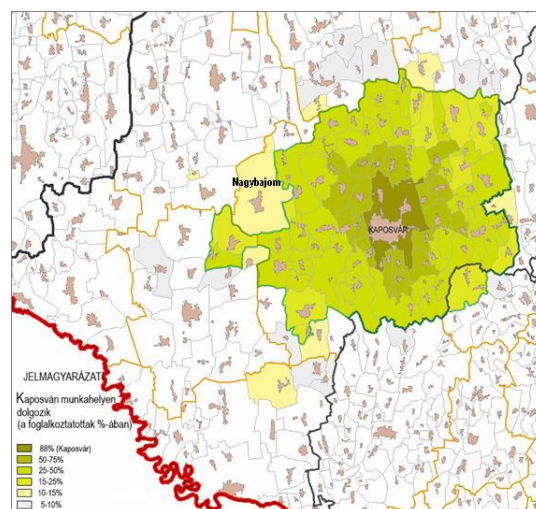
A KSH a Debreceni Egyetem kutatóival együttműködve a népszámlálás munkaerő ingázási adatait felhasználva lehatárolta az ország munkaerőpiaci körzeteit, mely szerint Somogy megyében hat város tölt be munkaerőpiaci központ szerepet. Nagybjajom a kaposvári körzetbe esik.

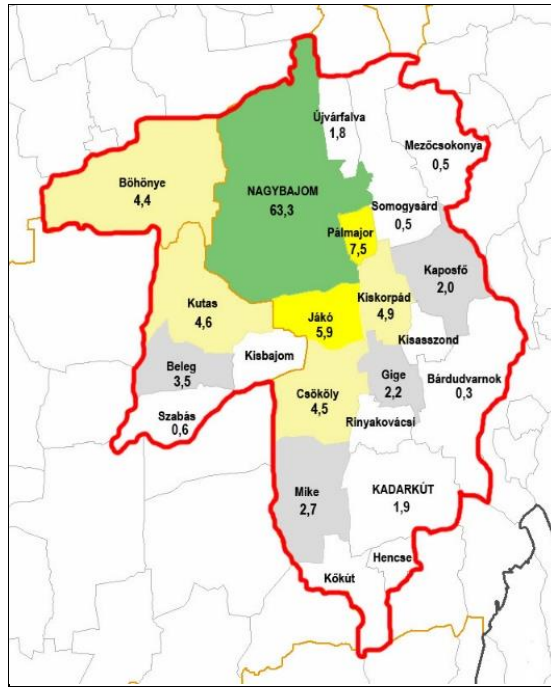
4. ábra: Munkaerőpiaci körzetek Magyarországon (forrás: KSH)

Ha megvizsgáljuk a Kaposvárra ingázás adatait, azt látjuk, hogy Nagybjajom munkavállalóinak 10-15%-a (2011) dolgozott kaposvári munkahelyen, mely viszonylag alacsonyabb arányt jelent a megszékely vonzaskörzetében fekvő más településekhez viszonyítva.

Másrésről Nagybjajom városnak csekély a munkaerő vonzóképesége a környező településekre. 2017-ben megalakult a nagybjajomi helyi munkaerőpiaci Paktum, mely összesen 22 települést fogott össze, ebből mindössze két településről – Pálmajor és Jákó – járnak be 5%-ot meghaladó arányban nagybjajomi munkahelyre dolgozni a munkavállalók.

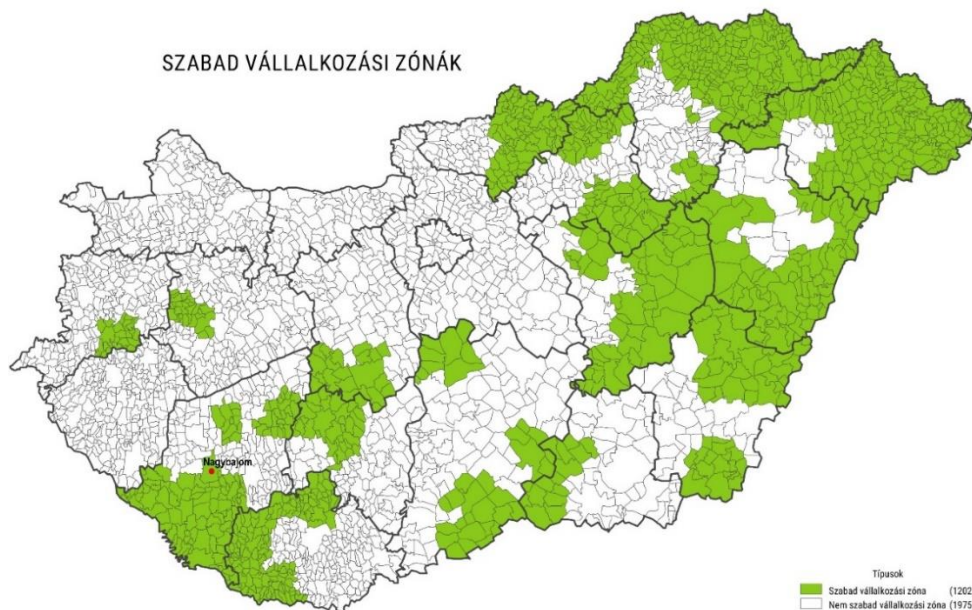
5. ábra: Kaposvári munkahelyen dolgozók százalékos aránya (forrás: saját szerkesztés)

6. ábra: Nagybjajom munkaerő vonzó képessége (forrás: saját szerkesztés)

A város az ország területén kijelölt szabad vállalkozási zónába esik, ami elsősorban gazdaságfejlesztési projektek támogatása területén jelent előnyt. A szabad vállalkozási zónák létrehozásának és működésének szabályait a 27/2013. (II. 12.) Korm. rendelet tartalmazza. A 105/2015. (IV. 23.) Korm. rendelet határozza meg a települési fejlettségi mutató alapján a kedvezményezett településeket. Ez alapján Nagybjajom mind a „jelentős munkanélküliséggel sújtott település” kategóriába, mind „társadalmi-gazdasági és infrastrukturális szempontból kedvezményezett település” kategóriába belesik.

Nagybjajom város Pálmajor községgel tart fenn közös települési önkormányzati hivatalt.

7. ábra: Szabad vállalkozási zónák Magyarországon (forrás: KSH)

2.2 Területfejlesztési dokumentumokkal való összefüggések

2.2.1 Európai Unió releváns területfejlesztési dokumentumai

2019-ben került elfogadásra az uniós stratégiai menetrend, melyben a következő öt évre, 2024-ig fogalmazták meg az Unió prioritásait. Az Európai Tanács a 2019–2024-es időszakra szóló stratégiai menetrendjében négy területet emelt ki, amelyeknek iránymutatással kell szolgálniuk az uniós intézmények számára a következő öt évre:

- A polgárok és a szabadságjogok védelme
- Erős és életteli gazdasági bázis kialakítása
- A klímasemleges, zöld, méltányos és szociális Európa megvalósítása
- Az európai érdekek és értékek előmozdítása a globális szinten

Az Európai Tanács stratégiai menetrendje, valamint az Európai Parlament képviselőcsoportjainak egyeztetései alapján az Európai Bizottság hat prioritást határozott meg jelenlegi ötéves hivatali idejére.

1. Európai zöld megállapodás: az EU átalakítása modern, erőforrás-hatékony és versenyképes gazdasággá az európai természeti környezet megőrzése mellett; az éghajlatváltozás kezelése, valamint Európa szén-dioxid-semlegességének és erőforrás-hatékonyságának megvalósítása 2050-ig.

2. A digitális korra felkészült Európa: a vállalkozásokba, a kutatásba és az innovációba való beruházás, az adatvédelem reformja, az embereknek a technológiák új generációjához szükséges készségekkel való felruházása és a megfelelő szabályok kidolgozása révén a digitális átalakulás felkarolása.

3. Emberközpontú gazdaság: az uniós gazdaság megerősítése a munkahelyek biztosítása és az egyenlőtlenségek csökkentése mellett, a vállalkozások támogatása, a gazdasági és monetáris unió elmélyítése, valamint a bankunió és a tőkepiaci unió kiteljesítése.

4. Európa globális szerepének erősítése: az EU szerepének megszilárdítása a nemzetközi szinten az erős, nyitott és tisztességes kereskedelem, a multilateralizmus és a szabályokon alapuló világrend éllovasaként betöltött globális pozíciónk javításával. A szomszédos országokhoz és a partnerekhez fűződő kapcsolatok előmozdítása, valamint a polgári és katonai kapacitások segítségével történő válságkezelésre való uniós képesség kiépítése.

5. Az európai életmód előmozdítása: az egyenlőség, a tolerancia és a társadalmi méltányosság bástyájának számító alapvető jogok és jogállamiság védelme. A biztonsági kockázatok kezelése, a fogyasztók védelme és helyzetének megerősítése, valamint a legális

és biztonságos migráció rendszerének kidolgozása az EU külső határainak hatékony igazgatása, az EU menekültügyi rendszerének korszerűsítése és a partnerországokkal való szoros együttműködés mellett.

6. Az európai demokrácia megerősítése: az európai demokratikus folyamatok megerősítése az Európai Parlamenttel és a nemzeti parlamentekkel fenntartott kapcsolatok elmélyítésével, az uniós demokrácia külső beavatkozással szembeni védelmével, az átláthatóság és az integritás biztosításával a teljes jogalkotási folyamat során, valamint az európaiak szélesebb körű bevonásával az EU jövőjének alakításába.

2.2.2 Magyarország releváns területfejlesztési dokumentumai

A területfejlesztés szempontjából Magyarország stratégiai dokumentuma a Nemzeti Fejlesztés 2030 – Országos Fejlesztési és Területfejlesztési Konceptió (továbbiakban: OFTK), amit a Magyar Országgyűlés a 1/2014. (I.3.) OGY határozatban fogadott el.

Az OFTK – felszámolva az ágazati (Országos Fejlesztéspolitikai Konceptió) és a területi (Országos Területfejlesztési Konceptió) fejlesztés dualitását - a kormányzati fejlesztéspolitika stratégiai céljait, prioritásait jelöli ki 2030-ig terjedő időtávra. A koncepcióban foglaltak szerint Magyarország 2030-ban Kelet-Közép-Európa egyik vezető gazdasági és szellemi központja lesz, lakosságának biztonságos megélhetést biztosító, az erőforrások fenntartható használatára épülő versenyképes gazdasággal, azzal összefüggésben gyarapodó népességgel, megerősödött közösségekkel, javuló életminőséggel és környezeti állapottal. Ennek érdekében az OFTK négy hosszú távú, 2030-ig szóló átfogó fejlesztési célt, valamint 13, az átfogó célokénál egyenként jóval szűkebb tárgykörű ágazati és területi specifikus célt fogalmaz meg.

Az OFTK Somogy megyével, azon belül is Nagybjom térségével kapcsolatban az alábbi megállapításokat teszi: Somogy a legnagyobb területű, országhatáron elhelyezkedő dél-dunántúli megye.

Legértékesebb természeti adottságai az erdők, felszíni vizek, a termálvízkinccs, a védett természeti területek és a Balaton.

Az ország negyedik legerdősültebb megyéje, kedvező mező-, erdő- és vadgazdálkodási adottságokkal rendelkezik. Fejlettségét tekintve három különálló részre tagolható. Külön egységet képez a Balaton-part, amely egyben a megye fejlettebb településeit fűzi össze.

A megyeszékhely Kaposvár vonzáskörzetében, valamint a Dráva mentén hátrányos helyzetű települések találhatók. A városok többsége gyenge központi funkcióval rendelkezik, jellemzőek az elszigetelt aprófalvas térségek. A megye elmarad az országos átlagtól a gazdasági fejlettség, a demográfiai mutatók, az iskolai végzettség, az átlagjövedelem, a munkanélküliség tekintetében. Jelentős számú roma lakosság él a megye társadalmi-gazdasági szempontból leszakadó, nehezen

elérhető térségeiben. A közlekedési kapcsolatok hiányosak, illetve felújításra, bővítésre szorulnak. A térség fejlesztési irányaként a következőket jelöli meg:

- A piaci körülményekhez rugalmasan alkalmazkodni képes, innovatív megoldásokat alkalmazó gazdasági bázisok kiépítésének elősegítése, a meglévők megerősítése. Jó minőségű, magas hozzáadott értékű, versenyképes agrártermékek előállítása, többcélú erdő-, hal- és vadgazdálkodás. Vállalkozásélénkítés, munkahelyteremtés, a vidéki népesség megtartása érdekében.
- Az aprófalvas, periférikus térségek leszakadásának mérséklése, területi különbségek csökkentése, a hátrányos helyzetű térségek és népesség felzárkóztatása, a centrum és a periféria közötti (északi és déli) különbségek mérséklése. Társadalmi befogadás segítése, a szegénység elleni harc, a leszakadt népréteg munkára ösztönzése.
- A megye nagytérségi kapcsolatainak kialakítása, az elérhetőség javítása, a fő- és mellékút hálózat minőségének javítása, a vasútvonalak korszerűsítése, a közösségi közlekedés fejlesztése, a kerékpárút hálózat kiépítése.
- Határon átnyúló együttműködések erősítése, Horvátország uniós csatlakozásával a határ menti gazdasági és közlekedési kapcsolatok javítása, a természeti kincsekre alapozott komplex turizmusfejlesztés hálózati rendszerének kialakítása (pl. a Drávára fűzhető közös értékek), a termálvizes fürdők fejlesztése. A Balaton turisztikai termékpalettájának színesítése, újabb kompkapcsolat kiépítése.
- A megújuló energiaforrások (különösen biomassza, geotermikus- és napenergia) hasznosítási arányának jelentős növelése elsősorban a helyi, közösségi energiatermelő és -ellátó rendszerek elterjedésével.
- Területi különbségek mérséklése. Kaposvár centrum/polisz szerepének erősítése. Harmonikus városhálózat kialakulásának előmozdítása, a közszolgáltatások színvonalának javítása.

Régóta fennálló probléma, hogy oldódjon a főváros központú úthálózat. A sugaras rendszer helyett egy hálós szerkezetre van szükség, amely sokkal hatékonyabb fejlesztési potenciállal rendelkezik. Ennek érdekében számos terv készült, a legfontosabbak egyike az M4-M8-as autópálya kiépítése és összekötése, valamint az M9 megépítése. Ez utóbbi esetében a nyomvonal, illetve a megvalósítás ütemezése még számos nyitott kérdést tartalmaz, azonban potenciális lehetőséget rejt magában Nagybjom gyorsforgalmi közúti elérhetőségének jelentős javítására. Az M9 gyorsforgalmi út Soprontól Szeged M5-M43 autópálya csomópontig két jellemző szakaszra bontható. Az ország nyugati részén Soprontól Nagykanizsáig egy kb. 155 km hosszúságú észak-dél irányú gyorsforgalmi kapcsolatot biztosító szakaszból áll. Ehhez kapcsolódik az ország déli részén Nagykanizsától Szegedig egy Szlovénia – Horvátország – Magyarország – Szerbia – Románia

nemzetközi útvonal részét képező nyugat-kelet irányú gyorsforgalmi kapcsolatot biztosító kb. 270 km hosszúságú szakasza. Az M9 gyorsforgalmi út teljes hosszán hét megye (Győr-Moson-Sopron, Vas, Zala, Somogy, Tolna, Bács-Kiskun és Csongrád), öt megyeszékhely (Szombathely, Zalaegerszeg, Kaposvár, Szekszárd és Szeged), több jelentős város és község között teremthet gyors és biztonságos közúti összeköttetést.

Az M9 gyorsforgalmi út megvalósítására több nyomvonal változat készült, az Országos Területrendezési Terv jelenleg hatályos, 2021. áprilisi Ország Szerkezeti Terve szerint a Nagykanizsát Kaposvárral összekötő szakasz Nagybjalom várostól délre halad el.

8. ábra: Az M9 gyorsforgalmi út tervezett nyomvonala Nagybjalomnál
(forrás: Országos Területrendezési Terv Ország Szerkezeti Terve, 2021. április)

2.2.3 Somogy vármegye releváns területfejlesztési dokumentumai

Somogy Megyei Területfejlesztési Konceptió felülvizsgálata (2014-2030) Somogy Megye Közgyűlésének 28/2021. (IX. 17.) sz. SMÖ határozattal fogadta el, míg Somogy Megyei Területfejlesztési Program (2021-2027) Somogy Megye Közgyűlésének 29/2021. (IX. 17.) sz. SMÖ határozattal fogadta el.

A Somogy Megye Területfejlesztési Konceptiója részletesen bemutatja a megye jövőképét és ahhoz kapcsolódóan megfogalmazott 3 átfogó célt:

- I. Átfogó cél: A megye foglalkoztatási helyzetének javítása, a gazdasági aktivitás növelése
- II. Átfogó cél: A megye belső erőforrásainak fenntartható hatékony hasznosítása az ökológiai-, társadalmi- és gazdasági szempontok figyelembevételével
- III. Átfogó cél: A megye térszerkezeti sajátosságaiból fakadó különbségek csökkentése: esélyegyenlőség minden somogyi polgár számára

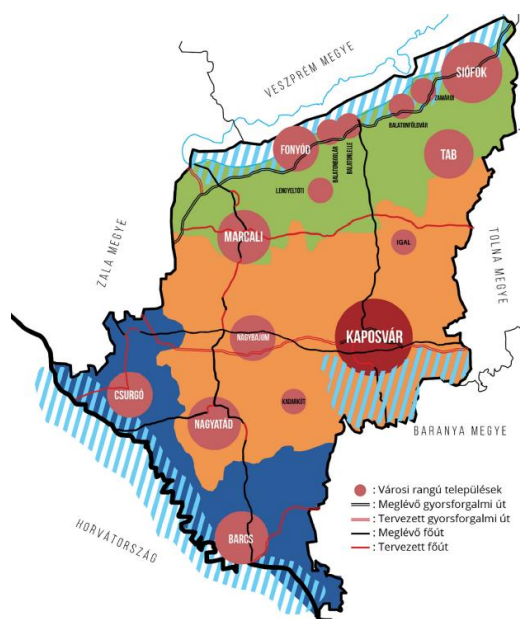
A koncepcióban jelennek meg a megye fejlesztésének stratégiai céljai (tematikus specifikus és területi). Somogy megye tematikus specifikus céljai 2030-ra:

- ✓ TEM1. A XXI. századi globális kihívásokra választ adó gazdasági tevékenységek fejlesztése, támogatása
- ✓ TEM2. Piacképes tudást biztosító képzési struktúra és a lakosság kompetenciáinak fejlesztése
- ✓ TEM3. Helyi szintű körforgásos gazdasági struktúrák kialakítása, a termelést, közösségek önellátását segítő fejlesztések támogatása
- ✓ TEM4. A hátrányos helyzetű népesség-csoportok társadalmi integrációjának elősegítése
- ✓ TEM5. Az infrastrukturális elemek fejlesztése, kiépítése, a szolgáltatási intézményrendszer megerősítése

Somogy megye területi specifikus céljai 2030-ra:

- ✓ TER1. Balaton Kiemelt Üdülőkörzet komplex fejlesztése
- ✓ TER2. Kaposvár centrum szerepének erősítése, a város és vonzáskörzetének fejlesztésével
- ✓ TER3. Járásközpontok, városok funkcióinak megerősítése
- ✓ TER4. Vidéki térségekben lakók életminőségének javítása, területi különbségek mérséklése
- ✓ TER5. Határ menti térségek fejlesztése

Nagybajom térségét a területi célok közül a TER3 Járásközpontok, városok funkcióinak megerősítése, valamint a TER4 Vidéki térségekben lakók életminőségének javítása, területi különbségek mérséklése érinti közvetlenül.

9. ábra: Területi célok Somogy Megye Területfejlesztési Konceptiójában

A fenti térképen – a területi specifikus célokhoz igazodó – területi lehatárolás jelenik meg, melyek a következők:

- Balaton Kiemelt Üdülőkörzet (zöld)
- Kaposvár - fenntartható városfejlesztéssel fejlesztendő potenciális célterület (bordó)
- Járasközpontok, városok (halvány bordó)
- Fejlesztendő belső vidéki térség (narancssárga)
- Csurgói és Barcsi komplexen fejlesztendő járások (kék)
- Turisztikai terület: szűkebb Balaton-part, Dráva-part és Zselic (világoskék sávozás)

Somogy megye területfejlesztési programja kiemelt célként fogalmazza meg az üzleti infrastruktúra fejlesztése és foglalkoztatás-bővítő programok támogatását, amelynek keretében biztosítható, hogy a működő vállalkozások technológiai fejlesztéseikhez segítséget kapnak, korszerű, az igényeket kiszolgálni képes szabad üzleti hasznosításra alkalmas gazdasági területek létrehozásával új vállalkozások letelepedésére nyílik lehetőség, illetve meglévő vállalkozások nyerhetnek tevékenységükhöz megfelelő telephelyet. Az újonnan alakított vállalkozások az inkubációs szolgáltatások fejlesztésével, szélesítésével kapnak további segítséget a megerősödéshez.

Nagybajom térségét, mint fejlesztendő város, illetve fejlesztendő vidéki térség az alábbi prioritások érintik:

1. Az agrár- és erdészeti termelési láncok szereplőinek megerősítése, a járási központok foglalkoztatási kapacitásának javítása az ipari infrastruktúra fejlesztésével, a helyi termelésen alapuló önfenntartó szociális gazdaság feltételeinek megteremtése
2. A somogyi vállalkozások versenyképességének növelése az ipari- és szolgáltató szektorban
3. Somogy megye turisztikai potenciáljának erősítése
4. A lakosság képzettségi szintjének javítását célzó és a munkába állást segítő fejlesztések támogatása
5. Fenntartható gazdálkodást és erőforrás felhasználást, valamint a megye lakosságának életminőség javítását elősegítő környezetgazdálkodási beruházások támogatása
6. A helyi közösségek megerősödését és a helyi értékek megőrzését szolgáló fejlesztések támogatása
7. Térségi jelentőségű szolgáltatások és infrastrukturális rendszerek fejlesztése, valamint településfejlesztés

2.2.4 Kaposvár MJV releváns területfejlesztési dokumentumai

Az Integrált Területi Program stratégiai tervezésének előzményeként elkészült és Kaposvár Megyei Jogú Város Önkormányzata a 196/2014 (IX.29.) sz. határozatával elfogadta a Kaposvár MJV Integrált Településfejlesztési Stratégiáját. Az ITS 5 tematikus középtávú stratégiai célt jelölt ki, mely hozzájárul a hosszú távú koncepció céljainak eléréséhez, a város gazdasági, társadalmi és környezeti értelemben is fenntartható, térben is kiegyensúlyozott fejlődéséhez.

Kaposvár MJV Önkormányzata által elfogadott Integrált Településfejlesztési Stratégia öt stratégiai célt fogalmaz meg:

1. Térségi erőforrásokra és együttműködésekre épülő erős helyi gazdaság
2. Vonzó üzleti környezet
3. Korszerű, energiahatékony és környezetbarát városi infrastruktúrák és szolgáltatások
4. Harmonikus város: vonzó városi környezet és aktív, egészséges társadalom
5. Szolidáris, biztonságos egyéni esélyeket biztosító város

2.3 Tervi előzmények, érvényes településfejlesztési döntések és azok érvényesülése

Nagybajom Város Önkormányzata 2010-ben készítette el a település Integrált Településfejlesztési Stratégiát, mely a település jövőképeinek meghatározása mellett elsősorban a 2007-2013 időszakban megvalósítható beavatkozásokra koncentrált.

A 2010-ben meghatározott 15-20 évre szóló vízió egy élhető, környezetében vonzó, mérsékelt, de tartós gazdasági dinamikával növekvő város, ami vonzó alternatívát jelent minden társadalmi csoport számára. A jövőkép tömören az alábbi volt: „Dinamikus kisvárosi élet megteremtése.” A jövőképben meghatározottak szerint három tematikus célt és további alcélokat határoztak meg:

1. Nagybajom kistérségi szerepének fejlesztése
 - 1.1. Az oktatási tevékenységek feltételrendszerének fejlesztése, ifjúság támogatása
 - 1.2. Integrált térségi közszolgáltatások bővítése és fejlesztése
 - 1.3. Gazdaságfejlesztés feltételeinek erősítése
2. A városiasodás felgyorsítása
 - 2.1. A város épített környezetének minőségi fejlesztése
 - 2.2. A turizmus térségi beágyazódottságú fejlesztése
 - 2.3. Szabadidős, és kulturális jelleg erősítése
3. Nagybajom környezetének védelme
 - 3.1. A műszaki infrastruktúra fejlesztése
 - 3.2. A város természeti környezetének fejlesztése

A stratégia városrész szintű céljait 3 területre határozta meg:

- Városközpont városrész
- Külső városrész
- Boronka villapark

Az önkormányzat a 2014-2020-as tervezési időszakra nem készített Integrált Településfejlesztési Stratégiát.

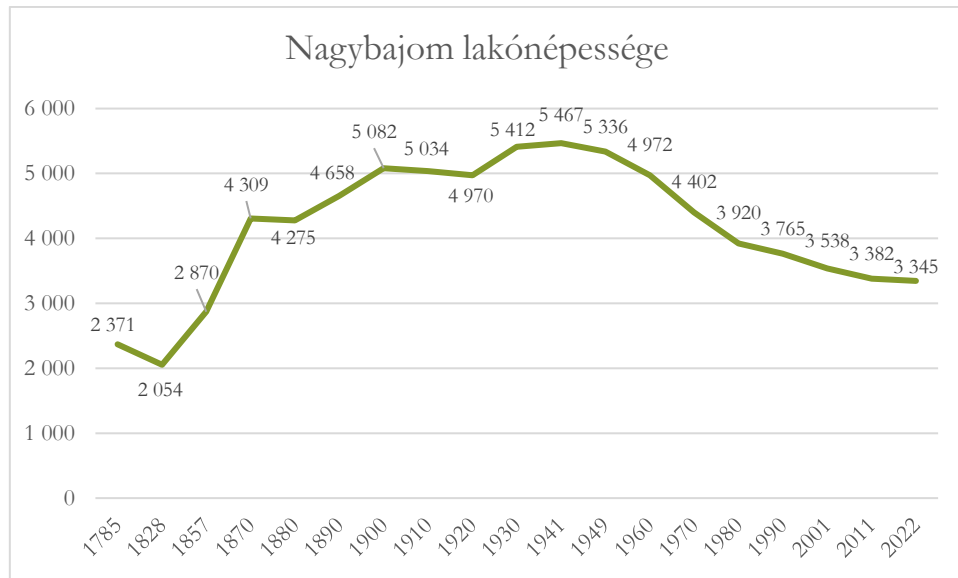
Az alábbi településrendezési eszközök vannak jelenleg hatályban Nagybjajom Város közigazgatási területére vonatkozólag:

1. Nagybjajom Város Képviselőtestületének 7/2006. (VI.13.) számú önkormányzati rendelete „Nagybjajom helyi építési szabályzatáról”
2. Nagybjajom Város Önkormányzata Képviselő-testületének 4/2018. (IX.25.) számú önkormányzati rendelete Nagybjajom településképp védelméről

A Helyi Építési Szabályzat hatálya – a „Nagybjajom, Termál villapark rendezési terve (jsz:2/1999)” tervezési területének kivételével – Nagybjajom város közigazgatási területére terjed ki. A rendelet hatálya alá tartozó területen területet felhasználni, telket alakítani, építési és bontási tevékenységet folytatni, épület, építmény rendeltetését megváltoztatni, valamint ilyen célra hatósági engedélyt adni - az általános érvényű jogszabályok mellett - e rendelet előírásainak és a szabályozási terveknek (tervező: Virányi Épít-ész Stúdió KFT 2005. november, jsz.: 12/2004) megfelelően szabad.

2.4 A település demográfiai helyzete

Nagybajom lakónépessége a XX. század közepén volt a legnagyobb, megközelítve az 5500 főt. 1950 és 1980 között jelentős népességcsökkenés volt tapasztalható, a lakosság szám 4000 fő alá csökkent, a lakosság nagyobb városokba költözése hatására. Azóta lassult a népességcsökkenés.

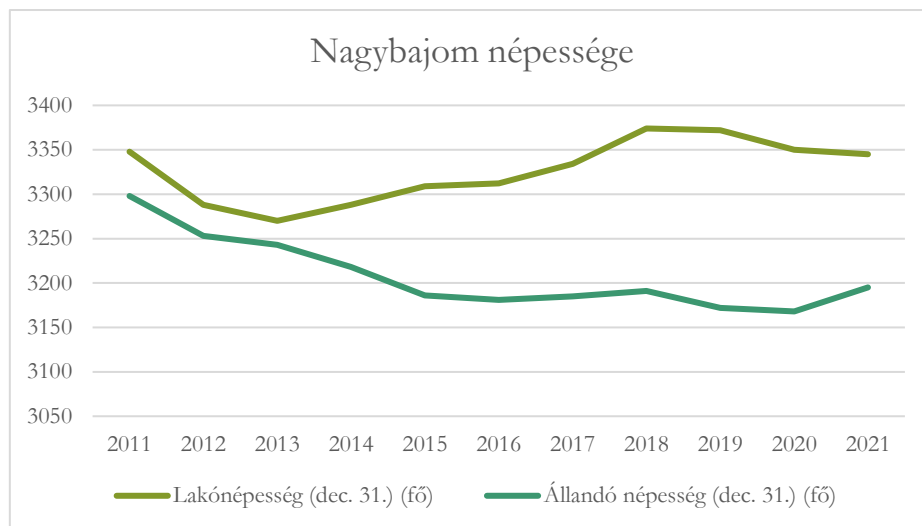
10. ábra: Nagybjom lakónépességének változása 1785 és 2022 között (forrás: KSH adatok, saját szerkesztés)

Az elmúlt évtizedben a lakónépesség 2011 és 2013 között csökkent, 2014 és 2018 között növekedett, azóta enyhe csökkenés figyelhető meg. Az állandó népesség ezzel szemben 2011 és 2020 között folyamatosan csökkenő tendenciát követett, 2021-ben következett be növekedés.

Az állandó népesség és a lakónépesség száma közötti különbség így jelentős mértékben megnőtt (27 főről (2013) 150 főre (2021)). Állandó népesség az adott településen bejelentett lakóhellyel (állandó lakással) rendelkező személyek számát jelenti, míg a lakónépességbe azok a személyek tartoznak, akiknek egyetlen lakóhelyük az adott településen van, vagy ha több lakóhellyel rendelkeznek, akkor ezen települést tekintik életvitelszerű lakóhelyüknek, éjszakai pihenésüket általában, a hét nagyobb részében itt töltik.

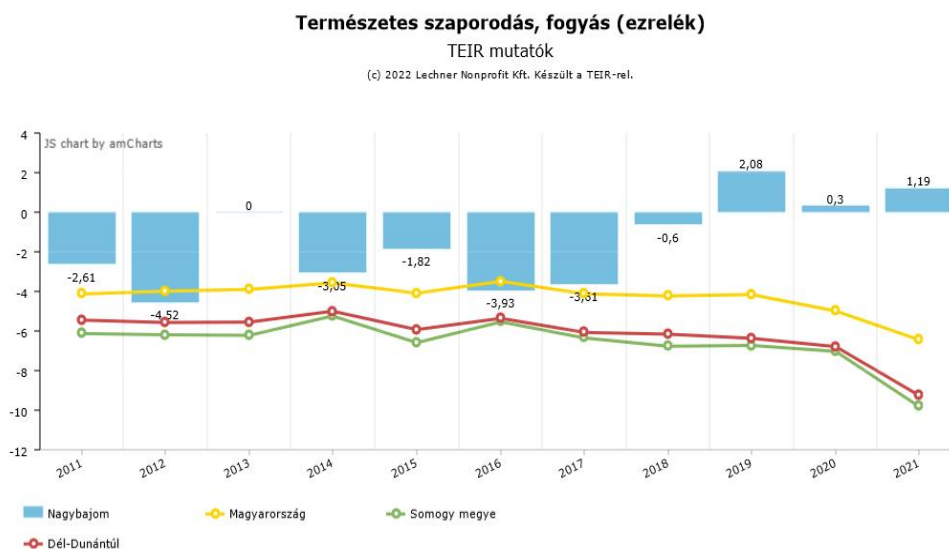
A 2011-es népszámláláskor a város lakóinak 7,6%-a cigány (roma) nemzetiségi kötődést jelzett. Más nemzetiséghez tartozók nem élnek a városban nagyobb számban. A közös önkormányzati hivatal másik településén Pálmajorban a cigány (roma) népesség aránya 91,9% volt.

A város lakosságának 58,6%-a római katolikus, 9,6%-a református volt 2011-ben.

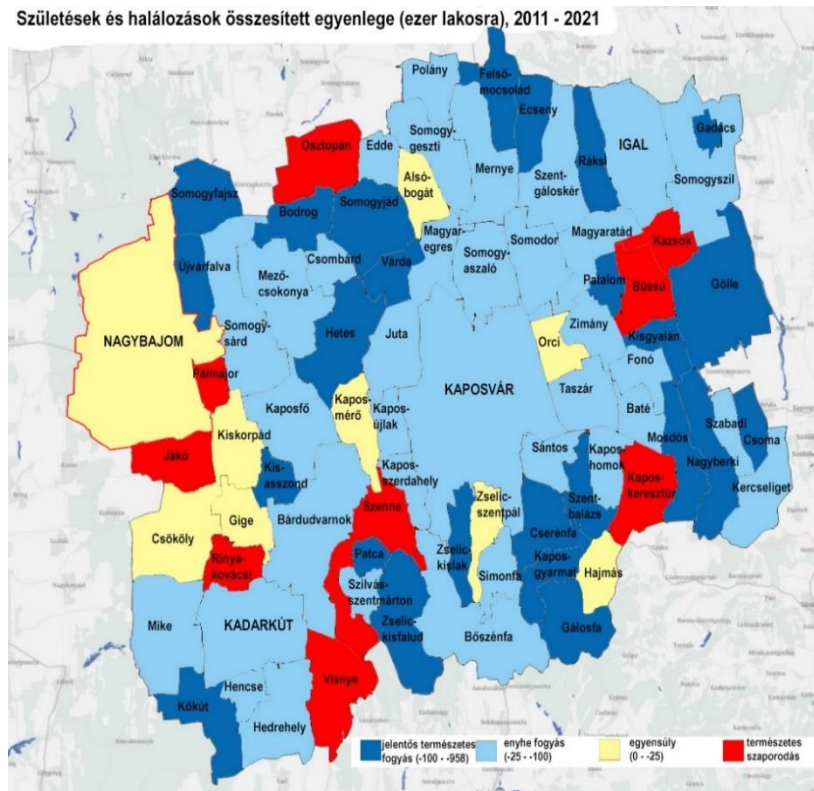
11. ábra: Nagybjom népességének változása 2011 és 2021 között (forrás: KSH adatok, saját szerkesztés)

A város demográfiai mutatói kedvezőbb képet mutatnak az országos helyzethez képest, a megyei értékekhez képest pedig jelentősen jobb helyzet mutatkozik. A születések és a halálozások számának összevetésekor 2011 és 2018 között kismértékben haladta meg a halálozások száma a születéseket, illetve 2013-ban éppen egyensúlyban volt a két érték, 2019 óta a születések száma meghaladta a halálozásokét, tehát természetes szaporodás mutatható ki, ami különösen a Covid pandémia időszakában különösen jó eredménynek számít, amikor országos szinten is jelentősen megnövekedett a halálozások száma, ami a természetes fogyás mértékének növekedését hozta: 2021-ben országosan 1000 lakosra 6 fővel több halálozás jutott, mint születés, Somogyban ez az érték 10 főt is elért, míg Nagybjomban 1000 lakosonként 1 fővel több csecsemő született, mint ahány ember meghalt.

12. ábra: Természetes szaporodás és fogyás (forrás: TEIR)

Hosszabb időtávot vizsgálva, 2011 és 2021 között a városban és közvetlen térségében kedvezőbb volt a természetes szaporodás, illetve fogyás mértéke. Három közeli település esetében – Pálmajor, Rinyakovácsi, Jákó – természetes szaporodás mérhető, Nagybjajomban ezen időszakban összesítve 1000 lakosra vetítve 16 fővel volt magasabb a halálozások száma, mint a születéseké. Hasonlóan kismértékű természetes fogyás volt tapasztalható a közeli Kiskorpádon, Gigén és Csökölyön, míg a Kaposvári járásban összesítve 1000 főre vetítve 67 fővel haladta meg a halálozás a születések számát.

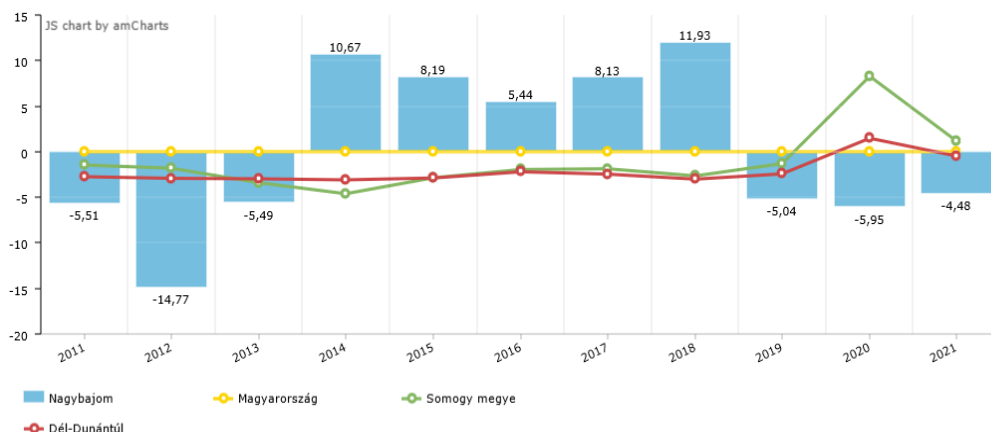
13. ábra: Ezer lakosra jutó születések és halálozások összesített egyenlege 2011-2021 (forrás: TEIR)

A belföldi vándorlási egyenleget megvizsgálva 2014 és 2018 között Nagybjajomba jelentős mértékben meghaladta a beköltözések száma az elköltözéseket, ugyanakkor 2011 és 2013 között, illetve 2019 óta az elvándorlás a jellemző.

Belföldi vándorlási egyenleg, ezer lakosra (ezrelék)

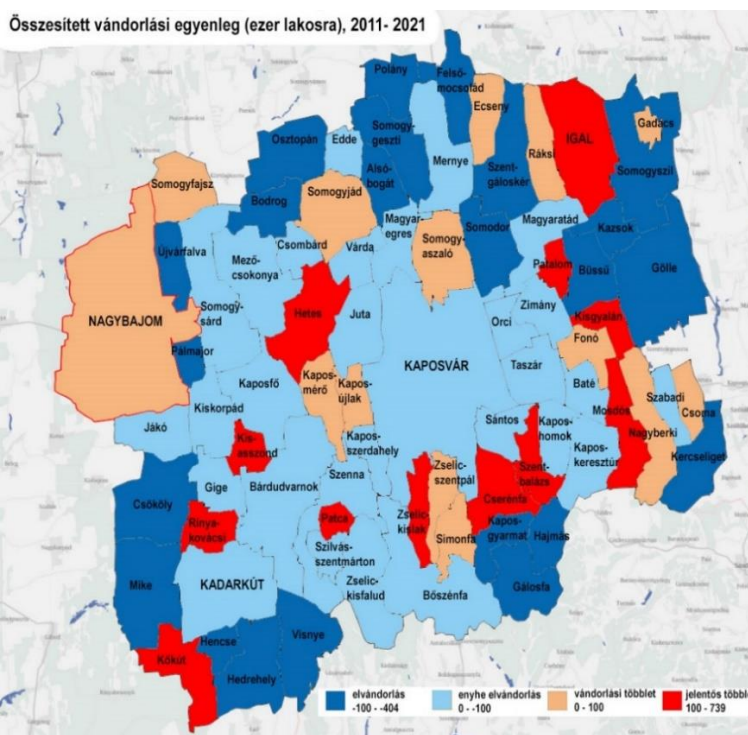
TEIR mutatók

(c) 2022 Lechner Nonprofit Kft. Készült a TEIR-rel.

14. ábra: 1000 lakosra jutó belföldi vándorlási egyenleg 2011-2021 (forrás: TEIR)

Hosszabb időtávot vizsgálva, 2011 és 2021 között a városban kiegyenlített volt a vándorlási egyenleg, enyhe pozitív előjellel (1000 lakosra vetítve 3 fővel haladta meg a beköltözések száma az elköltözéseket). A szomszédos kistépelülések esetében az elvándorlás volt jellemző, különösen Pálmajor, Újvárfalva és Csökly esetében, melynek egy része valószínűleg Nagybajomba költözést jelentett.

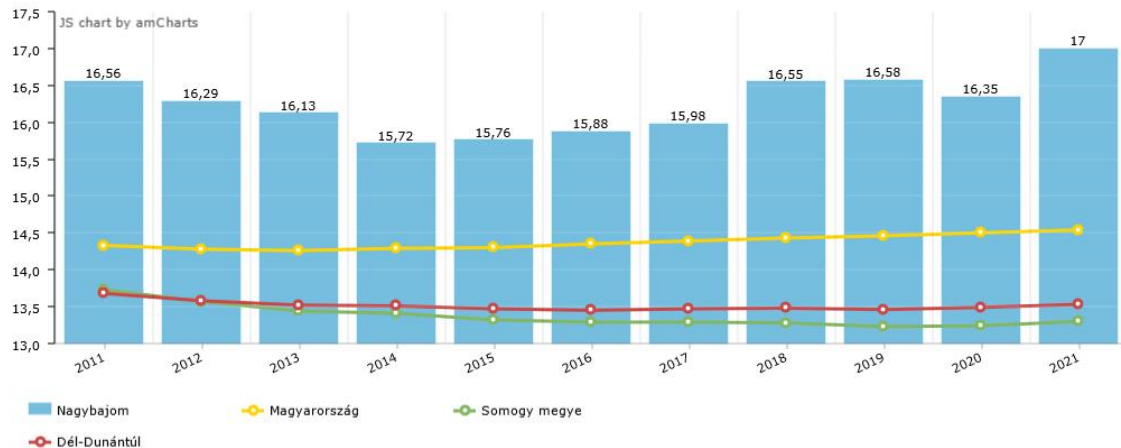
15. ábra: 1000 lakosra jutó összesített vándorlási egyenleg 2011-2021 (forrás: TEIR)

A város lakosságának korszerkezetét vizsgálva megállapíthatjuk, hogy a fiatalok aránya (17%) jelentősen meghaladja, mind az országos (14,5%), mind a megyei (13%) arányt, mely az átlagosnál magasabb születésszámmal magyarázható, illetve az idősek arányának relatív alacsonyabb szintjével.

Állandó népességből a 0-14 évesek aránya (százalék)

TEIR mutatók

(c) 2022 Lechner Nonprofit Kft. Készült a TEIR-rel.

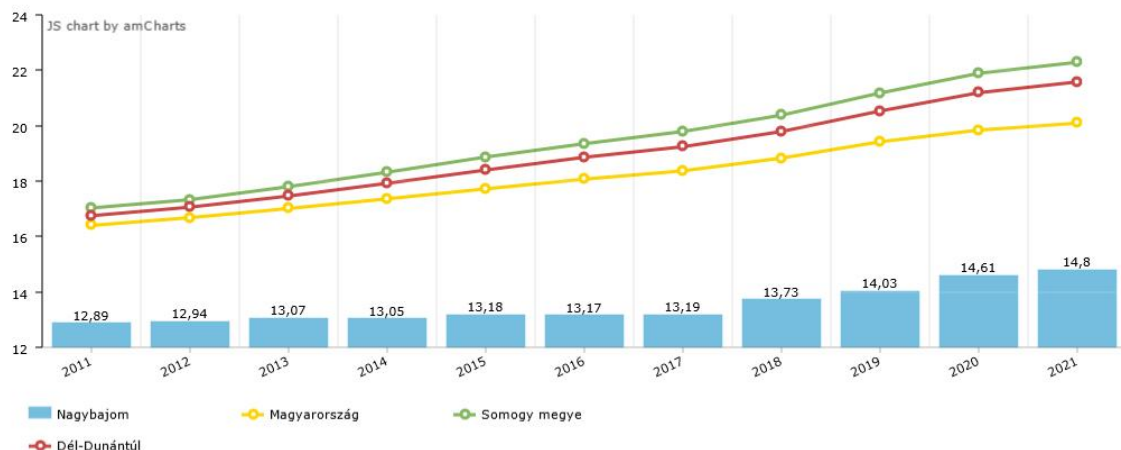
16. ábra: 0-14 évesek aránya az állandó népességből (%) (forrás: TEIR)

A város lakosságának korszerkezetében ugyanakkor az idősek aránya (14,8%) alacsonyabb az országos (18%) és a megyei aránynál (21%), ugyanakkor növekvő tendenciát mutat.

Állandó népességből a 65-x évesek aránya (százalék)

TEIR mutatók

(c) 2022 Lechner Nonprofit Kft. Készült a TEIR-rel.

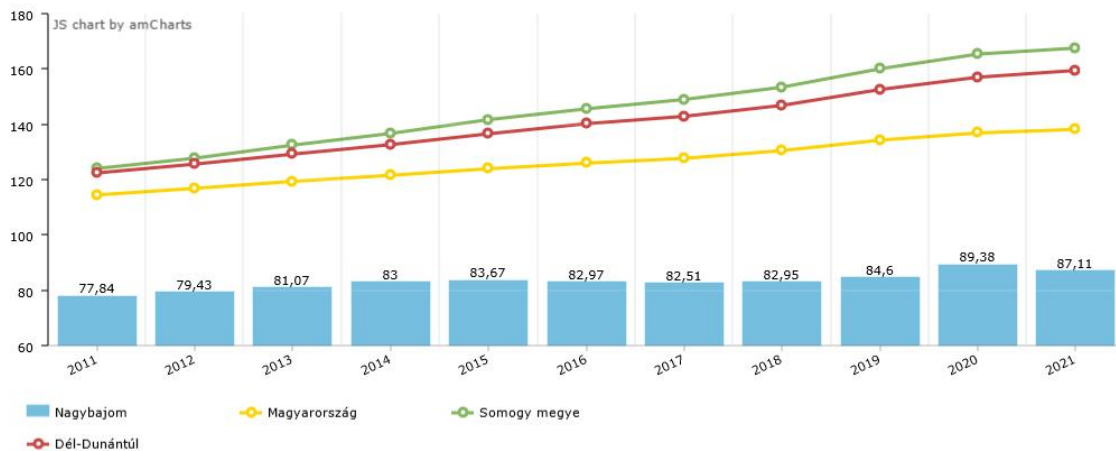
17. ábra: 65-x évesek aránya az állandó népességből (%) (forrás: TEIR)

A fentiek következtében az öregedési index is kedvezőbb képet mutat az országos állapothoz képest. A fiatalok száma meghaladja az idősekét, száz 14 év alatti gyermekre 87 idős korú, 65 évesnél idősebb ember jut.

65 év feletti népesség, 100 fő 0-14 éves korú népesség (fő)

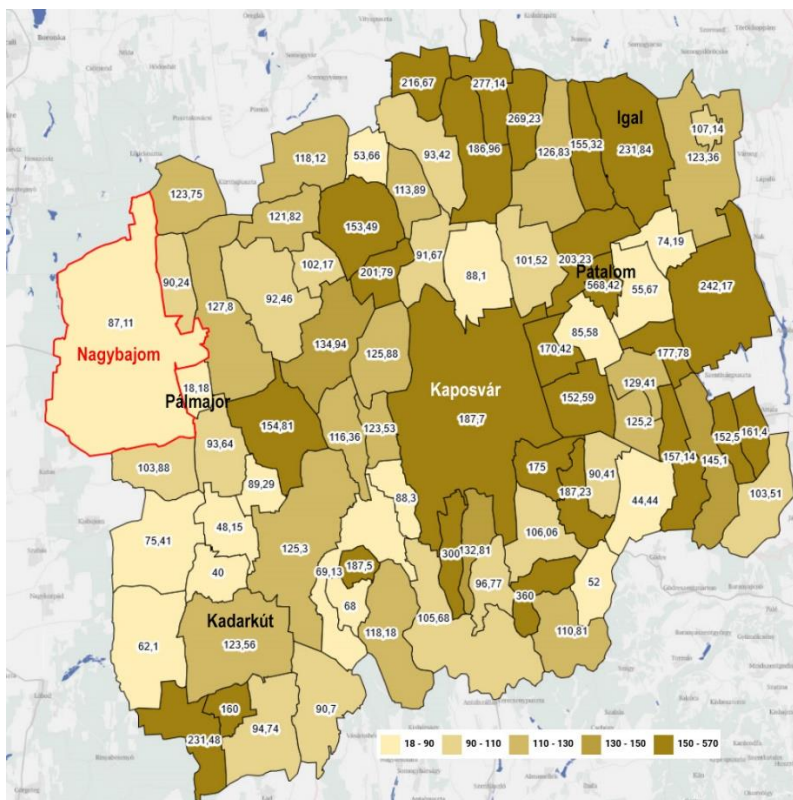
TEIR mutatók

(c) 2022 Lechner Nonprofit Kft. Készült a TEIR-rel.

18. ábra: 100 főre jutó 65 év feletti népesség / 0-14 éves korú népesség (fő) (forrás: TEIR)

Az öregedési index tekintetében a Kaposvári járásban Nagybjom és a környező települések fiatalabb korösszetételt mutatnak a megyeszékhely, illetve a járás átlagához viszonyítva, különösen Pálmajor emelhető ki, ahol a fiatalok száma ötszöröse az idősekének.

19. ábra: Öregedési index a Kaposvári járásban (forrás: TEIR)

2.5 A település humán infrastruktúrája, közszolgáltatások

Belső-Somogy középső részének településhálózatát alapjában véve a kis-, apró- és törpefalvak településkategóriája jellemzi, amelyek egy-két nagyobb központ köré csoportosulnak. Ennek megfelelően nevezhető Nagybjom Belső-Somogy középső része meghatározó településének és a szűkebb mikrotérség központjának a közszolgáltatások tekintetében. A település saját lakosságának alap szintű ellátásáról képes gondoskodni, de az oktatás, az egészségügyi és szociális ellátás területén szolgáltatásokat nyújt a környező falvaknak is.

2.5.1 Egészségügy

Nagybjom Város Önkormányzat az egészségügyről szóló 1997. évi CLIV. Tv. 152. §. (1) bekezdésében, illetve az egészségügyi alapellátásról szóló 2015. évi CXXIII. törvény 5. §. (1) bekezdésében meghatározott, kötelező, és az egészségügyi alapellátás körébe tartozó feladatainak eleget tesz.

Nagybjom Város Önkormányzata a fenntartásában lévő Egészségházban gondoskodik az egészségügyi alapellátás körébe tartozó háziorvosi, házi gyermekorvosi ellátásról, a fogorvosi alapellátásról, a védőnői ellátásról és az iskola-egészségügyi ellátásról. Az önkormányzat az alapellátáson kívül fizioterápiás egészségügyi szolgáltatást is biztosít.

Intézmény neve	Intézmény fenntartója/működtetője
Egészségház (2 felnőtt háziorvosi körzet, 1 házi gyermekorvosi körzet, 1 fogorvosi körzet, 2 területi védőnői és 1 iskolavédőnői körzet)	Nagybjom Város Önkormányzata

1. táblázat: Egészségügy

A város ügyeleti-készenléti rendszere megszűnt. Orvosi ügyeleti ellátás, illetve kórházi ellátás Nagybjom városában nem áll rendelkezésre, a megyeszékhelyen, Kaposváron érhető el.

2.5.2 Szociális ellátás

Intézmény neve	Intézmény fenntartója/működtetője	Férőhelyek száma
Nagybjomi Szociális és Gyermekjóléti Alapszolgáltatási Központ	Nagybjomi Szociális és Gyermekjóléti Alapszolgáltatási Központot Fenntartó Társulás: Nagybjom, Csököly, Rinyakovácsi, Pálmajor és Gige települések önkormányzatának képviselő testületei Gesztor település: Nagybjom	Nappali ellátás engedélyezett férőhelye: 45 fő

2. táblázat: Szociális ellátás

Nagybjomi Szociális és Gyermekjóléti Alapszolgáltatási Központ önállóan működő költségvetési szerv, illetékességi területe Nagybjom város, Csököly, Rinyakovácsi, Pálmajor és

Gige községek közigazgatási területe. A Központ az alábbi szolgáltatásokat nyújtja a szociálisan rászorult lakosság részére az illetékességi területén:

1. Családsegítő és gyermekjóléti szolgálat

A szolgáltatás célja a szociális és mentális problémák esetén az életvezetési nehézségek elhárításának és feloldásának, továbbá a helyi szociális szükségletek feltárásának és megoldásának elősegítése. A családsegítés magában foglalja az egyének problémamegoldó, konfliktuskezelő képességeinek fejlesztését. Arra törekszik, hogy növekedjék az emberek átlátása a szervezetek, intézmények felett, megtanulják közvetíteni szükségleteiket, megfelelően tudjanak élni az összes elérhető erőforrással.

A családsegítés a családok egészét érintő, önkéntes, térítésmentes, nem hatósági jellegű komplex segítségnyújtás.

A gyermekjóléti szolgáltatás igénybevétele lehet önkéntes vagy hatóság által előírt kötelező együttműködés. A szolgáltatás olyan speciális személyes szociális szolgáltatás, amely a szociális munkamódszereinek és eszközeinek felhasználásával szolgálja a gyermek testi és lelki egészségének, családban történő nevelésének elősegítését. Segíti a gyermek törvénybe foglalt jogainak és érdekeinek érvényesítését, a szülői köteleességek teljesítését, valamint elősegíti a hiányzó szülői gondoskodás pótlását, illetve a gondoskodásból kikerült fiatal felnőttek társadalmi beilleszkedését. Feladata továbbá a gyermek családjából történő kiemelésének megelőzése, a családból kiemelt gyermek visszahelyezése érdekében nyújtott családgondozás.

2. Szociális étkeztetés

A szociális étkeztetés keretében azoknak a szociálisan rászorultaknak a napi egyszeri meleg étkezéséről gondoskodnak, akik azt maguknak, illetve ellátottjaik részére tartósan vagy átmeneti jelleggel nem képesek biztosítani. A jogosultsági feltételek részletes szabályait, valamint az intézményi és személyi térítési díjat a települési önkormányzatok saját rendeletükben határozzák meg. Az étkeztetés az igénybe vevők szükségleteinek megfelelően az étel kiszolgálásával egyidejű helyben fogyasztással, az étel elvitelének lehetővé tételével, illetve házhoz szállítással történik.

3. Házi segítségnyújtás

A házi segítségnyújtás keretében a szolgáltatást igénybe vevő személy saját lakókörnyezetében kell biztosítani az önálló életvitel fenntartása érdekében szükséges ellátást. Ez az alapvető gondozási, ápolási feladatok elvégzését jelenti, továbbá a lakókörnyezet higiéniai körülményeinek megtartásában való közreműködést. A szolgáltatás minden ellátott településen térítésmentesen vehető igénybe. Szolgáltatás nyújtása Nagybjom, Gige, Rinyakovácsi és Csököly településeken folyik.

4. Nappali ellátás

A nappali ellátás elsősorban a saját otthonukban élő 18. életévüket betöltött, egészségi állapotuk vagy idős koruk miatt szociális és mentális támogatásra szoruló, önmaguk ellátására részben képes személyek; 18. életévüket betöltött fekvő beteg-gyógyintézeti kezelést nem igénylő pszichiátriai betegek, illetve szenvedélybetegek részére biztosít lehetőséget a napközbeni tartózkodásra, társas kapcsolatokra, valamint az alapvető higiéniai szükségleteik kielégítésére, továbbá napközbeni étkezésre. Az étkezés igénybevétele nem kötelező. A nappali ellátás jelenleg Nagybjom városban működik. A szolgáltatás térítésmentesen vehető igénybe. Az engedélyezett férőhelyek száma jelenleg 45 fő.

5. Falugondnoki és tanyagondnoki szolgálat

Tanyagondnoki, illetve falugondnoki szolgálat célja aprófalvak és külterületi, illetve egyéb belterületi lakott helyek, lakójának távolságból eredő hátrányainak enyhítése, valamint az ott élők alapvető szükségleteinek kielégítését segítő szolgáltatásokhoz, közszolgáltatáshoz, egyes alapellátásokhoz való hozzájutás biztosítása. A falu- és tanyagondnoki szolgálat közreműködik a szociális étkezés biztosításában, valamint a Családsegítő szolgálat munkájában. Falugondnoki szolgáltatás Pálmajor községben, tanyagondnoki szolgáltatás Nagybjom városban vehető igénybe.

2.5.3 Gyermekotthon

Nagybjomban működik a Kékmadár Gyermekotthon, melynek fenntartója a kaposvári székhelyű Szociális és Gyermekvédelmi Főigazgatóság Somogy Vármegyei Kirendeltség. A Kékmadár Gyermekotthon a 1997. évi Gyermekvédelmi törvény alapján a gyermekvédelmi szakellátásban teljeskörű otthont nyújtó ellátást biztosít 36 fő gyermekvédelmi szakellátásba helyezett kiskorú és fiatalkorú számára. Két lakásotthon 12 (6+6) férőhelyen otthont nyújtó ellátást biztosít gyermekvédelmi gondoskodás alatt álló 18 év alatti kismamák, illetve kiskorú anyák és gyermekeik számára. A harmadik lakásotthon 12 férőhelyen otthont nyújtó ellátást biztosít a 3 évnél idősebb – többes testvérhelyzet tagjaként élő –, ideiglenes hatállyal elhelyezett, illetve a gyámhatóság által nevelésbe vett gyermekek részére. Szükség esetén a gyermekvédelmi szakellátásban nagykorúvá vált fiatal felnőtt számára a gyámhatóság által elrendelt utógondozói ellátást biztosít.

20. ábra: A Kékmadár Gyermekotthon épülete

Az otthon jól képzett szakemberekkel rendelkeznek: 23 szakmai, 4 fő technikai dolgozó és 1 fő gazdasági ügyintéző munkatárs dolgozik az intézményben. Ezen felül heti 12 órában lát el feladatokat 1 fő fejlesztőpedagógus és 1 fő pszichológus.

2.5.4 Kisgyermekellátása

Intézmény neve	Intézmény fenntartója/működtetője	Férőhelyek száma
Nagybajomi Mesevár Bölcsőde	Nagybajom Város Önkormányzata	1 csoportban 12 fő
Nagybajomi Mesevár Óvoda	Nagybajom Város Önkormányzata	6 csoportban 170 fő

3. táblázat: Kisgyermekellátása

A városban a legkisebb korú gyermekek elhelyezésére jelenleg a Nagybajomi Mesevár Óvoda és Bölcsőde nyújt lehetőséget, melyben a hat óvodai csoport mellett, egy bölcsődei csoport is működik.

21. ábra: A Nagybajomi Mesevár Óvoda

A település sajátosságaiból adódóan magas a különleges gondoskodást igénylő gyermekek száma, melybe beletartoznak a hátrányos, halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek, valamint a beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézségekkel küzdők, illetve a sajátos nevelési igényű gyermekek is. Mindezeket figyelembe véve nagy hangsúlyt fektetnek az egyéni képesség fejlesztésére és kibontakoztatására, a felzárkóztatásra.

A folyamatosan növekvő bölcsődei igényeket az intézmény nem tudja kielégíteni, az épület adottságai pedig a bővítést nem teszik lehetővé, így szükségessé vált egy új bölcsőde kialakítása. A TOP-1.4.1-19-SO1-2019-00021 kódszámú projekt keretében a Fő utca 46., 4/1. helyrajzi számú területen újjépítésű bölcsődeépület fejlesztése zajlik 3 csoportszobával. A projekt jelenleg is megvalósítás alatt áll, tervezett befejezési határideje 2023. tavasz.

2.5.5 Oktatási intézmények

A nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXCV. törvény alapján 2013. január 1-jétől az állam gondoskodik – az óvodai nevelés, a nemzetiséghez tartozó óvodai nevelés, a többi gyermekkel, tanulóval együtt nevelhető, oktatható sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelése kivételével – a köznevelési alapfeladatok ellátásáról. Az állami fenntartású köznevelési intézmények fenntartói jogainak és kötelezettségeinek gyakorlását 2016. december 31-ig a Klebelsberg Intézményfenntartó Központ végezte, 2017. január 1-től a Tankerületi Központ. Így a korábban Önkormányzat által fenntartott iskolákat jelenleg a Kaposvári Tankerületi Központ működteti.

Intézmény neve	Intézmény fenntartója/működtetője
Nagybajomi Csokonai Vitéz Mihály Általános Iskola és Kollégium	Kaposvári Tankerületi Központ
Bárczi Gusztáv Óvoda, Általános Iskola, Speciális Szakiskola, Kollégium, Egységes Gyógypedagógiai Módszertani Intézmény Nagybajomi Tagintézménye	Kaposvári Tankerületi Központ

4. táblázat: Oktatási intézmények

Nagybajom város minden szempontból legnagyobb intézménye, a Nagybajomi Csokonai Vitéz Mihály Általános Iskola és Kollégium, melynek alapítója a hajdani Nagyközségi Tanács.

22. ábra: A Nagybjajomi Csokonai Vitéz Mihály Általános Iskola

Az iskola tanulói nem csak a helyi családok gyermekei, hanem a körzet 12 településének bejárói vagy kollégium ellátottjai (jelenlegi létszám: 321 diák). Az intézmény 8 osztályos általános iskolai nevelést végez. A tanulók részére napközis ellátást és diákotthoni elhelyezést nyújt. Az iskola fenntartója a Kaposvári Tankerületi Központ.

Bárczi Gusztáv Óvoda, Általános Iskola, Speciális Szakiskola, Kollégium, Egységes Gyógypedagógiai Módszertani Intézmény Nagybjajomi Tagintézménye egy speciális iskola. Az 1973-as alapítás óta, az egykori Speciális tagozat tevékenysége elsősorban Nagybjajom város tanköteles korú tanulóira terjed ki. Ezen felül a környék 14 településéről bejáróként, bentlakóként fogadja a szakvéleménnyel eltérő tantervű iskolába javasolt tanköteleseket. Kilenc évfolyamon értelmileg enyhe fokban sérült – tanulásban akadályozott – tanulókkal foglalkozik, emellett az osztályokban integrálva értelmileg akadályozott – közép súlyos értelmi sérült gyermek fejlesztése is folyik. A speciális iskola 2014 szeptembere óta a Bárczi Gusztáv Gyógypedagógiai Módszertani Központ tagintézményeként működik (jelenlegi létszám: 44 diák).

A városban működött a Nagybjajomi Kolping Katolikus Szakgimnázium, Szakközépiskola és Kollégium is, melyet 2005-ben alapítottak. Az intézmény a 2019/2020. tanévig önállóan működött, majd 2020 szeptemberétől vált a csurgói Kolping Nagyváthy János Középiskola telephelyévé. A szakközépiskola 2022. novemberével bezárt, beolvadt a csurgói anyaintézménybe. A nagybjajomi iskolába összesen nagyjából száz hátrányos helyzetű diák járt. Többségük nevelőszülőknél, anyaothonban és mélyszegénységben élő családok gyermekei, Nagybjajom, Kaposvár és Marcali környékéről. A diákok a csurgói iskolában folytathatják tanulmányaikat.

Nagybjajom Város Önkormányzat 100% tulajdoni hányadban alapította közétkeztetés céljából a Nagybjajomi Vendégváró Kft-t. A vállalkozás látja el a Nagybjajomi Mesevár Óvoda és Bölcsőde óvodásainak és bölcsődéseinek, a Nagybjajomi Csokonai Vitéz Mihály Általános Iskola és Kollégium, a Bárczi Gusztáv Gyógypedagógiai Módszertani Intézmény Nagybjajomi

Tagintézménye diákjainak, és igény szerint az intézményekben dolgozók étkeztetését, valamint vendégétkeztetést. A gyermekek étkeztetése mellett a szociális étkeztetés a Nagybajomi Szociális és Gyermekjóléti Fenntartó Társuláson keresztül az időskorúak és a szociálisan rászorultak étkezési ellátását is biztosítja.

2.5.6 Művészeti oktatás

A településen és vonzáskörzetében működik a Pálóczi Horváth Ádám Református Alapfokú Művészeti Iskola, melynek fenntartója a Nagybajomi Református Egyházközség. Az intézményben szervezett zeneoktatás 1993 óta folyik, növendéklétszámuk átlagosan 450-550 fő, az oktató-nevelő munkát átlagosan húsz tanár végzi. 2009-ig a zeneművészet – klasszikus zene ág oktatása volt a művészeti ág, a néptánc és társastánc tanítása 2009-től folyik az intézmény keretei között.

23. ábra: A Pálóczi Horváth Ádám Református Alapfokú Művészeti Iskola

2.5.7 Sport

A településen sportolási lehetőségre a sportcsarnok (Nagybajom, Iskola köz 1.) ad helyet, mely egy komplex sportcentrumban található Nagybajom központjában.

24. ábra: A sportcsarnok

A létesítmény nemzetközi sportrendezvények, versenyek lebonyolítására is alkalmas. A pálya sportparkettával van borítva, amely labdarúgás, kézilabda, kosárlabda, röplabda, lánitenisz, tollaslabda, floorball üzésére nyújt lehetőséget. A csarnokhoz tartozik 4 db öltöző, amelyből egy mozgáskorlátozottak számára is elérhető. A létesítmény edzőtáborok, sporttáborok megtartására is kiválóan alkalmas.

2.5.8 Kultúra

Nagybajom Város Önkormányzatának fenntartásában közművelődési intézményként és önálló költségvetési szervként működik a városban a Nagybajomi Kulturális Intézmény. A szervezet négy telephelyen nyújtja az alábbi szolgáltatásait:

1. Galéria és Alkotóház (Nagybajom, Kossuth u. 75.)

A 2012-ben felújított és közösségi térré alakított egykori magánház ad otthont a helyi Galériának, amelyet 2021-ben kezdett a Nagybajomi Kulturális Intézmény újra működtetni, helyi alkotók műveit bemutatva itt. A galéria mellett 3 helyiség található az épületben, amelyek korábban otthont adtak egy kézműves műhelynek, amely Bajomi Kézműves néven állított elő helyi termékeket.

2. Sárközy István Helytörténeti Kiállítóhely (Nagybajom, Fő u. 4.)

A város életének gazdasági és kultúrtörténeti fejlődésében kiemelkedő szerepet játszott, Sárközy István földbirtokos (1759-1845). Somogy megye több jelentős közéleti személyisége – többek között Berzsényi Dániel és Csokonai Vitéz Mihály – is megfordult a kastélyában. Az épületben ma a Sárközy István Helytörténeti Kiállítóhely kiállításai kapnak helyet. Évekig tartó tárgyalások, egyeztetések után 1992-ben nyílt meg Nagybajomban az egykori Sárközy kúria három helyiségében az a kis kiállítás, amely a mai múzeum magját képezte. A kúriát – részben magánérőből, részben pedig állami támogatásból – 2000-ben teljesen felújították. A megújult kiállítási terület jelentős részét a helytörténet foglalja el. Nagybajom dokumentumai, történetének eseményei mellett a kiállítás emléket állít az épület egykori tulajdonosának, az irodalomkedvelő Sárközy Istvánnak, s a házigazda neves vendégeinek: Csokonai Vitéz Mihály és Pálóczi Horváth Ádám költőknek is. A helytörténeti kiállításon kívül néprajzi gyűjtemény is megtekinthető a múzeumban. A gyűjteményt létrehozó Deák-Varga házaspár, a haláláig gondozta a gyűjteményt. Deák Varga József 2020. december 1-i halála után a gyűjtemény kezelését a Nagybajomi Kulturális Intézmény vette át.

3. Gyergyai Albert Könyvtár (Nagybajom, Kossuth Lajos utca 14.)

A Gyergyai Albert Könyvtár 1964 óta áll az olvasni vágyók rendelkezésére. A könyvtár helyet biztosít író- olvasó találkozóknak, játszóházaknak, valamint a kor igényeinek megfelelően részt vesz a társadalmi felzárkóztatásban, a digitális írástudatlanság felszámolásában, a helyi oktatási intézményekbe járó gyermekek olvasóvá nevelésében és minden olyan helyi közösségi kezdeményezésben, ahol segíteni tud.

25. ábra: A Gyergyai Albert Könyvtár

A könyvtár több mint 15.000 db könyvvel és számos folyóirattal, informatikai eszközökkel várja a szolgáltatásait igénybe vevő közönséget.

4. Pálóczi Horváth Ádám Művelődési Ház (Nagybajom, Kossuth Lajos u. 19.)

A 2012-ben felújított nagybajomi Pálóczi Horváth Ádám Művelődési Ház, amelynek épülete valaha Csorba Sándor egykori országgyűlési képviselő kastélya volt, klasszikus megjelenésével méltó helyet biztosít a város kulturális rendezvényeinek. 300 főt befogadó nagyterme egész évben otthont ad színházi előadásoknak, iskolai és óvodai rendezvényeknek, nemzeti megemlékezéseknek, közgyűléseknek vagy a civil szervezetek által rendezett báloknak. Koncertek, előadások, iskolai programok, kiállítások helyszíne. A hozzá tartozó udvar szabadtéri programokhoz, koncertekhez nyújt kiváló helyszínt.

26. ábra: A Pálóczi Horváth Ádám Művelődési Ház

A helyi civil szervezetek közül az „ALTERNATIV” Egyesület székhelye az intézmény, amely a Nagybajomért Közalapítvánnyal közösen elnyert EFOP 1.2.9-17-2017-00031 pályázat keretében 2018 és 2022 között Család és Karrier Pontot működtetett az épület udvar felőli részében. A két

helyi civil szervezet hangulatos közösségi tereket hozott létre a művelődési házban, amely a projektjük céljain túl hozzájárul a művelődési ház és a város rendezvényeinek színvonalas környezetben való megtartásához és szolgáltatás bővítéséhez.

A művelődési házban a Nagybjajomi Vendégház Kft. hűtőkamrát alakított ki, amely lehetővé teszi több száz fős lakodalmak, bálók, rendezvények színvonalas megtartását a hozzá tartozó minőségi catering ellátását biztosítva. A teljes művelődési ház bérelhető nagyobb rendezvényekre. Kisebb rendezvényekre vagy oktatási célra egy-egy helyiség külön-külön is bérbe vehető.

2.5.9 Egyéb közzolgáltatások, közigazgatási funkciók elhelyezkedése

Nagybjajom városközpontjában találhatóak a város alapfokú ellátáshoz szükséges funkciók. A település közigazgatási intézményei – Polgármesteri Hivatal, Kormányablak – és a közösségi szolgáltatások szempontjából fontos szolgáltatók, mint például a Posta és Bank is a Fő utca központi szakaszán helyezkednek el, csak úgy, mint az egészségügyi szolgáltatásokat nyújtó Egészségház.

27. ábra: A Polgármesteri Hivatal épülete

Közzolgáltatási funkcióként a Rendőrőrs szintén a központban, a Kossuth utca mentén kapott helyet. A településen Önkéntes Tűzoltó Egyesület működik, melynek székhelye szintén a Kossuth utcában van.

2.5.10 Civil szervezetek

Nagybjajomban számos civil szervezet működik, mely jól mutatja a helyi közösségek aktivitását és a társadalmi összefogás jelenlétét akár a szociális segítségnyújtás, a kultúra vagy a sport területén. Az alábbi civil szervezetek kiemelten fontos szerepet töltenek be a város életében:

- ALTERNAIV Egyesület
- Csányi Alapítvány a Gyermekéért Közhasznú Alapítvány
- Flóra és Fauna Természetvédelmi Kiemelten Közhasznú Alapítvány
- Gyermekéért Alapítvány
- Nagybajom és Vidéke Horgász Egyesület
- Nagybajomért Közalapítvány
- Nagybajomi Atlétikai Club
- Nagybajomi Diák Röplabda Club
- Nagybajomi Gazdakör
- Nagybajomi Ipartestület
- Nagybajomi Önkéntes Tűzoltó Egyesület
- Nagybajomi Óvoda Angyalkert Alapítvány
- Nagybajomi Polgárőr Egyesület
- Nagybajomi Református Egyházért Alapítvány
- Őszikék Nyugdíjas Klub
- San Dance Studio TáncSport Egyesület

2.5.11 Egyházak

Nagybajomban két történelmi egyház található meg:

- Nagybajomi Református Egyházközség

A Református templom a Fő u. 69. szám alatt található. A gyülekezet a Magyarországi Református Egyház része. A Nagybajomi Református Egyházközség története a török korba nyúlik vissza. Pontos adatot a kialakulására nem ismerünk, azonban 1542-ben katolikus plébános már nincsen a faluban. A középkor végén a külföldi egyetemeken tanuló diákoknak köszönhetően gyorsan elterjedtek a reformáció eszméi. A falu református egyházát és lelkészét 1618-ban említik először. A XVI. és XVII. század folyamán prédikátorok éltek a településen, ebben az időszakban a település egésze protestáns vallású volt.

- Nagybajomi Római Katolikus Egyházközség

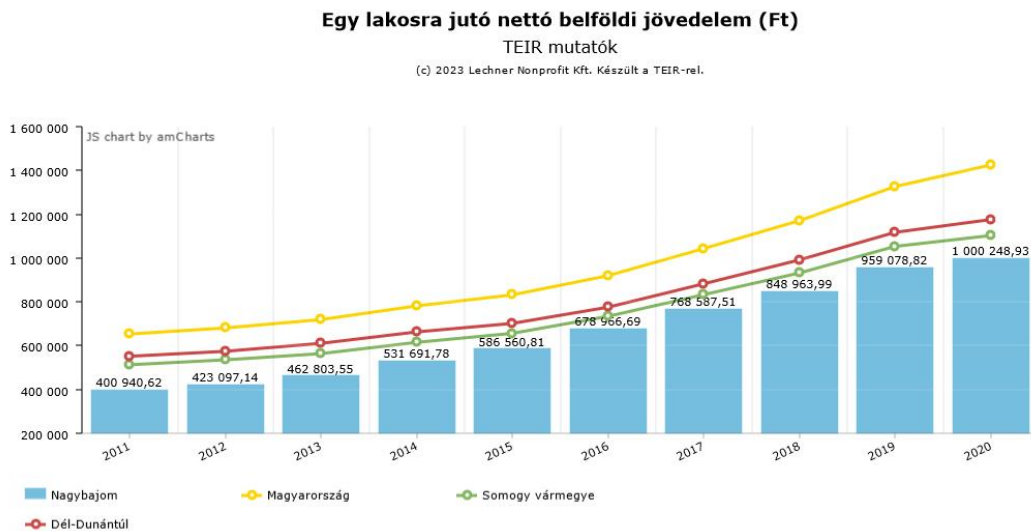
A Római katolikus templom és plébánia a Templom u. 3. szám alatt található. A Plébániát 1716-ban szervezték újjá. Barokk templomát az 1750-es években építették. Ezt a II. Világháború idejében német katonák felrobbantották, 1946-50 között építették újjá.

Mindkét egyházi gyülekezet közösségépítő szerepe és munkája jelentős.

2.6 A település gazdasága

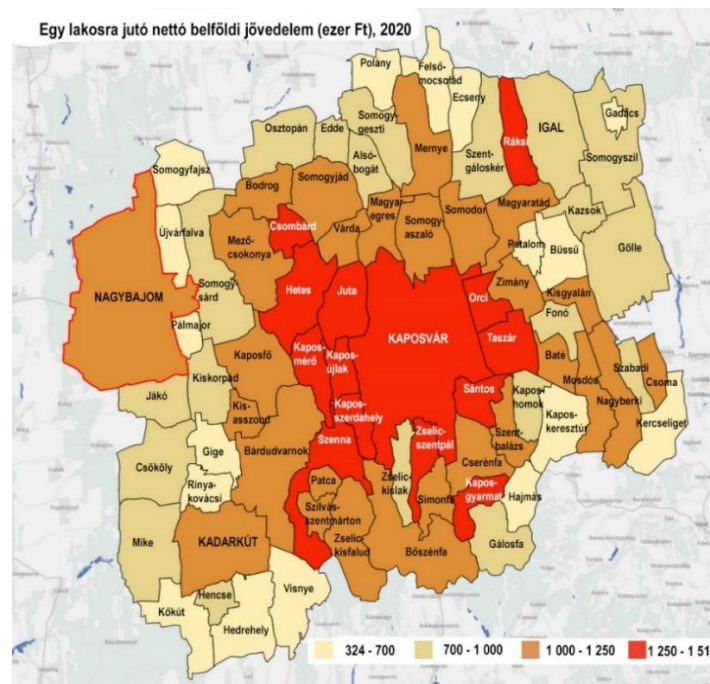
2.6.1 Jövedelmi helyzet

A város lakosságának átlagos jövedelmi helyzete nem éri el a megyei átlagot és 40%-kal maradt el az országos egy lakosra jutó belföldi nettó jövedelem értékénél. Az elmúlt időszakban a jövedelem növekedése hasonló mértékű volt, mint a megyében, illetve a régióban, ugyanakkor elmaradt az országos növekedési trendtől.

28. ábra: Egy lakosra jutó nettó belföldi jövedelem (Ft) (forrás: TEIR)

A város fajlagos jövedelmi szintje elmarad a megyeszékhelytől, illetve a megyeszékhely közvetlen szomszédságában fekvő településektől, ugyanakkor meghaladja a Kaposvári járás átlagos jövedelmi szintjét.

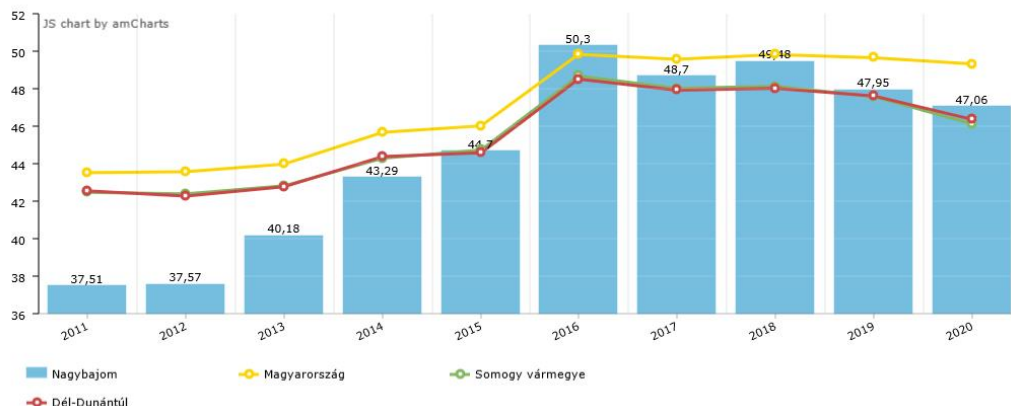

29. ábra: Egy lakosra jutó nettó belföldi jövedelem (ezer Ft), 2020 (forrás: TEIR)

SZJA adófizető, 100 lakosra (fő)

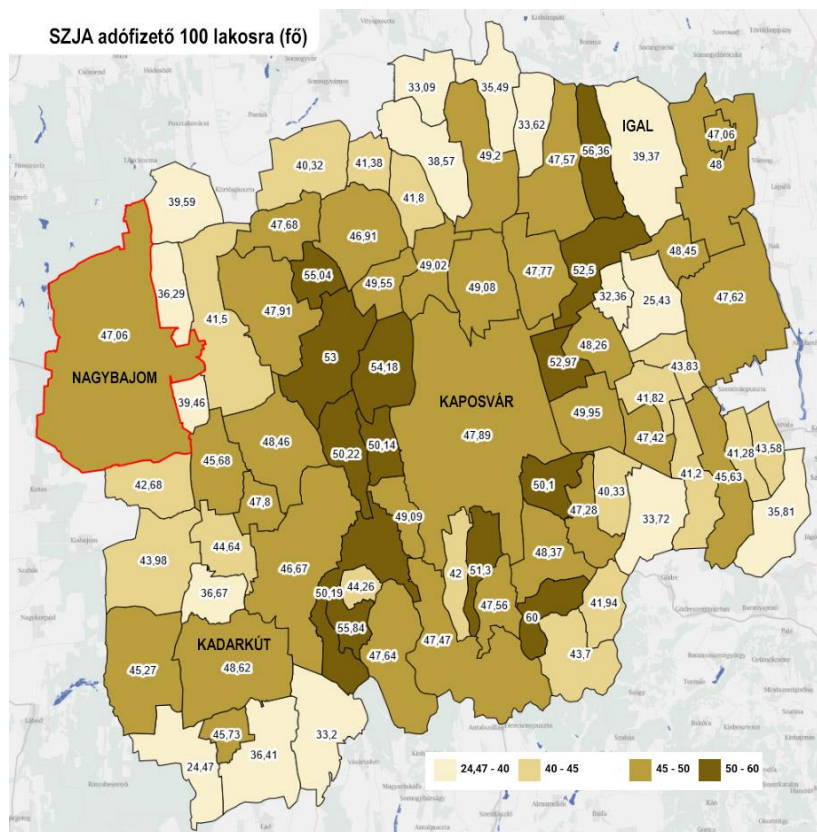
TEIR mutatók

(c) 2023 Lechner Nonprofit Kft. Készült a TEIR-rei.

31. ábra: 100 lakosra jutó SZJA adófizetők száma (forrás: TEIR)

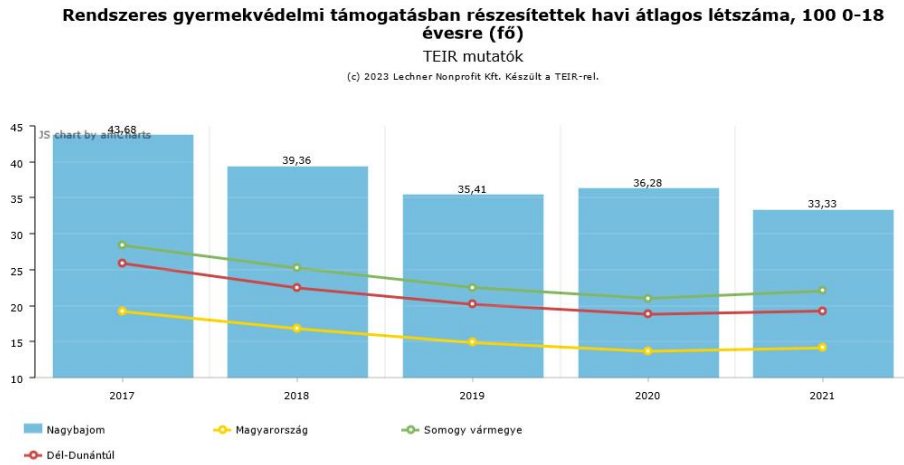
Az adózók arányát összehasonlítva a járás településein, a legmagasabb arány a megyeszékhely agglomerációjába tartozó településeken van, Nagybjom a megyeszékhelyhez hasonló értéket mutat, ugyanakkor a város körüli kistelepüléseken alacsony az adózók aránya.

32. ábra: 100 lakosra jutó SZJA adófizetők száma (forrás: TEIR)

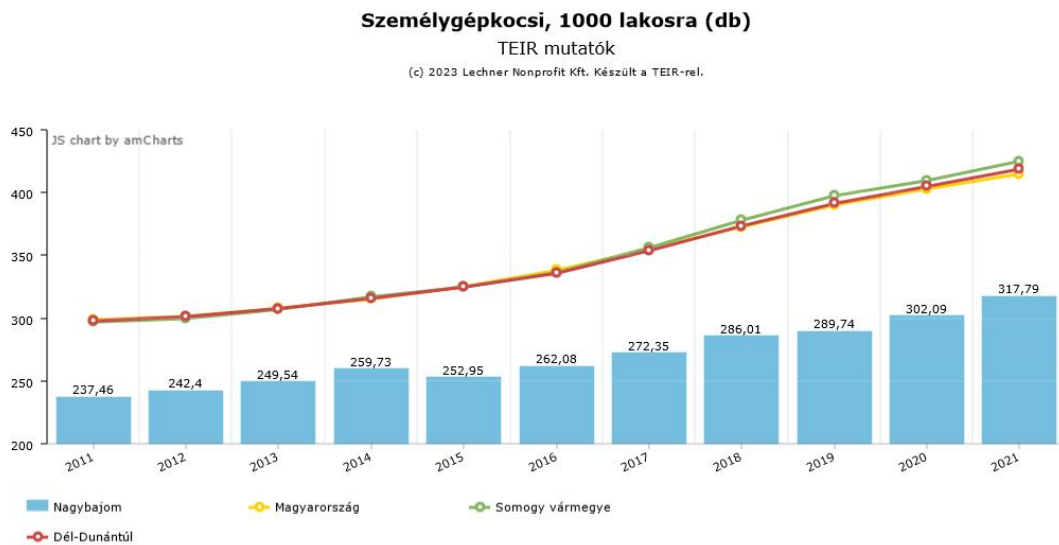
A város lakosságának jövedelmi szintjéhez és a demográfiai folyamatokhoz kapcsolódóan a kedvezőtlen szociális helyzetre utal a rendszeres gyermekvédelmi támogatásban részesítettek magas aránya: minden harmadik fiatal részesül ilyen juttatásban, mely magasabb a megyei és országos

arányánál. Ugyanakkor az utóbbi öt évben tíz százalékponttal csökkent az ilyen támogatásra jogosultak aránya.

33. ábra: 100 főre jutó rendszeres gyermekvédelmi támogatásban részesítettek havi átlagos létszáma (forrás: TEIR)

A jövedelmi viszonyokra utal az 1000 lakosra jutó személygépkocsi száma, mely szintén növekvő tendenciát mutat, de a városban a növekedés lassúbb ütemű az országos és megyei trendnél és 2021-ben mintegy 25%-kal maradt el a megyei szinttől.

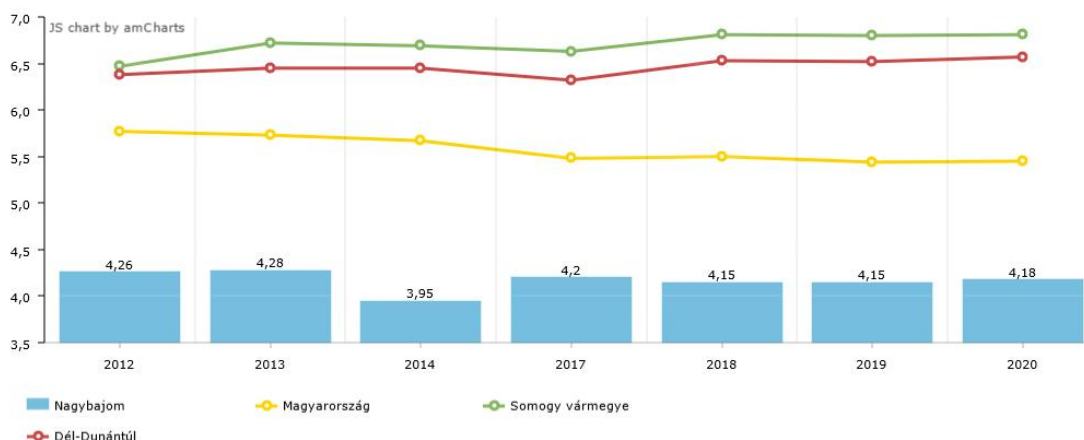
34. ábra: 1000 lakosra jutó személygépkocsi száma (forrás: TEIR)

A városban a működő civil szervezetek száma alacsony, jelentősen elmarad a megyei, de az országos átlagtól is, ha az 1000 lakosra jutó fajlagos értékeket hasonlítjuk össze.

Civil szervezet, 1000 lakosra (db)

TEIR mutatók

(c) 2023 Lechner Nonprofit Kft. Készült a TEIR-rel.

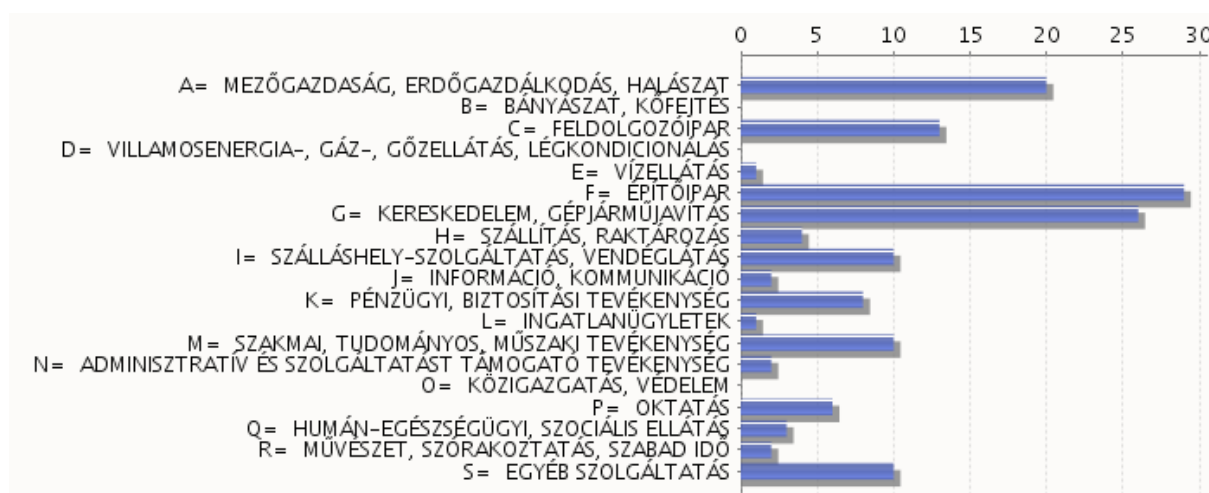
35. ábra: 1000 lakosra jutó civil szervezetek száma (forrás: TEIR)

2.6.2 Vállalkozások a városban

A városban 2021-ben összesen 147 darab működő vállalkozást tartottak nyilván, tehát amelyeknek a székhelye a városban volt. Ez a 2020 évi 160 vállalkozáshoz képest csökkenést jelentett. A működő vállalkozások 68% egyéni vállalkozó volt (100 db), 30 darab Kft., 15 Bt., egy Zrt. és egy Szövetkezet formában működött.

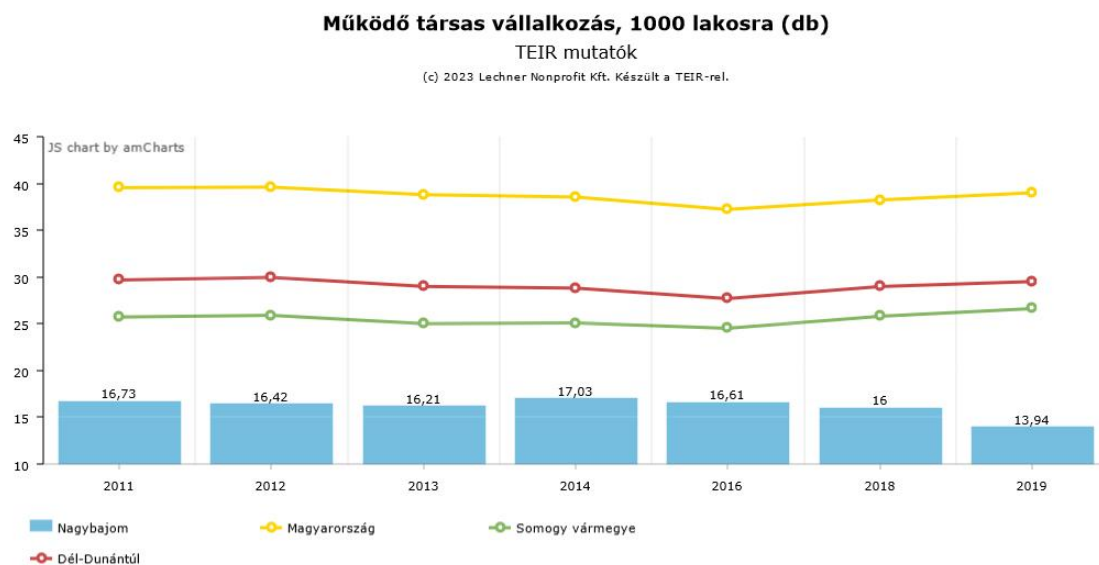
A vállalkozások 95%-a (140 darab), 10 fő foglalkoztatottnál kisebb, mikrovállalkozás volt, négy vállalkozás foglalkoztatott 10-19 főt, kettő 20-49 főt, egy pedig 250 főt.

A legtöbb vállalkozás az építőiparban (29 db), a kereskedelem, gépjárműjavítás területén (26 db) és a mezőgazdaság, erdőgazdálkodás területén (20 db) tevékenykedett. A nagy foglalkoztató a feldolgozóipar területén, felsőruházat gyártásával foglalkozik.

36. ábra: Vállalkozások Nagybjajomban (2021) (forrás: KSH)

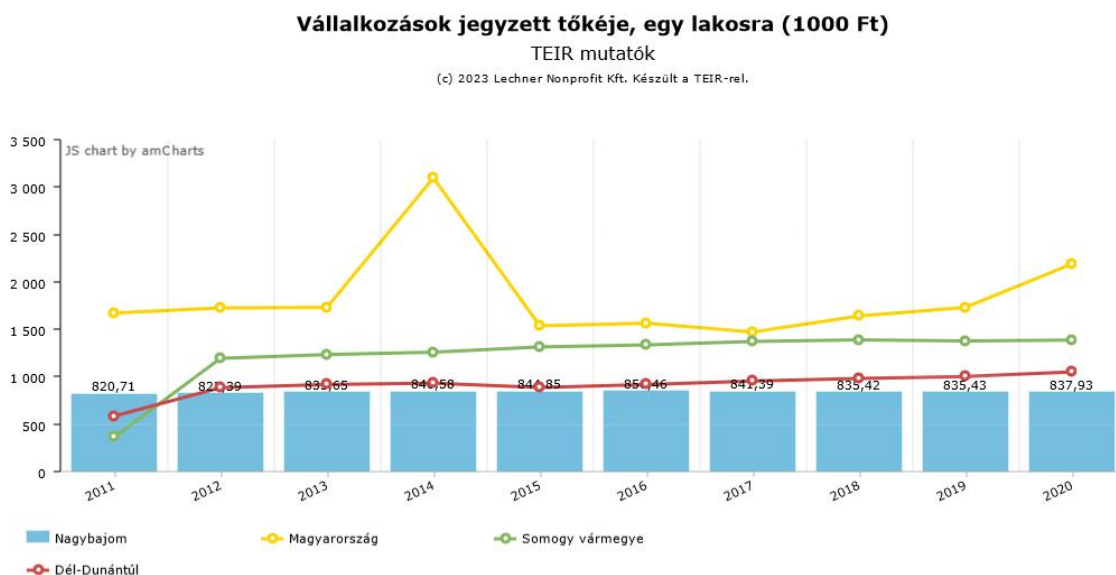
Összehasonlítva a városban működő társas vállalkozások 1000 lakosra jutó számát, azt tapasztaljuk, hogy Nagybjomban csupán az országos érték 35%-át éri el ez a mutató és a megyei értéknek is csak a felét, tehát viszonylag alacsony a társas vállalkozások száma a városban.

37. ábra: 1000 lakosra jutó működő társas vállalkozás száma (forrás: TEIR)

Ugyanakkor az egyéni vállalkozások számát vizsgálva a városban 1000 lakosra vetítve 25%-kal több egyéni vállalkozó működött, mint országosan és a megyei és regionális átlagot is meghaladta.

A társas vállalkozások jegyzett tőkéjének nagysága 1000 főre vetítve kismértékben marad a régiós érték alatt, ugyanakkor a megyei átlag alatt helyezkedik el. Az elmúlt tíz évben nem mutatkozott növekedés ezen a területen sem megyei, sem városi szinten.

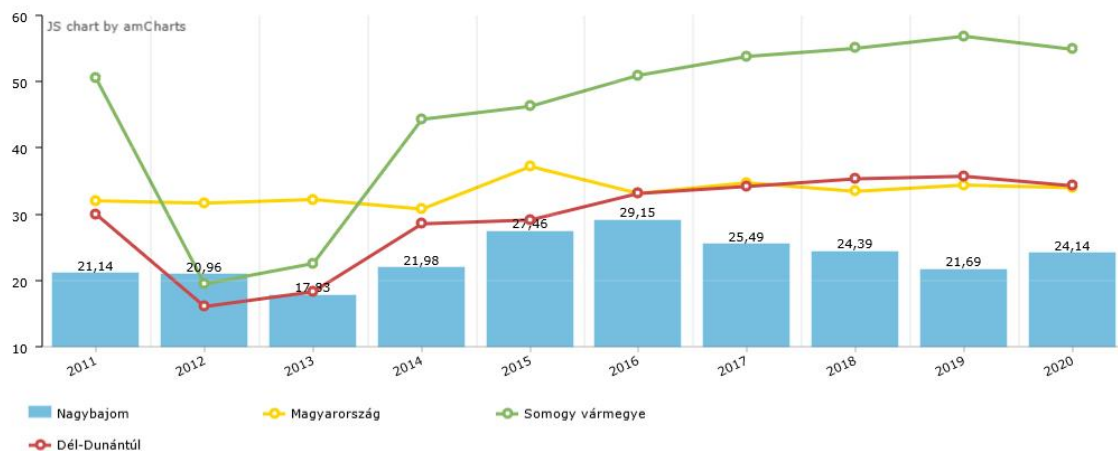
38. ábra: Egy lakosra jutó vállalkozások jegyzett tőkéje (1000 Ft) (forrás: TEIR)

A társas vállalkozások nettó árbevételének mintegy negyed része származik külpiaci értékesítésből, mely alacsonyabb arányt képvisel az országos (33%) és megyei (50%) értéknél.

Export aránya az értékesítés nettó árbevételéből (százalék)

TEIR mutatók

(c) 2023 Lechner Nonprofit Kft. Készült a TEIR-rel.

39. ábra: Export aránya az értékesítés nettó árbevételéből (%) (forrás: TEIR)

A városi székhelyű vállalkozások közül 23 vállalkozás nettó árbevétele haladta meg az 50 millió forintot 2022-ben. A legnagyobb vállalkozás a feldolgozóiparban tevékenykedik, felsőruházat gyártása a fő tevékenysége. E mellett a legnagyobb vállalkozások a mezőgazdaság, fafeldolgozás területén működnek, illetve van egy-két nagyobb forgalmú vállalkozás a kereskedelem területén is.

40. ábra: A J.T. Rubaiipari Vámszabadterületi Kft., Nagybjom legnagyobb vállalkozása

A városban Ipartestület is működik, melyet 1926-ban alapítottak. Jelenleg 38 taggal működik, elsősorban érdekvédelmi feladatokat lát el.

Ugyan a város területén nem található kiváló vagy jó termőhelyi adottságú szántóterületek, a homokos talaj egyes kultúrák termeléséhez megfelelő alapot biztosít, illetve az állattenyésztésre és erdőtelepítésre is alkalmas a város külterülete.

A meglévő nagy erdőterületek, melyek egy része a Boronka-melléki Tájvédelmi Körzet része, mely a Duna-Dráva Nemzeti Park kezelésében van, valamint az Ötös-hárs víztározó és környéke alkalmasak az aktív kikapcsolódásra. Ugyanakkor jelenleg a városban kevés szálláshely működik.

A legnagyobb árbevételű vállalkozások adatait az alábbi táblázat foglalja össze.

Sor-szám	Cégnév	Cím	Alapítás	Lét-szám	Nettó árbevétel (ezer Ft)	Adózás előtti eredmény	Főtevékenység
1	J.T. Ruhaiipari Vámszabadterületi Kft.	Zrinyi u 50.	1991	254	1 693 432	13 993	1413 Felsőruházat gyártása
2	BIBIC AGRO Kereskedelmi és Szolgáltató Bt.	Petőfi u. 2.	1993	9	676 291	101 220	0111 Gabonaféle (kivéve: rizs), hüvelyes növény, olajos mag termesztése
3	Kiskorpád Gépkar Ker. és Szolgáltató Kft.	Virág út 1.	2008	2	545 281	7 514	4519 Egyéb gépjármű-kereskedelem
4	Nagybajomi Agrárgazdasági Zrt.	Kossuth L. u. 37.	2000	36	427 971	524	0141 Tejhasznú szarvasmarha tenyésztése
5	5-ös HÁRS Faipari Bt.	Jákói út 0153/2. hrsz.	1993	27	294 810	8 344	1610 Fűrészáru gyártás
6	Meló Sándor	Fő u. 1.	1998	11	2511 Fémszerkezet gyártása
7	CI.TRA Kft.	Zrínyi u. 24.	2014	3	237 863	-13 638	4941 Közúti áruszállítás
8	Runco Novus Kereskedelmi Bt.	Kossuth Lajos u. 2/b.	2013	1	226 237	24 257	4726 Dohányáru-kiskereskedelem
9	Magyar Király Patika Bt.	Kossuth Lajos u. 4/ A . ép.	2003	4	218 941	2 149	4773 Gyógyszer-kiskereskedelem
10	Fauna-Jagd Vadgazdálkodási és Kereskedelmi Kft.	Rózsalugas, Nagybjajom külterület 0423/1.hrsz.	2000	11	159 662	-108 255	0170 Vadgazdálkodás, vadgazdálkodási szolgáltatás
11	Nagybajomi Vendégház Kft.	Fő u. 40.	2015	10	152 646	19 854	5629 Egyéb vendéglátás
12	Vasi Group Kft.	Felszabadulás u. 37.	2016	3	134 258	3 012	4120 Lakó- és nem lakó épület építése
13	Runco Kereskedelmi Bt.	Kossuth Lajos u. 2/b.	2013	1	130 877	-3 047	4726 Dohányáru-kiskereskedelem
14	BONA-FA Kereskedelmi és Szolgáltató Bt.	Gyergyai A u. 12.	2001	4	128 479	3 022	4673 Fa-, építőanyag-, szaniteráru-nagykereskedelem
15	BORONKA '2001 Ker. és Szolgáltató Kft.	Zrínyi u. 15.	2001	11	112 768	-7 482	4941 Közúti áruszállítás
16	NEK Nagybjajomi Erdőgazdálkodási és Kereskedelmi Bt.	Templom u.15.	1993	2	105 975	5 548	0210 Erdészeti, egyéb erdőgazdálkodási tevékenység
17	Digitalhost Bt.	Sugár u. 59.	2013	0	105 950	2 574	6311 Adatfeldolgozás, web-hozszing szolgáltatás
18	DÉLMAG Vetőmag Forgalmazó Kft.	Templom u. 22.	2004	1	92 365	5 568	4621 Gabona, dohány, vetőmag, takarmány nagykereskedelme
19	Haraszti Ker., Villamosipari és Kivitelező Kft.	Felszabadulás u. 2.	2005	2	64 658	2 933	4321 Villanyszerelés
20	FÖLDHÍD Mezőgazdasági Kft.	Kossuth Lajos u. 37.	2003	3	60 752	-15 678	0111 Gabonaféle (kivéve: rizs), hüvelyes növény, olajos mag termesztése
21	NAFA Faipari Kft	Kossuth Lajos u. 35.	2002	8	60 489	2 043	1623 Épületasztalos-ipari termék gyártása
22	JOE-SHOP.HU Kft.	Kossuth Lajos u. 34-2.	2012	4	59 149	977	4711 Élelmiszer jellegű bolti vegyes kiskereskedelem
23	DÉL-DUNÁNTÚLI FAUNA VADÁSZATI TÁRSASÁG	Rózsalugas, Nagybjajom külterület 0423/1.hrsz.	2006	3	56 556	-28 095	0170 Vadgazdálkodás, vadgazdálkodási szolgáltatás

5. táblázat: Legnagyobb árbevételű városi székhelyű vállalkozások (2022) (forrás: Opten adatok alapján saját szerkesztés)

2.6.3 Nagybjajomi Iparterület

Nagybjajom város képviselő-testülete a „Nagybjajomi Iparterület” létrehozásáról és a mikro-, kis- és közepes vállalkozások számára igénybe vehető egy főépület megvalósításáról döntött 2017-ben. Az önkormányzat a TOP-1.1.1-16-SO1 - Ipari parkok, iparterületek fejlesztése című pályázati kiírás keretében 392 122 776 Ft támogatást nyert el a projekt megvalósítására.

Az iparterület részére kijelölt terület Nagybjajom déli településrészén, a 6619 jelű összekötőúttól nyugatra helyezkedik el. Az iparterület zöldmezős beruházásként létesült, külterületi zónában, a szabályozási tervben beépítésre szánt területen. A beruházás megvalósítása 2021-ben zárult. A terület megközelítése jelenleg a 6619 jelű összekötőútról biztosított.

41. ábra: A Nagybjajomi Iparterület

A kijelölt területen 10 db önálló gazdasági tevékenységre alkalmas telek kialakítására került sor, melyek területe 5322 m² és 14580 m² közé esik. A megvalósított közterület szélessége 14 méter. A telkek mérete lehetőséget biztosít kisebb üzemek és nagyobb gyáregységek letelepítésére is, esetleg több telek összevonásával az igénytől függően nagyobb telkek is kialakulhatnak.

A telkek megközelítését kiépített 6,50 méter burkolatszélességű, kiemelt szegéllyel ellátott, aszfaltburkolatú önkormányzati feltáró út, a csapadékvíz elvezetését zárt rendszerű NA 400 csapadécsatorna, a vízellátását és oltóvizét NA 150 KPE vízvezeték, a szennyvíz elvezetését NA 200 KG gravitáció csatornacső, a villamos energia ellátását önálló, közterületen létesítendő TR állomás, a gázellátását KPE 110 gázvezeték, a vagyonsvédelmét 1,80 méter magas védőkerítés biztosítja. Az iparterületen egy főépület került megvalósításra, amely 110 m² kész fejpületből (szociális és adminisztrációs helyiségek) és 300 m² szerkezetkész csarnokrészből áll. Az épület bővíthető. A tervezett I. ütemű épületet 3 oldalról burkolt útfelület határolja, amely biztosítja az egyes egységek megközelítését, részben gazdasági udvarként is működhetnek, szabályozott keretek között. Az üzemi zóna egyterű, amely biztosítja különböző méretű rendeltetési egységek kialakítását. Az Önkormányzat célja bérbe adni a területen felépített üzemi épületet és a hozzá tartozó kiszolgáló egységeket is, együtt, vagy megbontva.

2.6.4 Nagybajomi termálfürdő

Somogy fürdőinek többsége a II. világháború után jött létre, amikor szénhidrogén után kutatva több helyen végeztek próbafúrásokat. Több meleg, ásványi anyagokban gazdag rétegvizes kutat sikerült feltárni. Az ezekre épített fürdők a megye minden tájegységén megtalálhatók, így Nagybajomban is. Itt 1965-ben, olajkutatás során 1 000 méter mélységből 45-48 °C hőmérsékletű vizet nyertek.

42. ábra: Nagybajom termálfürdő

A nagybajomi termálvíz hidrogénkarbonátos, gyengén jódos, kénes víz, amelyet elsősorban reumatikus és egyéb mozgásszervi megbetegedések kezelésére használtak. A termálvízre 1967-ben fürdőt építettek. Az 1994-ben bezárt, nyitott medencés létesítményt a kétezres évek elején a Boronka Thermál Villapark Rt. nagy tervekkel vette át, hogy szállodával, apartmanházakkal üdülő központot alakítson ki. Az önkormányzat 52 millió forintért adta el a fürdőt, s körülötte a 34 hektáros területet, ezután kezdődött meg a közel hatszázmillió forintos beruházás, melyhez a Széchenyi-terv pályázatán 153 millió forintot nyertek el. A költség nagyobb részét a beruházó saját erőből és banki hitelből fedezte. A fürdő megépült – jakuzzival, kisgyermek pancsolóval, kiúszó élménymedencével, pezsgőfürdővel, sodrófolyosóval, masszázsoszobával, szoláriummal, finn, gőz- és aromaszauzával – első ütemét 2004 augusztusában átadták, és úgy tűnt, a város egyik komoly kiugrási lehetősége valósult meg. Azonban a fürdő 2006 májusában, a fejlesztés második ütemének utolsó szakaszában bezárt, mivel a Boronka Rt. rosszul mérte fel az üzemeltetési költségeket, és hitelállománya jelentősen megnövekedett, majd a cég felszámolás alá került.

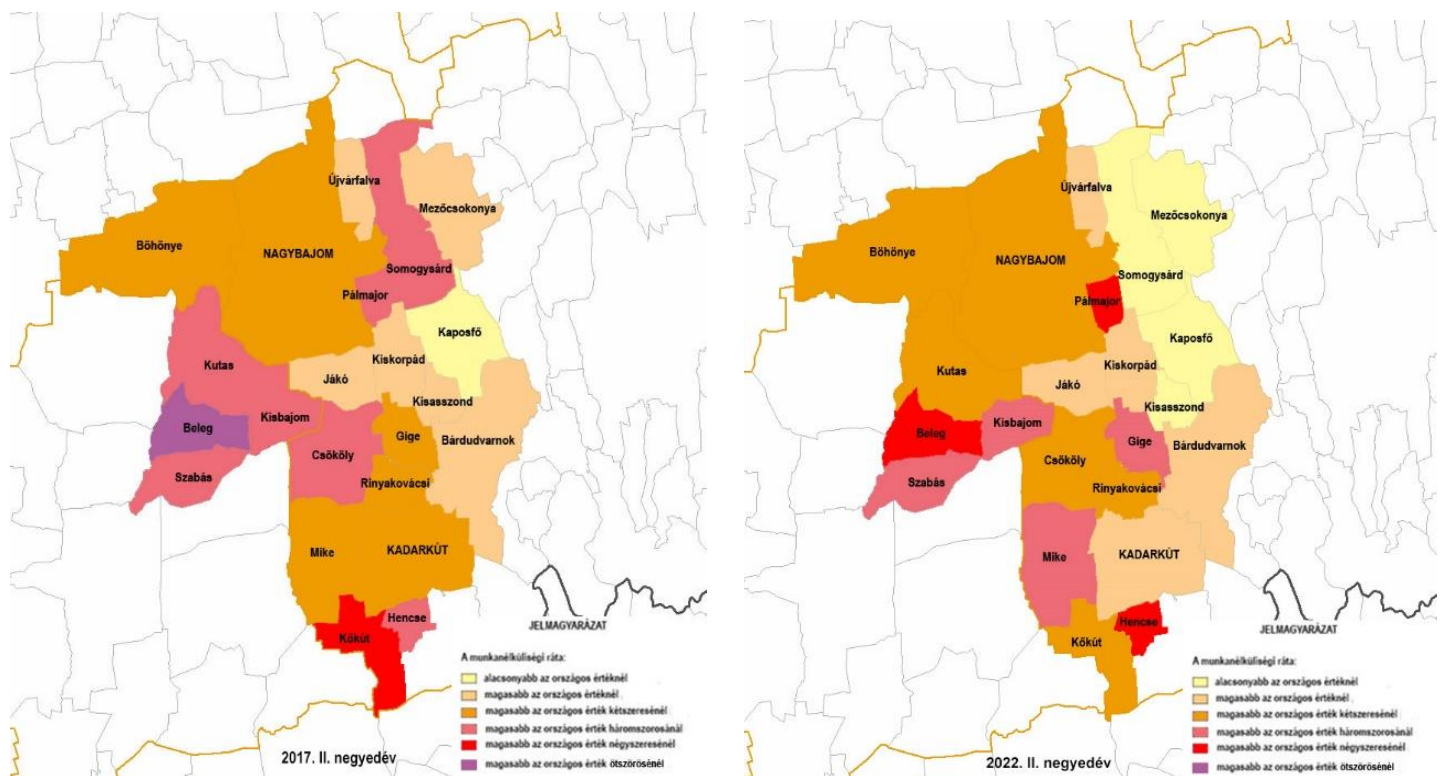
A létesítmény jelenleg sem üzemel. A termálfürdőt és a 34 hektáros területet egy orosz háttérű cég, a Timax Kft. vásárolta meg, de a területre tervezett apartmanházakból álló modern idősek otthona - melynek wellnessrészlegeként működne a fürdő - nem épült meg.

43. ábra: A Nagybajomi Termálfürdő épülete

2.6.5 Munkaerőpiac

A városban a munkanélküliségi ráta meghaladja az országos érték kétszeresét. Ez is hozzájárult ahhoz, hogy 2017-ben Nagybjajom, Kadarkút várossal és környező 20 faluval elindította a helyi munkaerőpiaci paktum projektjét (Nagybjajom Térségi Munkahelyteremtő Integráció). E projekt is hozzájárult ahhoz, hogy a paktum térség több településén is kedvezőbb lett a munkaerőpiaci helyzet az országos értékhez viszonyítva. Ha összehasonlítjuk 2017 és 2022 azonos időszakát az egyes településeken mért munkanélküliségi ráta tekintetében az országos értékhez viszonyítva, akkor azt láthatjuk, hogy különösen a térség keleti felén elhelyezkedő települések esetén javult a helyzet, egyről négyre növekedett azon települések száma, ahol a munkanélküliségi ráta alacsonyabb volt, mint az országos érték. Ugyanakkor Nagybjajom helyzete nem változott jelentősen ezen időszak alatt.

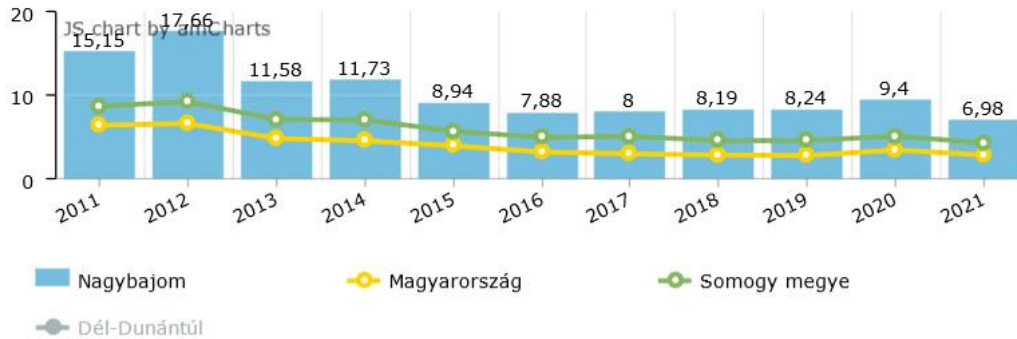
44. ábra: Munkanélküliségi ráta 2017. II. negyedév - 2022. II. negyedév (forrás: saját szerkesztés NFSZ adatok felhasználásával)

A nyilvántartott álláskereső aránya a városban a 2012-es 17,66%-ról 2021-re 6,98%-ra csökkent, de minden évben meghaladta a megyei és országos arányt. 2022. decemberében 177 fő nyilvántartott álláskereső volt Nagybjajomban, mely 8,02%-os munkanélküliségi rátának felel meg, szemben az országos 3,63%-kal.

Nyilvántartott álláskereső, 100 15-64 évesre (fő)

TEIR mutatók

(c) 2022 Lechner Nonprofit Kft. Készült a TEIR-rel.

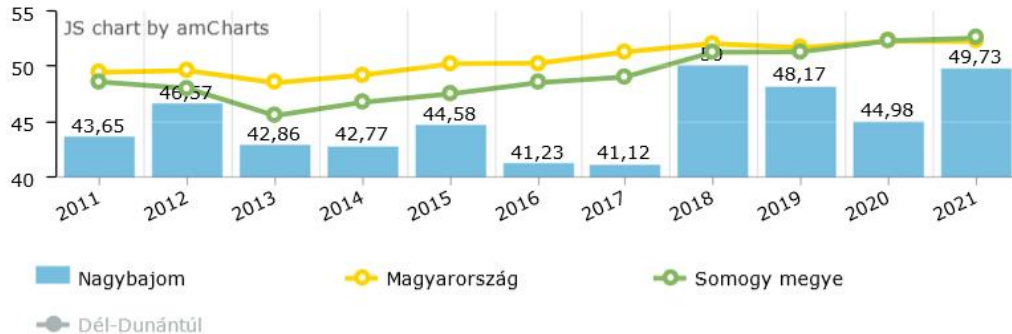
45. ábra: 100 főre jutó nyilvántartott álláskereső (forrás: TEIR)

A nyilvántartott álláskeresők nagyobbik része férfi, de 2018-ban és 2021-ben megközelítette a női álláskeresők száma a férfiakét.

Nyilvántartott női álláskeresők aránya (százalék)

TEIR mutatók

(c) 2022 Lechner Nonprofit Kft. Készült a TEIR-rel.

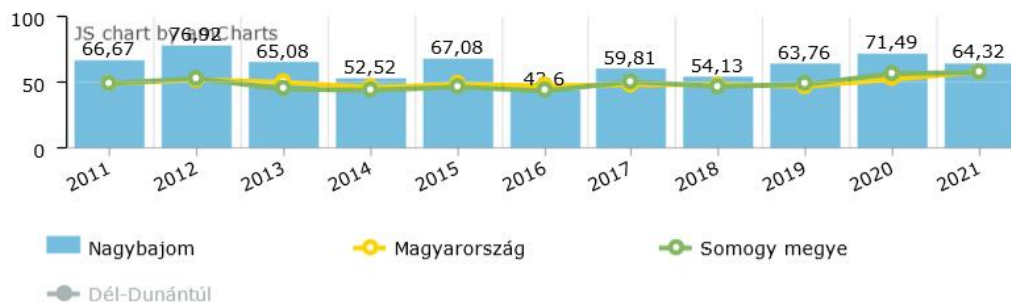
46. ábra: Nyilvántartott női álláskeresők aránya (%) (forrás: TEIR)

A 180 napnál hosszabb ideje nyilvántartott álláskeresők aránya magasabb az országos és megyei aránynál, 2020-ban elérte 71%-ot, de 2021-ben is 64%-nál magasabb volt, mely egy jelentős rétegről tanúskodik, akik hosszú távon se tudnak elhelyezkedni.

180 napnál hosszabb ideje nyilvántartott álláskeresők aránya (százalék)

TEIR mutatók

(c) 2022 Lechner Nonprofit Kft. Készült a TEIR-rel.

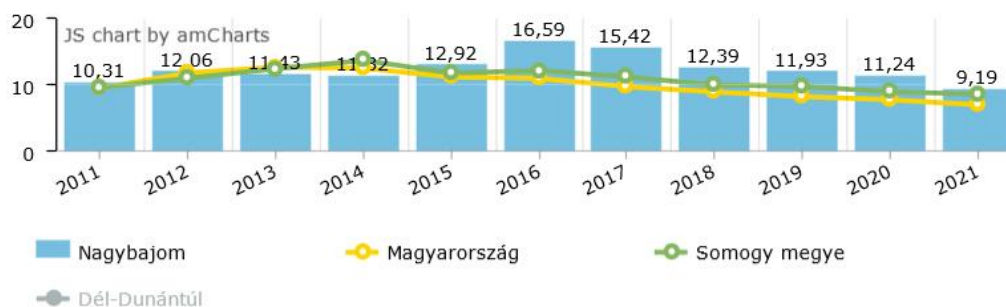
47. ábra: 180 napnál hosszabb ideje nyilvántartott álláskeresők aránya (%) (forrás: TEIR)

A pályakezdő nyilvántartott álláskeresők aránya 2016-ig növekedett, azóta csökkenő trend érvényesül, 2021-ben 10% alá csökkent az arányuk, mely megegyezett a megyei értékkel, de kis mértékben magasabb volt az országosnál.

Pályakezdő nyilvántartott álláskeresők aránya (százalék)

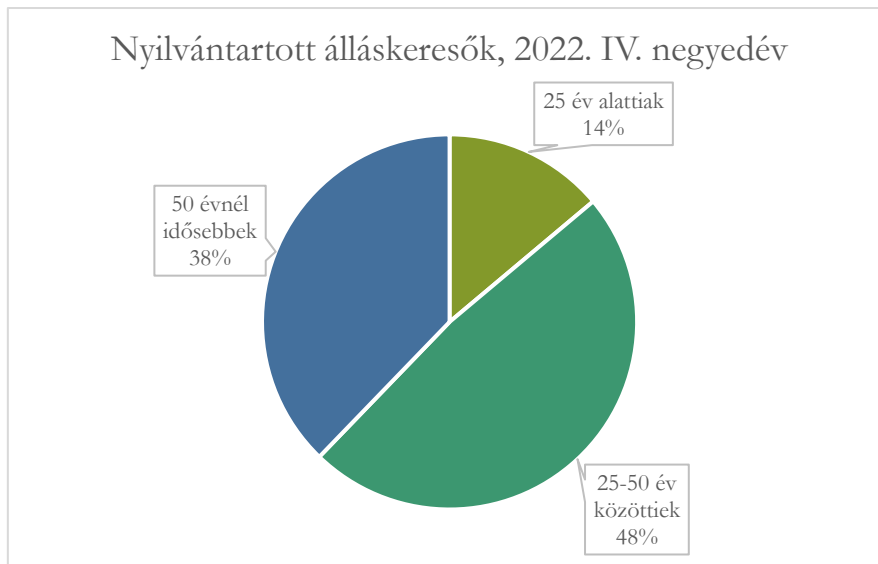
TEIR mutatók

(c) 2022 Lechner Nonprofit Kft. Készült a TEIR-rel.

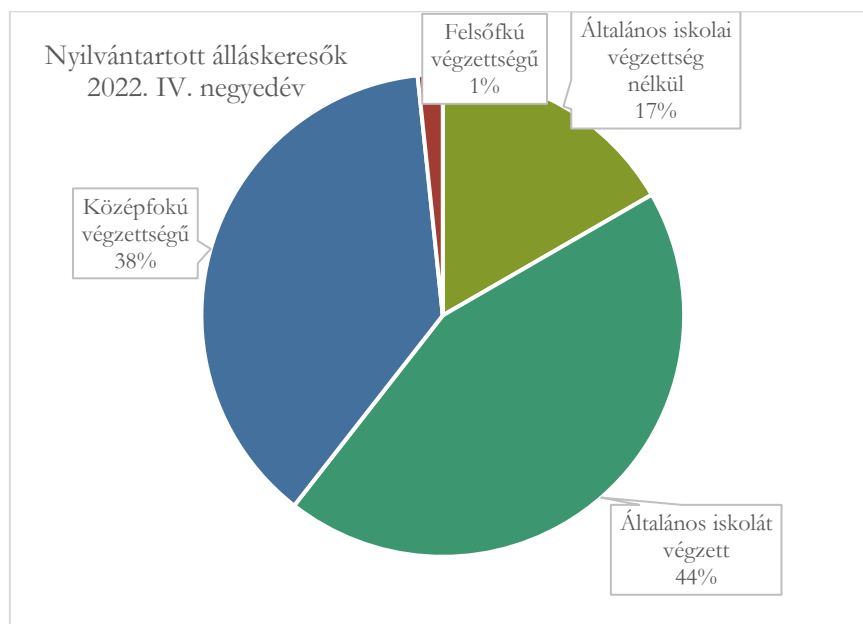
48. ábra: Pályakezdő nyilvántartott álláskeresők aránya (%) (forrás: TEIR)

A nyilvántartott álláskeresők közel fele a 25 és 50 év közötti életkorba esik, de viszonylag magas az 50 évnél idősebbek aránya is.

49. ábra: Nyilvántartott álláskeresők életkor szerint, 2022. IV. negyedév (forrás: NFSZ)

A nyilvántartott álláskeresők iskolai végzettségét tekintve azt tapasztaljuk, hogy 17% nem végezte el az általános iskolát sem. A legnagyobb csoportot a 8 osztályt végettek teszik ki 44%-kal. A középfokú végzettségű álláskeresők nagyrésze szakiskolát, illetve technikumot végzett. A felsőfokú végzettséggel rendelkező álláskeresők csekély arányt képviselnek.

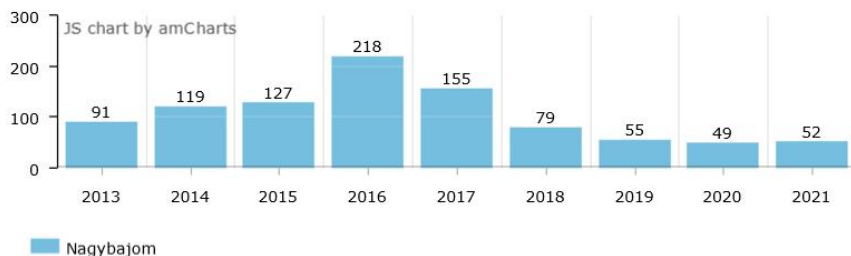
50. ábra: Nyilvántartott álláskeresők végzettség szerint, 2022. IV. negyedév (forrás: NFSZ)

A közfoglalkoztatásban résztvevők száma 2016-ban volt a legmagasabb, ekkor elérte a 218 főt, az utóbbi években 50 fő körül mozog a közfoglalkoztatottak száma a városban.

Közfoglalkoztatásban részt vevő (havi adatok éves átlaga) (fő)

Belügyminisztérium (BM)

(c) 2022 Lechner Nonprofit Kft. Készült a TEIR-rel.

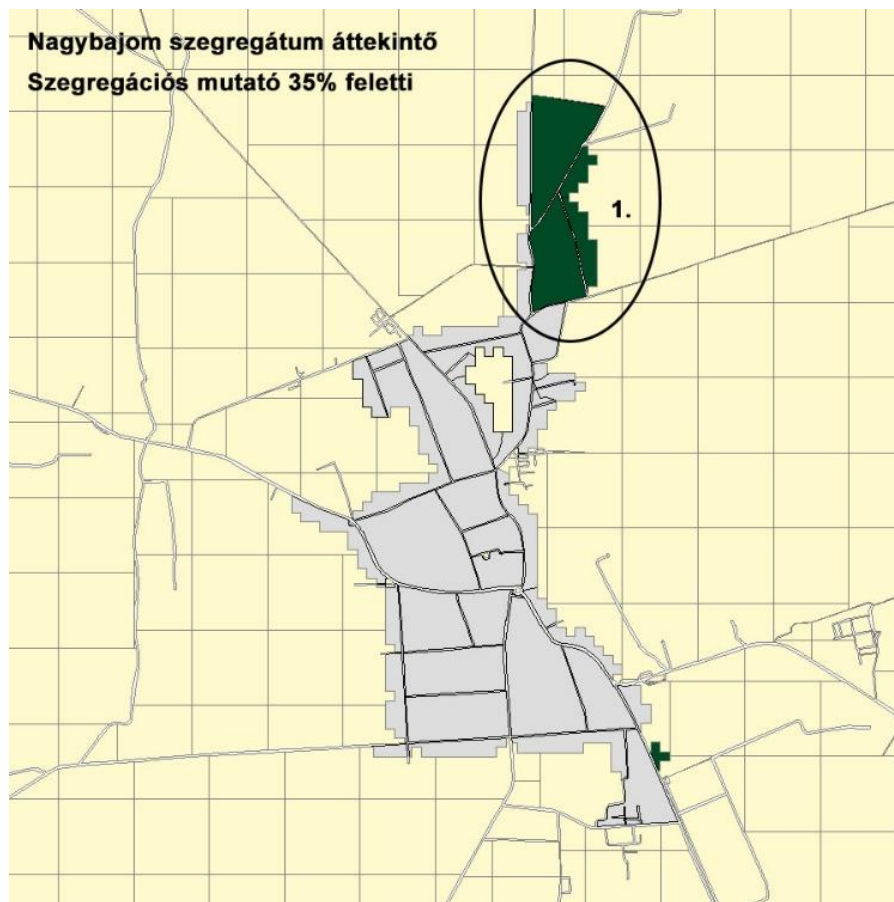
51. ábra: Közfoglalkoztatásban részt vevők száma (fő) (forrás: TEIR)

A KSH által biztosított 2011-es népszámlálás adatai alapján a szegregációs mutató - legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők és rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya az aktív korúakon belül - értéke a város északi részén fekvő területen 35% feletti volt és a területen élő népesség száma elérte a 360 főt:

Mutató	Nagybajom összesen	Szegregátum (Kunmajor u. - Zrínyi u. - belterület határa)
Lakónépesség száma	3330	360
Lakónépességen belül 0-14 évesek aránya	19,4	23,3
Lakónépességen belül 15-59 évesek aránya	62,5	66,1
Lakónépességen belül 60-X évesek aránya	18,1	10,6
Legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők aránya az aktív korúakon (15-59 évesek) belül	31,8	52,5
Felsőfokú végzettségűek a 25 éves és idősebb népesség arányában	9,1	...
Lakásállomány (db)	1132	117
Alacsony komfort fokozatú lakások aránya	18,7	31,6
Rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya az aktív korúakon (15-59 évesek) belül	52,8	63,9
Legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők és rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya az aktív korúakon belül	22,2	38,7
Foglalkoztatottak aránya a 15-64 éves népességen belül	44,6	34,1
Foglalkoztatott nélküli háztartások aránya	40,7	54,6

Mutató	Nagybajom összesen	Szegregátum (Kunmajor u. - Zrínyi u. - belterület határa)
Alacsony presztízsű foglalkoztatási csoportokban foglalkoztatottak aránya	43,4	72,1
A gazdaságilag nem aktív népesség aránya a lakónépességen belül	60,7	62,8
Munkanélküliek aránya (munkanélküliségi ráta)	22,4	35,8
Tartós munkanélküliek aránya (legalább 360 napos munkanélküliek aránya)	12,6	16,4
A komfort nélküli, félkomfortos és szükséglakások aránya a lakott lakásokon belül	16,8	27,4
Egyszobás lakások aránya a lakott lakásokon belül	5,3	10,4

6. táblázat: A szegregátum adatai (forrás: KSH)

52. ábra: A város szegregálódó területe a 2011-es népszámlálás szerint (forrás: KSH)

2.7 Az önkormányzat gazdálkodása, településüzemeltetés

2.7.1 Költségvetés, vagyongazdálkodás, gazdasági program

Az önkormányzat hatáskörébe tartozó feladatok és ezzel az önkormányzat gazdálkodása jelentősen megváltozott a korábbi városfejlesztési stratégia elfogadásától eltelt 10-12 évben. A közigazgatás folyamatosan zajló reformjai a közszolgáltatások szinte valamennyi szféráját érintették, illetve az ágazati jogszabályok változásai az önkormányzatok pénzügyi szabályozását is befolyásolták. A feladatellátási struktúra átrendeződését követően a korábbi önkormányzati közfeladatok jelentős részét az állam közvetlenül látja el, amely a finanszírozási rendszer átalakítását is maga után vonta.

Nagybajom Város költségvetése az elmúlt évek vonatkozásában kiegyensúlyozottnak tekinthető.

2021. évi költségvetési beszámoló folyó kiadási főösszege 1 281 561 030 Ft volt, melyből a működési költségvetési kiadások összesen 858 965 776 forintot, míg a felhalmozási költségvetési kiadások összesen 422 595 254 forintot tettek ki. A költségvetési beszámoló folyó évi bevételi főösszege 869 722 932 Ft volt, melyből a működési költségvetési bevételek összesen 785 808 175 forintot, míg a felhalmozási költségvetési bevételek összesen 83 914 757 forintot tettek ki. 2021. évi finanszírozási bevételt 691 886 814 Ft-ban határozta meg Nagybajom Város Önkormányzata, az előző évi költségvetési maradvány összegében. 2021. évben az összesített zárszámadási bevételi főösszeg 1 561 609 746 forint, míg a kiadási főösszeg 1 301 708 319 forint volt.

A 2022. évi költségvetési beszámoló a településfejlesztési terv készítésekor nem állt rendelkezésre.

A hatályos jogszabályoknak megfelelően a településfejlesztési terv készítésekor összeállításra és elfogadásra került az önkormányzat 2023. évi költségvetési terve.

A 2023-as évben az intézmények fenntartása és üzemeltetése, az energiagazdálkodás és a közétkeztetés - különös tekintettel a gyermekétkeztetésre - fenntartása várhatóan nagy nehézségeket jelent Nagybajom önkormányzata számára. A költségvetés másik sarkalatos pontja a közszolgáltató gazdasági társaságok - Nagybajomi Településfejlesztési Kft. és Nagybajomi Vendégváró Kft. - működőképességének fenntartása. A megnövekedett energiaköltségek, az emelkedő minimálbér és garantált bérminimum miatti bérfejlesztések, az infláció, valamint az egyes közszolgáltatási díjak emelkedése miatt 2023-ban várhatóan nem lesz kimagaslóan nyereséges a működés, a szolgáltatási díjak megváltoztatása nélkül.

A 2023. évben a központi forrásszabályozásban az önkormányzat működésének általános támogatása az alábbiak szerint alakul (Ft értékek):

Általános működési támogatás	
zöldterület-gazdálkodás támogatása	11 281 400
közvilágítás támogatása	9 480 500
közvilágítás kiegészítő támogatása	6 200 000
köztemető támogatása	3 623 210
közutak támogatása	4 204 935
egyéb önkormányzati feladatok támogatása	8 946 000
lakott külterülettel kapcsolatos feladatok támogatása	153 000
polgármesteri illetményhez és költségtérítéshez nyújtott támogatás	3 610 011
önkormányzati hivatal működésének támogatása (székhelynél)	90 205 425
Általános működési támogatás összesen:	137 704 481
Köznevelési támogatások	
óvodaműködtetési támogatás	21 190 000
pedagógusok átlagbéralapú támogatása	79 469 790
II. kategóriába sorolt pedagógusok, pedagógus szakképzettséggel rendelkező segítők kiegészítő támogatása	2 806 140
mesterpedagógus, kutatótanár kategóriába sorolt pedagógusok kiegészítő támogatása	1 970 180
pedagógus szakképzettséggel nem rendelkező segítők átlagbéralapú támogatása	34 902 000
Köznevelési feladatok támogatása összesen:	140 338 110
Kulturális feladat támogatása összesen:	7 070 535
Szociális és gyermekjóléti feladatok	
egyéb támogatás összesen /társulási feladatellátás nélkül/	48 316 351
Társulás általi feladatellátás:	
Család- és gyermekjóléti szolgálat	10 257 880
Szociális étkeztetés - társulás által történő feladatellátás	14 208 250
Személyi gondozás - társulás által történő feladatellátás	42 145 600
Falugondnoki vagy tanyagondnoki szolgáltatás összesen	10 284 600
Időskorúak nappali intézményi ellátása - társulás által történő feladatellátás	9 750 620
Társulás általi feladatellátás összesen	86 645 950

Bölcsődei feladatellátás	
Bölcsődei dajkák, középfokú végzettségű kisgyermeknevelők, szaktanácsadók bértámogatása	16 359 000
Bölcsődei üzemeltetési támogatás	3 302 000
Bölcsődei feladatok támogatása összesen:	19 661 000
Gyermekétkeztetés	
Intézményi gyermekétkeztetés - bértámogatás	29 865 318
Intézményi gyermekétkeztetés - üzemeltetési támogatás	91 249 812
Szünidői étkeztetés támogatása	1 385 100
A gyermekétkeztetési feladatok támogatása összesen	122 500 230

7. táblázat: Nagybajom Város Önkormányzat várható központi támogatásai 2023. évben

A 2023. évet érintő Nagybajom Város Önkormányzat költségvetési kiadásait meghatározó változás, az 573/2022. (XII. 23.) Korm. rendelet a kötelező legkisebb munkabér (minimálbér) és a garantált bérminimum megállapításáról. A rendelet jelentősen érinti Nagybajom Város Önkormányzat és intézményei költségvetését, továbbá az önkormányzathoz nem közvetlenül tartozó intézményeknél (Alapszolgáltatási Központ, Településfejlesztési Kft.) foglalkoztatottakat A bérminimum növekménye működési hozzájáruláshoz történő többlet hozzájárulást igényel.

További probléma, hogy az Önkormányzat kötelező feladata a háziorvosi ellátás biztosítása. Továbbra is gondot jelent a gyermekorvosi feladatok ellátása. Nehéz szakembert, orvost találni, aki Nagybajom területén kíván munkát vállalni, az egészségbiztosítási finanszírozás 2023. évben változás előtt áll. Várhatóan ugyanez érvényesül majd a védőnői ellátás területén. Az egyes egészségügyi dolgozók illetmény vagy bérnövelésének, valamint az ahhoz kapcsolódó támogatások igénybevételenek részletes szabályairól szóló kormányrendeletben foglaltak kötelező béremelésekhez az önkormányzat részére nem minden esetben biztosítják a szükséges fedezetet, így a hiányt önerőből szükséges majd pótolni.

Az Alapszolgáltatási Központ szociális feladatainak ellátásához várhatóan 20 millió forint működési hozzájárulást kell fizetnie 2023. évben az önkormányzatnak, továbbá a gyermekétkeztetés feladatainak megoldásához további 10 millió forint önerőből biztosítandó hozzájárulás lesz szükséges.

A Településfejlesztési Kft. működéséhez, sportlétesítmények és a temető fenntartásához a hozzájárulás szükséges lesz, ideértve az ott lévő gépek műszaki színvonalának fenntartását.

Sporttevékenységek és civil szervezetek támogatására a 2023. évi költségvetésben 9 millió forint támogatás fenntartására lehetőség biztosított. Az előző évi mértékkel megegyezően 6 millió forintot

a Nagybjajomi Atlétikai Klubnak, 1 millió forintot a Röplabda csapatnak és 2 millió forintot azon civil szervezetnek biztosít az önkormányzat, akik a vonatkozó rendelet szerint pályázatot nyújtanak be.

A 2023. évi fejlesztések beruházások terén a folyamatban lévő EU-s pályázatok, előleg lehívással érintett, illetve elkülönített számlákon rendelkezésre álló pénzeszköz nyitó egyenlege 712 millió forintra tehető. A közfoglalkoztatás lehetőségeivel számolva, 2023. évben a minimális várható támogatás 28 millió forintra tehető.

A bevételek tervezésnél egyrészt a fentebb részletezett állami normatívákat szükséges figyelembe venni, valamint a saját bevételek növelésére is törekszik az önkormányzat. A helyi adó bevételek közül az iparűzési adó bevételeknél 30 millió forint bevétel prognosztizálható, a magánszemélyek kommunális adója vonatkozása tekintetében ez a szám 8 millió forint. Az önkormányzat saját bevételeinek további forrását jelenti a bérbeadott ingatlanok, bérlemények szolgáltatások díjtételeinek áttekintése, esetlegesen egyes létesítmények üzemeltetési jogának átadása más gazdasági szereplők részére (pl. Fő utca 75.).

Az önkormányzat Költségvetési szerveinek fenntartása 2023. évben az alábbiak szerint biztosítható:

- Nagybjajomi Közös Önkormányzati Hivatala: a rendelkezésre álló normatív támogatás szükséges és elégséges a hivatal működtetéséhez, valamint az illetményalap emeléséhez.
- Nagybjajomi Mesevár Óvoda és bölcsőde: az intézmény rendelkezésére álló normatíva az előző évi adatok alapján elégséges az intézmény működtetéséhez. Az új épületrész átadását követően 1 fő létszámbővítés indokolt. A rendelkezésre álló költségvetési keret vélhetően biztosítja 20 millió forint értékben nyílászárók cseréjét, valamint 1 millió forint értékű mobilgarázs beszerzését.
- Nagybjajom Kulturális Intézmények, Művelődési Ház és Könyvtár: a rendelkezésre álló állami normatíva nem fedezi egy intézményvezető, valamint a könyvtáros munkabérét és járulékait, továbbá közüzemi díjakat és rendezvények költségeit, így az intézmény költségvetésének kiegészítése szükséges, mely legalább 10 millió forint kiegészítést jelent figyelemmel a megemelkedett közüzemi díjakra is.

Összességében elmondható, hogy a 2023 évi költségvetés bevételi oldala várhatóan a működési kiadásokra szűkösen, de elegendő, csekély mértékű személyi juttatás kiegészítésére is lehetőség nyílik, de jelentős mértékű kizárólag önerőből finanszírozott beruházás nem biztosított. Nem kizárt azonban az sem, hogy a 2023 évi költségvetés pénzügyi fedezetét csak külső segítséggel, pályázatokkal vagy a 2023. évi költségvetéséről szóló törvény vonatkozó pontja alapján a működőképesség megőrzését szolgáló kiegészítő támogatás igénybevételével lehet fedezni.

Utófinanszírozott pályázatok (pl. LEADER pályázatok) esetében nem zárható ki a pályázat megelőlegezési hitel igénybevétele sem. A normatíván képződő forrásokon túl a saját források feltárására és a kiadások lehetséges csökkentésére tett intézkedéseket is meghozta az önkormányzat.

2.7.2 Az önkormányzat településfejlesztési tevékenysége és gazdaságfejlesztés

Nagybajom Város Önkormányzata az elmúlt években jelentős számú európai uniós finanszírozású projektet nyert el és valósított meg, melyek a település fejlődését nagyban meghatározták. A fejlesztéseket az alábbi táblázat foglalja össze.

Pályázati felhívás	Kedvezményezett	Azonosító	Projekt címe	Támogató döntés dátuma	Támogatási összeg	Támogatási intenzitás	Projekt befejezés dátuma
TOP_PLUSZ-1.2.2-21-SO1 Szociális célú városrehabilitáció	Nagybajom Város Önkormányzat	TOP_PLUSZ-1.2.2-21-SO1-2022-00003	Szociális városrehabilitáció Nagybajomban	2022.12.14	300 000 000 Ft	100%	2026.04.30
TOP_PLUSZ-3.1.2-21-SO1 Szociális célú városrehabilitáció (ESZA+)	Nagybajom Város Önkormányzat	TOP_PLUSZ-3.1.2-21-SO1-2022-00002	Szociális célú városrehabilitáció Nagybajomban (ESZA+)	2022.12.14	125 000 000 Ft	100%	2026.07.31
TOP_PLUSZ-2.1.1-21-SO1 Önkormányzati épületek energetikai korszerűsítése	Nagybajom Város Önkormányzat	TOP_PLUSZ-2.1.1-21-SO1-2022-00016	A sportcsarnok épületének energetikai korszerűsítése Nagybajomban	2022.03.23	301 042 895 Ft	100%	2024.12.31
TOP_PLUSZ-1.2.1-21-SO1 Élhető települések	Nagybajom Város Önkormányzat	TOP_PLUSZ-1.2.1-21-SO1-2022-00018	Településfejlesztés Nagybajomban	2022.03.23	200 072 880 Ft	100%	2024.12.31
VP-7.2.1-1-20 - Helyi termékértékesítést szolgáló piacok infrastrukturális- és eszköz fejlesztése	Nagybajom Város Önkormányzat	VP-3336487455	Vásártér létrehozása Nagybajomban	2022.03.03	53 953 064 Ft	90%	2023.06.30
VP-7.2.1-1-21 - Külterületi helyi közutak fejlesztése	Nagybajom Város Önkormányzat	VP-3297650316	Külterületi utak fejlesztése Nagybajomban	2021.12.08	254 478 184 Ft	95%	2022.12.31
Leader Program	Nagybajom Város Önkormányzat	1950406377	Nagybajom város weboldal és imázsfilm készítés	2021.év	2 988 233 Ft	85%	2021.08.30
Magyar Falu Program Oktatási és nevelési intézmények fejlesztése	Nagybajom Város Önkormányzat	MFP 3111331081	Mesevár Óvoda tetőhéjazatának cseréje	2021.év	48 610 277 Ft	100%	2022.06.30
Emberi Erőforrások Minisztériuma Közművelődési intézmények korszerűsítése	Nagybajom Város Önkormányzat	VI/4557/2020/KÖZ MUVFO	Közművelődési érdekeltség-növelő támogatás - Nagybajomi Kulturális Intézmény közművelődési helyszíneinek műszaki fejlesztése	2021.év	4 485 783 Ft	100%	2021.12.31
Magyar Falu Program Kistelepülések járda építésének, felújításának anyagtámogatása	Nagybajom Város Önkormányzat	MFP 301979950	Vásártér utcai járda javítása, felújítása	2021.év	4 976 114 Ft	100%	2021.04.30
Belügyminisztérium Önkormányzati feladatellátást szolgáló fejlesztések	Nagybajom Város Önkormányzat	BMÖGF/902-1/209	Közbiztonsági kamerarendszer kiépítése Nagybajomban	2021.év	30 000 000 Ft	100%	2021.06.29
Magyar Falu Program - UHK 2021	Nagybajom Város Önkormányzat	3280612800	Zrínyi Miklós utca és Kunmajor utca útburkolat felújítása	2021. év	29 924 898 Ft	100%	2021.11.09
Magyar Falu Program - BJA 2021	Nagybajom Város Önkormányzat	3289108841	Jákói utca járdaépítés anyagtámogatás	2021. év	4 999 736 Ft	100%	2022.09.30
TOP-1.4.1-19-SO1 - Bölcsődei férőhelyek kialakítása, bővítése	Nagybajom Város Önkormányzat	TOP-1.4.1-19-SO1-2019-00021	Bölcsőde építése Nagybajomban	2020.01.22	349 950 000 Ft	100%	2022.09.28. (hosszabbítás: 2023.05.31.)
Belügyminisztérium Illegális hulladéklerakók felszámolása	Nagybajom Város Önkormányzat	BMÖGF/885-30/2020	„Tisztítsuk meg az országot!”	2020.év	4 263 000 Ft	100%	2021.02.28
Magyar Falu Program Önkormányzati tulajdonban lévő út-, hídépítés/felújítás	Nagybajom Város Önkormányzat	MFP 3091414275	Zrínyi Miklós utca útburkolat részleges felújítása	2020.év	22 924 211 Ft	100%	2020.11.16
Belügyminisztérium Önkormányzati étkeztetési fejlesztések	Nagybajom Város Önkormányzat	BM/11101-11/2020	Étkezés szociális alapszolgáltatás, rendezvényszervezés feltételeinek fejlesztése Nagybajomban	2020.év	106 994 758 Ft	100%	2021.11.30
Magyar Falu Program Önkormányzati tulajdonban lévő út-, hídépítés/felújítás	Nagybajom Város Önkormányzat	MFP 3091414275	Mező utca keleti részének útburkolat felújítása	2020. év	15 000 000 Ft	85%	2020. év
TOP-5.3.1-16-SO1 A helyi identitás és kohézió erősítése	Nagybajom Város Önkormányzat	TOP-5.3.1-16-SO1-2017-00008	Szárnyaló közösség	2018.01.12	59 974 012 Ft	100%	2022.01.30
EFOP-3.3.2-16 Kulturális intézmények a köznevelés eredményességéért	Nagybajom Város Önkormányzat	EFOP-3.3.2-16-2016-00322	Kultúra túra Kulturális intézmények a köznevelés eredményességéért	2018.01.08	17 868 866 Ft	100%	2019.10.31
VP-7.2.1-7412-16 - Külterületi helyi közutak fejlesztése, karbantartásához szükséges erő- és munkagépek beszerzése	Nagybajom Város Önkormányzat	VP-1826219898	Önkormányzati utak kezeléséhez, karbantartásához szükséges gépbeszerzés Nagybajomban	2017.12.28	9 999 996 Ft	95%	2018. év
TOP-3.2.1-16-SO1 - Önkormányzati épületek energetikai korszerűsítése	Nagybajom Város Önkormányzat	TOP-3.2.1-16-SO1-2017-00016	A nagybajomi Polgármesteri Hivatal épület fűtési rendszerének átállítása korszerű hőszivattyús fűtési rendszerre	2017.12.13	35 946 777 Ft	100%	2019.04.19
TOP-3.2.1-16-SO1 Önkormányzati épületek energetikai korszerűsítése	Nagybajom Város Önkormányzat	TOP-3.2.1-16-SO1-2017-00023	Nagybajom Város középületeinek energetikai korszerűsítése	2017.12.13	75 594 514 Ft	100%	2020.08.29
TOP-1.1.1-16-SO1 - Ipari parkok, iparterületek fejlesztése	Nagybajom Város Önkormányzat	TOP-1.1.1-16-SO1-2017-00002	Nagybajom Város ipari területének fejlesztése	2017.12.13	392 122 776 Ft	100%	2021.10.31
TOP-5.1.2-15-SO1 - Helyi foglalkoztatási együttműködések	Nagybajom Város Önkormányzat	TOP-5.1.2-15-SO1-2016-00005	Nagybajom Térségi Munkahelyteremtő Integráció	2017.05.05	350 000 000 Ft	100%	2021.10.31
KÖFOP-1.2.1-VEKOP-16 - Csatlakoztatási konstrukció az önkormányzati ASP rendszer országos kiterjesztéséhez	Nagybajom Város Önkormányzat	KÖFOP-1.2.1-VEKOP-16-2016-00005	Nagybajom Város Önkormányzata ASP központhoz való csatlakozása	2016.11.17	7 000 000 Ft	100%	2018.06.30
KEOP-2014-4.10.0/N Fotovoltaikus rendszerek kialakítása	Nagybajom Város Önkormányzat	KEOP-4.10.0/N/14-2014-0416	Napelemes rendszer kiépítése a nagybajomi sportcsarnokon	2015.01.19	35.971.151 Ft	100%	2015.10.30
DDOP-3.1.3/G-14 - Egészségügyi alapellátás fejlesztése	Nagybajom Város Önkormányzat	DDOP-3.1.3/G-14-2014-0145	A nagybajomi egészségház fejlesztése	2014.11.03	57 027 938 Ft	100%	2015.10.30
KEOP-1.2.0 - Szennyvízelvezetés és tisztítás kétfordulós pályázati konstrukcióban megvalósítandó projektek támogatására	Nagybajom Város Önkormányzat	KEOP-1.2.0/09-11-2012-0003	Nagybajom Város szennyvízcsatornázása és tisztítása	2013.02.21	1 225 577 911 Ft	85%	2015.11.30
TIOP-1.2.5-12/1 Infrastrukturális fejlesztések az esélyegyenlőség elvű minőségi oktatás és az egész életen át tartó tanulás támogatása érdekében az LHH kistérségekben	Nagybajom Város Önkormányzat	TIOP-1.2.5-12/1-2012-0008	A Művelődési ház infrastrukturális fejlesztése Nagybajomban	2012.11.09	10 000 000 Ft	100%	2013.06.30
TÁMOP-3.1.11-12/2 Óvodafejlesztés	Nagybajom Város Önkormányzat	TÁMOP-3.1.11-12/2-2012-0055	Nagybajom Város Önkormányzata által fenntartott óvodák fejlesztése	2012.11.05	16 333 935 Ft	100%	2015.05.31
TIOP-1.2.3-11/1 Könyvtári szolgáltatások összehangolt infrastruktúra-fejlesztése	Nagybajom Város Önkormányzat	TIOP-1.2.3-11/1-2012-0266	A könyvtár fejlesztése	2012.07.02	7 729 447 Ft	100%	2012.12.31
DDOP-4.1.1/B-09. Integrált városfejlesztési akciók támogatása az LHH-33 kistérségekben	Nagybajom Város Önkormányzat	DDOP-4.1.1/B-09-2010-0004	Nagybajom városközpont funkcióbővítő városrehabilitációja	2010.05.21	266 154 380 Ft	75,96%	2013.01.31

8. táblázat: Nagybajom Város Önkormányzat fejlesztési projektek (2012-2022)

2.7.3 Közfoglalkoztatási programok

Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. törvény 13. § (1) bekezdésének 12. pontja a helyi közügyek, valamint a helyben biztosítható közfeladatok körében ellátandó önkormányzati feladatok között sorolja fel a helyi közfoglalkoztatás szervezését. Nagybjom esetében e feladat az alábbi programokon keresztül valósul meg.

Közterület karbantartás:

A programban évente vállalt feladatok a közterületek rendben tartása, kaszálása, virágágások téliesítése, szemétyűjtés a város közigazgatási területén. Az önkormányzat intézményeinél (hivatal, művelődési ház, könyvtár, múzeum, galéria, óvoda, temető) takarítási, kisegítői feladatok ellátása. A téli hónapokban a síkosságmentesítés, hóeltakarítási feladatok ellátása a közterületeken.

Mezőgazdasági program:

Egy 2012-ben megkezdett mintaprogram folytatása abból a célból, hogy önkormányzati tulajdonú gazdasági társaság részére biztosított legyen az alapanyag-ellátás, a termékfelesleg pedig a piacon értékesíthető legyen. Az igénybe vett terület nagyság 20.000 m². A programban 8 személy foglalkoztatása valósul meg.

Szociális program:

A program elsődleges célja, hogy elősegítse a mezőgazdasági területekről a termények, nyersanyagok anyagmozgatását, a szükséges talajmunkák elvégzését. A település mezőgazdasági útjainak, vízelvezető árkainak javításában, karbantartásában is részt vesznek a programba bevontak (6 fő).

Térkögyártás:

A program célja, hogy elősegítse a nagybjomi járdahálózat felújítását. Várakozásaink szerint egy idény során egy kb. 800-1000 m-es járdaszakasz felújítására lesz lehetőség a helyben gyártott térkövek segítségével.

A közfoglalkoztatásban résztvevők száma 2016-ban volt a legmagasabb, ekkor elérte a 218 főt, az utóbbi években 50 fő körül mozog a közfoglalkoztatottak száma Nagybjomban (lásd 2.6.3. fejezet).

2.7.4 Intézményfenntartás és településüzemeltetés

Nagybjom Város Önkormányzatához az alábbi költségvetési szervként működő intézmények tartoznak:

- Nagybjomi Közös Önkormányzati Hivatal
- Nagybjomi Kulturális Intézmény, Művelődési Ház és Könyvtár
- Nagybjomi Szociális és Gyermekjóléti Alapszolgáltatási Központ
- Nagybjomi Mesevár Óvoda és Bölcsőde

Nagybajom Város Önkormányzata a fenntartásában lévő Egészségházban gondoskodik az egészségügyi alapellátás körébe tartozó orvosi ellátásról.

Az önkormányzat két gazdasági társasággal rendelkezik: a Nagybajomi Vendégváró Kft. és a Nagybajomi Településfejlesztési Kft.

Nagybajom Város Önkormányzat 100% tulajdoni hányadban alapította közétkezés céljából a Nagybajomi Vendégváró Kft-t. A vállalkozás látja el a Nagybajomi Mesevár Óvoda és Bölcsőde óvodásainak és bölcsőseinek, a Nagybajomi Csokonai Vitéz Mihály Általános Iskola és Kollégium, a Bárczi Gusztáv Gyogyepedagógiai Módszertani Intézmény Nagybajomi Tagintézménye diákjainak, és igény szerint az intézményekben dolgozók étkeztetését. A gyermekek étkeztetése mellett a szociális étkeztetés a Nagybajomi Szociális és Gyermejkölési Fenntartó Társuláson keresztül az időskorúak és a szociálisan rászorultak étkezési ellátását is biztosítja. A lakosság részéről lehetőség van ebédrendelésre vendégétkeztetés keretében, térítési díj fejében, akár rendszeres, akár alkalmankénti megrendelés esetén egyaránt. A Vendégváró Kft. dolgozói az év minden napján, ünnepnapok (kivéve karácsony és újév napjait) esetében is biztosítja a melegételt azok számára, akik igényt tartanak a közétkeztetési szolgáltatásra. A Kft. különböző rendezvények, mint pl. esküvők, ballagások és egyéb családi összejövetelekre megrendelés esetén is biztosít étkeztést.

A régi GAMESZ, majd Nagybajom Város Önkormányzat Városgazdálkodás jogutódjaként, Nagybajom Város Önkormányzata 100% tulajdonosként létrehozta a Nagybajomi Településfejlesztési Kft-t a településüzemeltetési tevékenység ellátására. A Településfejlesztési Kft. elsősorban a Magyarország helyi önkormányzatairól szóló 2011. évi CLXXXIX. számú törvényben (Mötv.) előírt Nagybajom Város Önkormányzatára vonatkozó kötelező közfeladatokat látja el. Tevékenységi körei az alábbiak:

- településrendezés, közterület-gondozás
- településüzemeltetés:
 - o köztemető fenntartása
 - o helyi közutak és tartozékainak kialakítása és fenntartása
 - o közparkok és egyéb közterületek kialakítása és fenntartása

2.7.5 Nemzetközi kapcsolatok

Nagybajom város testvérkapcsolatai nem csupán szimbolikus szerződések, hanem a határon túli magyarsággal való kapcsolattartás, valamint a különböző kultúrájú nemzetek közötti tapasztalatcsere hídjai. Ezek a partnerségek, a város közelmúltjának, jelenének és jövőjének fontos pillérei, amelyek példát mutatnak a különböző generációknak a kultúrák közötti tapasztalatcserében, tudásátadásban, fejlesztik idegen nyelvi kompetenciáikat és nyitottabbá teszik őket a világ sokszínűségére.

Nagybajom testvértelepülései az alábbiak:

- Gyergyószárhegy (Erdély, Románia)
- Schortens (Németország)
- Virje (Horvátország)

Nagybajom tagja az Európai Gólyás Falvak Hálózatának is. Az EuroNatur elnevezésű természetvédelmi szervezet az „Európai Gólyás-települések Hálózata” kezdeményezésével mozgalmat indított a gólyák élőhelyének védelme érdekében Európában. A szervezet 1994 óta adományozza az „Európai Gólyás-település” címet az arra érdemes településeknek. A jelentkező falvak, vagy kisebb városok, ahol nagyszámú gólya-kolónia él, és ahol a helyiek időt és energiát fektetnek a gólyák védelmébe. Fontos a nagy kiterjedésű vizes területek megléte. Nagybajom város Magyarországot képviseli a szervezetben, amelynek 1996 óta tagja. A „gólyás-település” kitüntetéssel a települések nemzetközi elismerésben részesülnek, mint amelyek különleges kulturális és természeti örökséggel rendelkeznek. A Hálózat tevékenységével bátorítja a sikeres gólya védelmi szemléletet. A hálózat az alábbi feladatokat látja el:

- Előmozdítja az „Európai Gólyás-települések Hálózata” bővítését, olyan közösségek bevonásával, amelyek támogatják a kezdeményezést. Számukra szakmai tanácsadást nyújt.
- Ösztönzi és támogatja a kisebb projektötletek megvalósulását az „Ötletbörze a gólyákért” projekt versenyével.
- Rendszeres találkozót szervez a Hálózat tagjai számára a tapasztalatcsere érdekében.
- A fajokban gazdag rétek és legelők megóvása érdekében tevékenykedik Európában, és folytat lobbitevékenységet uniós szinten.
- A fenntartható fejlődés szempontjait figyelembe véve távlati célokat fogalmaz meg a közösségek számára, annak érdekében, hogy hosszú távon javuljon a gólyák helyzete.

A Hálózat magába foglalja a rétek és legelők változatosságát Európában a Száva vizenyős rétejtől és az Elba alföldjétől egészen Extramadura füves pusztaságáig. 2004 óta a Hálózat tagjai minden évben találkoznak az egyik gólyás-településen, hogy közösen átütő megoldást találjanak a gólyák védelmére.

A Hálózat partnerei: települési polgármesterek, természetvédők, nemzeti parkok, civil szervezetek, Svájci Gólya Társaság, Svájc Madártani Társasága, Ciconia Alapítvány. A hálózathoz az alábbi települések csatlakoztak:

- 1994 Horvátország – Cigoc
- 1996 Németország – Rühstadt
- 1996 Magyarország – Nagybajom

- 1997 Spanyolország – Malpartida de Cáceres
- 1997 Románia – Andrid
- 1999 Szlovénia – Mala és Velika Polana
- 2001 Lengyelország – Tykocin
- 2002 Ausztria – Marchegg
- 2005 Bulgária – Belozem
- 2008 Svájc – Altreu
- 2011 Törökország – Eskikaraagac
- 2013 Észak-Macedónia – Chesinovo-Oblesevo
- 2014 Szlovákia – Buzita
- 2015 Szerbia – Taras
- 2016 Görögország – Poros

2.8 Közlekedés

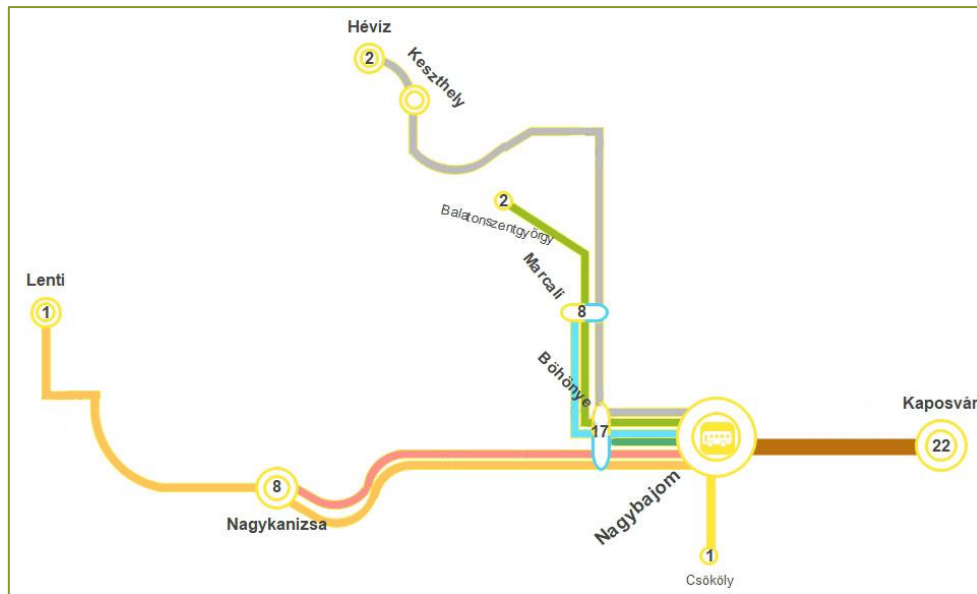
Nagybajom Somogy megye középső részén, Belső-Somogyban található. Közúton több irányból megközelíthető. Déli irányba Nagyatád, illetve Pécs felé harmadrendű útvonalak vezetnek. Északi irányban 82 km² nagyságban terülnek el a Boronka-melléki Tájvédelmi Körzet nagy erdőségei, melyen nem vezet keresztül kiépített közút. Nagybajom a Balaton vízgyűjtőjének déli peremén fekszik a Nagy-Bereket tápláló vízfolyások forrásvidékén.

Nagybajomot a Somogy megyét középen átszelő 61-es számú másodrendű, viszonylag nagy teherforgalmat bonyolító főútvonal keresztezi nyugat-keleti irányban, Nagykanizsáról Kaposvár felé. A főút hosszan vezet a város központi belterületén keresztül. A várost elkerülő közút nem épült ki, ezt a szerepet a középtávon megvalósítani tervezett M9-es gyorsforgalmi út Nagykanizsa – Kaposvár közötti szakasza töltheti majd be, ha megvalósul. Déli irányba két út is indul, délkelet, illetve délnyugat felé. Az előbbi Kadarkúton át Pécs felé visz, utóbbi pedig Nagyatádon át a horvát-országhatár irányába, Barcs felé. Ezeknek az utaknak a minősége azonban változó minőségű, ez pedig összefügg a dél felé irányuló térségi kapcsolatok gyengébb kiépítettségével.

A térség számára az országos közúthálózati kapcsolatot elsősorban a 61-es és 67-es számú főutak biztosítják. A főváros cca. 2,5 - 3 óra, a megyeszékhely 15-35 perc alatt érhető el közúton. Észak és észak-nyugati irányba a 68-as főút biztosít kapcsolatot, a szomszédos Böhönyén keresztül.

A közösségi közlekedés alapját a buszközlekedés biztosítja, a legsűrűbb kapcsolat a megyeszékhellyel van, napi 22 járat hétköznap (2022 decemberében, pénteki napon). Nyugati irányba Böhönyére 17 járat, Nagykanizsára és Marcaliba 8-8 járat közlekedik. Nagybajom központi

megállóból összesen 8 viszonylat érhető el közvetlen járatokkal: Kaposvár, Nagykanizsa, Marcali, Balatonszentgyörgy, Hévíz, Böhönye, Lenti, Csökölly. Déli irányban korlátozott az elérhetőség.

53. ábra: Buszjáratok - Nagybajom

Dombóvár-Kaposvár-Gyékényes között a vasúti közlekedés is elérhető, de ez csak mérsékelten jelent egyes viszonylatok között alternatívát a busz közlekedés mellett, mivel vasútállomás a szomszédos településen, a városközponttól 7 km távolságra található (Jákó-Nagybajom vasútállomás), innen napi egy közvetlen Intercity vonattal érhető el Budapest, 5:43-as indulással, 19:46-os érkezéssel, menetidő 3 óra 15 perc körüli Budapest Keleti pályaudvarig.

A város belterületén nincs helyi közösségi közlekedés, helyi buszjárat. Ugyanakkor a távolsági járatok egy része betér Nagybajom – Kunmajor megállóhelyre, mely a város belterületének északi végén helyezkedik el. Így a központi buszmegálló és Kunmajor között átlagosan 11 járat közlekedik hétköznapokon.

A kerékpáros közlekedést kiszolgáló hálózati elemek hiányoznak, egyedül a város belterületén a 61-es főút mellett kiépített járda alkalmas kerékpáros közlekedésre is a gyalogos forgalomtól részben elkülönítve, illetve az Iskola köz mentén került kiépítésre. A legnagyobb hiányt a keleti irányba fekvő, közös önkormányzati hivatalhoz tartozó Pálmajor kerékpáros elérése jelenti, de nyugati irányba Böhönye felé is szükséges lenne megteremteni a kerékpáros közlekedés feltételeit, mivel jelenleg csak a forgalmas 61-es számú főúton közlekedve lehet eljutni, pedig az a Böhönye-Nagybajom-Kaposvár tervezett országos kerékpárútvonal része.

A településen jelenleg nem működik parkolási szabályozás. Jelentősebb parkolási igények a Polgármesteri Hivatal környékén, illetve időszakosan a temetőnél jelentkeznek. A vállalkozók és a lakosság saját járművei parkolását ingatlanjaikon, telephelyükön oldják meg.

2.9 Közművek, elektronikus hírközlés, csapadékvíz-gazdálkodás

2.9.1 Vízi közművek

A település ivóvíz ellátása önálló vízbázisra épül. A vezetékhálózat hossza több mint 18 km, a szükséges vízhálózati nyomást hidroglobus biztosítja. A vízbázist a település három mélyfúrású kútja adja. A vízmű kapacitása a napi 1200 m³ biztosításához elegendő. A települési ivóvíz közműrendszer üzemeltetését a közszolgáltatás folyamatos biztosítását a KAVÍZ Kaposvári Víz- és Csatornamű Kft. végzi. A városban a vezetékrendszer elavult, szükséges lenne a vezetékrendszer hálózat korszerűsítése.

Nagybajom Város Önkormányzata 2013-ban pályázatot nyert el a KEOP-1.2.0 - Szennyvízelvezetés és tisztítás pályázati konstrukció keretében Nagybajom Város szennyvízcsatornázása és tisztítása projekt megvalósítására. Nagybajomban a projekt megvalósítása előtt közműves szennyvízelvezetés nem működött. A háztartásokban keletkező kommunális szennyvizek elhelyezése és ártalmatlanítása környezetszennyező módon történt, az ingatlanokban keletkező háztartási szennyvizek egyedileg, a telken belül elhelyezett, többnyire szikkasztásos elven működő gyűjtőaknába, gödrökbe került elhelyezésre. Innen a kommunális szennyvíz víztartalma a talajba, illetve a talajvízbe szivárgott, míg a beszáradt és berothadt iszapot időközönként, többnyire mikor a gyűjtő megtelt, kiszippantották. Az éves szennyvízkibocsátás kb. 35%-a került így elszállításra. A pályázati projekt során a település belterületén gravitációs szennyvízhálózat került kialakításra, szennyvíztisztítását pedig saját szennyvíztisztító megépítésével biztosította a település.

A keletkező szennyvizet a gravitációs csatornahálózat házi bekötéseken keresztül gyűjtik. A szennyvíztisztító technológiája előmechanikai és biológiai tisztítás. A tisztított szennyvíz befogadója a szabási Rinya-mellékág, mely időszakos vízfolyás. A Nagybajom területén létesített szennyvíztisztító telep és szennyvíz hálózat üzemeltetésével az Önkormányzat a KAVÍZ Kaposvári Víz- és Csatornamű Kft-t bízta meg.

2.9.2 Földgáz, villamosenergia, elektronikus hírközlés

A gázellátás a csombárdi gázerőműből épült ki, Csombárd-Mezőcsokonya-Somogyárd-Nagybajom településeket ellátó nagyközepnyomású vezetékkel. A gázfogadó a település keleti oldalán van, innen indul a gázelosztó hálózat. Az ellátottság teljeskörű és a távlati igényeket is kiszolgálja.

A villamosenergia ellátást a nagyatádi 120/20 KV-os alállomás és az innen induló szabadvezeték biztosítja.

A városban mind a távközlési kommunikáció, mind a szélessávú internet infrastruktúra kiépített, rendelkezésre áll. Hírközlési átjátszó torony három darab van a településen. Táj- és településkép-
védelmi okok miatt további táv- és hírközlési célú magaspótmények a belterületen, a kertes

mezőgazdasági területeken, a tájképvédelmi területeken, valamint a nyilvántartott régészeti lelőhelyek területén nem létesíthetők, egyéb területeken is csak az önkormányzat hozzájárulásával.

2.9.3 Csapadékvíz elvezetés, felszíni vízrendezés

A város nyílt árkos felszíni vízgyűjtő rendszere üzemel, mely a csapadékvizet élőfolyásokba vezeti. A topográfiai adottságok indokolnák a felszíni vízrendezés gondosabb megoldását.

A helyi építési szabályzat szerint a településen a csapadékvíz-elvezetést kiemelt gondossággal kell kezelni. Új területek beépítésének feltétele, hogy a beépítésre tervezett és közterületeken a felszíni vizek akadálytalan és eróziómentes elvezetése biztosított legyen. A csapadékvíz elvezetés vízjogi engedélyköteles tevékenység, melyhez az engedélyt az illetékes vízügyi hatóságtól kell megkérni a vonatkozó külön jogszabály szerint.

2.10 A megalapozó vizsgálat értékelése

A megalapozó vizsgálat alapján értékeltük a település és környezetének fejlesztését befolyásoló külső és belső tényezőket SWOT analízis során. A SWOT elemzés az alábbiakat foglalja össze:

- Erősségek: olyan belső tényezők, pozitív dolgok egy helyzetről, vagy tevékenységről, ami jól működik, és lehet rá befolyása a településnek.
- Gyengeségek: olyan belső tényezők, amik nem jól működnek, de lehet rá befolyásunk, hogy a település megváltoztassa.
- Lehetőségek: olyan külső tényezők, adottságok, amelyeket a település nem tud egyértelműen befolyásolni, de rájuk építve kihasználhatja az erősségeit.
- Veszélyek: olyan külső tényezők, korlátok, amelyeket nem a település befolyásol és kockázatot jelentenek.

Erősségek	Gyengeségek
Stabil népességszám	Átlagosnál alacsonyabb jövedelmi szint
Fiatalok átlagosnál magasabb aránya a népességből	Magas a munkanélküliek aránya, többségük tartósan munkanélküli
Kedvező természeti környezet, jelentős erdősegek és természetközeli területek a város határában	A munkaképes korúak jelentős részének alacsony iskolai végzettsége van
Természetes és mesterséges állóvizek, vízfolyások, valamint értékes vizes élőhelyek közelsége	Alacsony vállalkozói aktivitás
Termálvíz kút a város területén	Vasútvonal távolabb halad el a várostól
Kedvező közlekedésföldrajzi elhelyezkedés, megyeszékhely gyors és könnyű elérhetősége	A 61.sz. főút keresztül halad a város központján, nagy forgalmi terheléssel
Erős oktatási-nevelési intézményrendszer megléte (bölcsőde, óvoda, általános iskola)	Kerékpárúthálózat kiépítetlensége a környező települések irányába
Közintézmények és munkavállalóinak magas szakmai felkészültsége	Kihasználatlan, korábban megépített termálfürdő
Megfelelően kiépült infrastrukturális hálózatok	Szegregálódó városrész a városközponttól északra
Jelentős fejlesztések megvalósulása az elmúlt időszakban	Egyes szolgáltatások fejletlensége (vendéglátás, szálláshely)
Nagy foglalkoztató gazdasági társaság jelenléte	Turisztikai attrakciók gyenge jelenléte
Jelentős civil aktivitás	
Közösség, kultúra sokszínűsége	

Lehetőségek	Veszélyek
A termálkút energetikai és turisztikai hasznosítása	Központi kormányzati fejlesztések elmaradása
Megújuló energiák használatának térnyerése	Nagy foglalkoztató vállalkozás megszűnése a városban
Kihasználatlan munkaerő megléte	Megyeszékhely munkaerő-elszívó ereje jelentős mértékben érvényesül
Alapinfrastruktúrával ellátott iparterület megléte	Klímváltozás negatív hatása az agrártermelésre és az idősek egészségére
Térségi funkciók erősítése	Energiabiztonság csökkenése
M9-es gyorsforgalmi út jövőbeli kiépítése a várostól délre elhaladó nyomvonallal	Negatív globális gazdasági folyamatok helyi hatásai
Turisztikai és rekreációs adottságok kiaknázása	Negatív demográfiai változások elindulása, természetes népességfogyás
Fiatalok helyben maradása	Elvándorlás fokozódása
Települési identitás erősödése	Szegénységgel veszélyeztetett lakosság arányának növekedése, társadalmi problémák kiéleződése
Pályázati források rendelkezésre állása az infrastrukturális fejlesztések megvalósítására	Roma népesség integrálódásának elmaradása
Egyházak közösségépítő szerepének erősödése	Nehézorsú, hátrányos helyzetű fiatalok életkezdésének nehézségei
A nevelőszülői hálózat koncentrált jelenléte a városban	

9. táblázat: SWOT elemzés

3 Településfejlesztési terv

3.1 Jövőkép

A jövőkép - a fejlesztési terv végrehajtásában szereplők mindegyike számára - integráltan és egyértelműen szemlélteti a reális településfejlesztési célok megvalósításával létrejövő azon jobb, élhetőbb jövőbeli állapotot, amely érdekében a településfejlesztési terv készül. A jövőkép meghatározza a legfőbb településfejlesztési elveket, az ezeken alapuló távlati fejlesztési szándékokat, a környezeti és társadalmi felelősséget a település társadalmi, gazdasági, táji, természeti és az épített környezetének és térségi szerepének tekintetében.

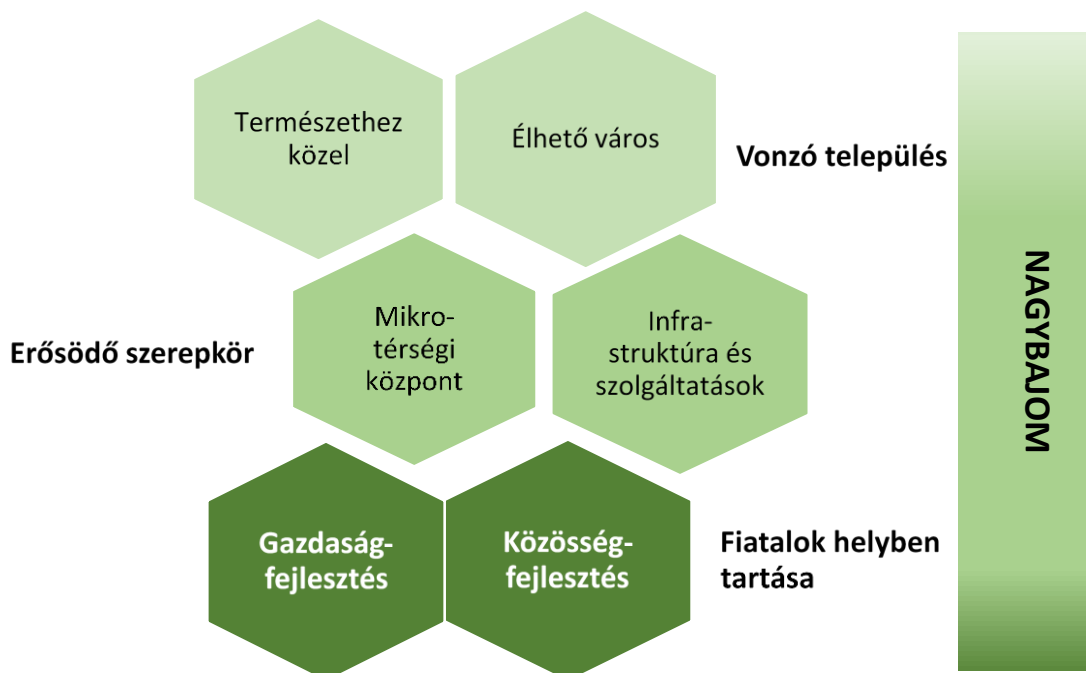
Ennek megfelelően a jövőkép egy olyan távlati vízió, mely

- fókusz, viszonyítási pontot jelent a város vezetői és döntéshozói számára az operatív döntéseik meghozatala során,
- a város azon önmeghatározása, amiből kitűnik milyen szellemiségben és értékek mentén gondolkodik a település,
- elérése konzekvens településfejlesztési beavatkozások megvalósításával lehetséges.

Nagybajom város jövőképe az alábbiak szerint összegezhető:

Nagybajom természetközeli, élhető kisváros, amely erős mikrotérségi szerepkörrel bír, ahol jó lenni és ahol a gazdaság- és közösségfejlesztés elősegíti a fiatalok helyben maradását.

A jövőképet meghatározó tényezőket az alábbi ábrával szemléltetjük.

54. ábra: Nagybaljom jövőképét meghatározó tényezők

A város fejlődése, és a városlakók megfelelő életkörülményeinek és munkalehetőségeinek biztosítása érdekében szükséges a település gazdaságának, infrastruktúrájának és közszolgáltatásainak hatékony fejlesztése. Cél, hogy a mikrotérségi szerepkör erősödésével párhuzamosan Nagybajom élhető, a lakosság és az idelátogatók számára egyaránt vonzó hely legyen.

A város jövőképe jól megfogalmazható a marketing és kommunikációs célokra használt jelmondatokban is, melyek a következők:

„Nagybajom, közel a természethez”

„Nagybajom, ahol jó lenni”

3.2 Stratégia

3.2.1 Fejlesztési célok rendszere

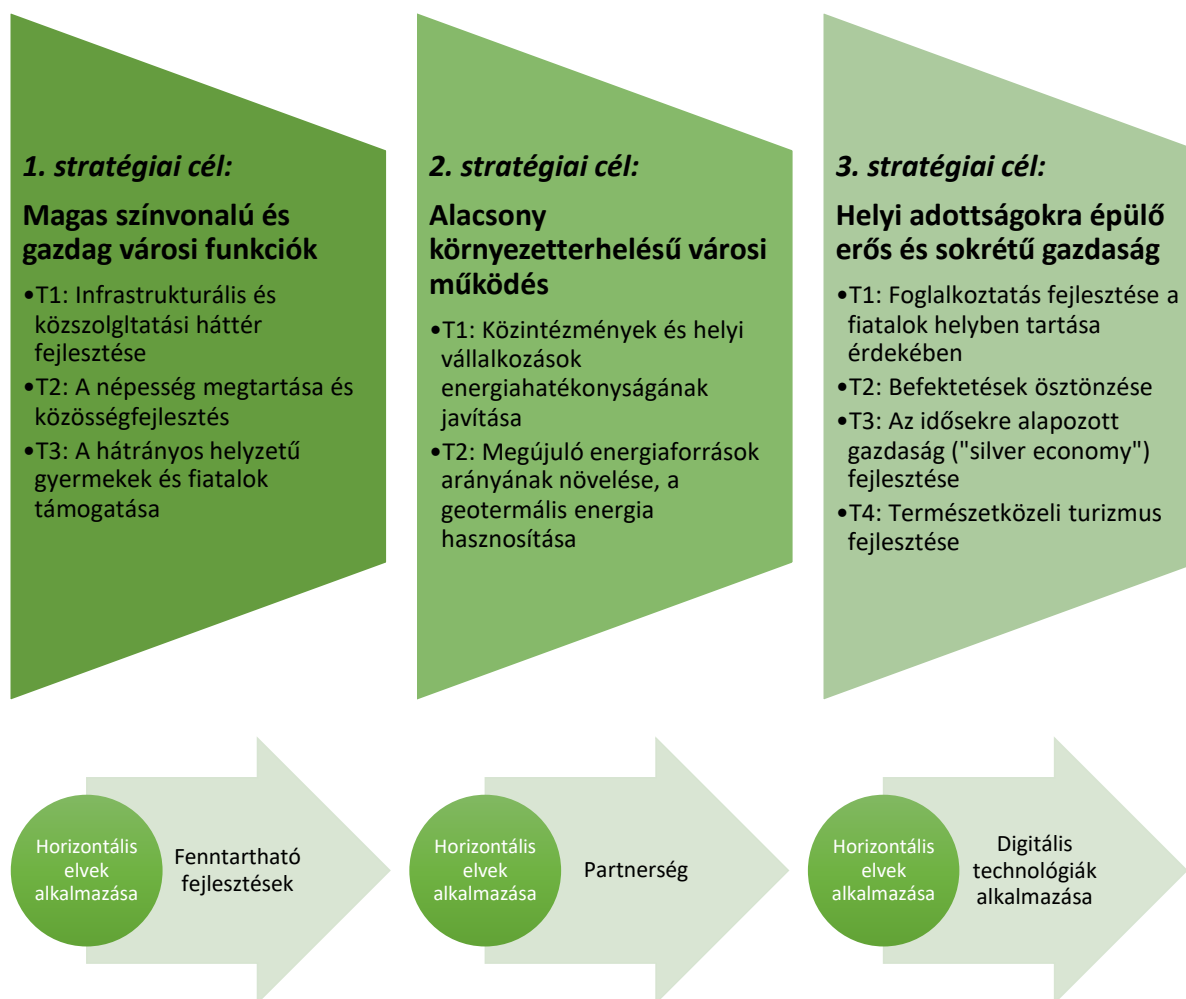
A jövőkép eléréséhez fontos, hogy megfelelő fejlesztési célok kerüljenek meghatározásra, mely célok kijelölik a szükséges cselekvési programot. A stratégiai célok a város értékeire alapozva meghatározza azokat az irányokat, melyek a majdani integrált fejlesztéseken át Nagybajom kívánt jövőképeinek elérését szolgálják. A stratégiai célok megvalósulásának időtávja hosszú táv, melynek középtávú stratégiai célelemei is vannak. A stratégiai, átfogó célok egymástól markánsan nem különíthetők el, hatnak egymásra. Sok esetben egy-egy cél elérésével a másik cél számos elemének megvalósítása is biztosított, hiszen ugyanazon jövőkép eléréséért kerültek megfogalmazásra.

A stratégiai célok további részcélokra, tematikus célokra bonthatók, melyek egymással is összefüggésben vannak, de prioritásuk alapján azonosítható, mely stratégiai cél elérését segítik leginkább.

Összességében elmondható, hogy a célrendszer alkotóelemei a jövőkép és a hozzá tartozó fejlesztési célok és részcélok összessége, valamint a horizontális célok, elvek, melyek valamennyi elemmel összefüggésben állnak.

Nagybajom város fejlesztési célrendszerét az alábbi ábrán szemléltetjük.

NAGYBAJOM VÁROS FEJLESZTÉSI STRATÉGIAI CÉLJAI

55. ábra: Nagybjom város fejlesztési stratégia céljai

1. stratégiai cél:

Magas színvonalú és gazdag városi funkciók

A város célja az általa nyújtott közszolgáltatások hatékony szervezése, magas színvonalú infrastruktúra és a közszolgáltatások és az ezekhez történő megfelelő hozzáférés biztosítása a város és a környező mikrotérség számára. Emellett a település fontosnak tartja, hogy a helyi közösség és a civil szervezetek tovább tudjanak erősödni és tevékenységükkel hozzájáruljanak Nagybjom város mikrotérségi központi funkcióinak gazdagításához és erősítéséhez, ezáltal a város fejlődéséhez.

A stratégiai cél három tematikus célt foglal magában.

T1: Infrastrukturális és közszolgáltatási háttér fejlesztése

A város célrendszerében fontos elem az élhető és minőségi városi környezet megteremtése az itt élők és a településre látogatók számára. A megfelelő infrastruktúra és minőségi közszolgáltatások

me gléte hozzájárul a helyiek életminőségének javulásához és megfelelő működési feltételeket biztosít a már itt működő és betelepülni szándékozó vállalkozások számára is, növelve azok versenyképességét.

Fontos szempont, hogy az önkormányzat által működtetett, közszolgáltatásokat ellátó intézmények feladataikat megfelelő épületinfrastruktúrában, a feladatellátáshoz szükséges megfelelő eszközellátottság mellett tudják végezni.

A település célja a leromlott városi területek fejlesztése, mely magában foglalja a központi területek modern, élhető kialakítása mellett a szegregációval veszélyeztetett területek fejlesztését is.

T2: A népesség megtartása és közösségfejlesztés

Helyi közösségek szerveződésének erősítése, az alulról építkező közösségi akciók, programok támogatása. A népesség megtartása a település jövőjének alapja, a munkalehetőségek és a megfelelő városi funkciók biztosítása mellett. A közös, helyi identitástudat erősítése pozitívan befolyásolja a lakosság helyben tartását, és a település fellendülését. Nagybajom célja olyan településsé válni, ahol a helyi lakosok számára biztosított a minőségi feltöltődés lehetősége, helyszínei. Ennek területei különösen a sport, kultúra, közösségi élet.

A város vezetése fontosnak tartja, hogy a civil szervezetek tovább tudjanak erősödni és tevékenységükkel hozzájáruljanak a település fejlődéséhez. A helyi civil bázis elsősorban a helyi közélet szervezésében tud fontos szerepet játszani. A civil szervezetek tevékenységein keresztül sok esetben hatékonyabban tudnak megvalósulni a fejlesztési stratégiában is megfogalmazott közösségi és kulturális célok. Az Önkormányzat lehetőségeihez képest segíteni kívánja a helyben működő civil szervezeteket.

T3: A hátrányos helyzetű gyermekek és fiatalok támogatása

A településen magas a fiatal korúak aránya, azonban nagy részük rossz életkilátásokkal indul. A város fejlődése szempontjából fontosnak tartjuk a fiatalokban lévő potenciál kibontakozásának elősegítését. A tematikus cél előtérbe helyezi az esélyteremtést az ifjúság számára az oktatás és a foglalkoztatás terén egyaránt, a lehetőségekhez való hozzáférés javítását és a tehetséggondozást.

2. stratégiai cél:

Alacsony környezetterhelésű városi működés

A 2021-2027-es fejlesztési időszakban a korábbinál nagyobb hangsúlyt kap a zöld és digitális átállás előmozdítása. A város stratégiai célja a CO2 kibocsátás csökkentése, a levegőminőséget javító beavatkozásokkal és a megújuló energiaforrások előtérbe helyezésével.

A stratégiai cél két tematikus célt foglal magában.

T1: Közintézmények és helyi vállalkozások energiahatékonyágának javítása

A település célja a középületek, közszolgáltatások üzemeltetésében rejlő energia-megtakarítási potenciál kiaknázása, a CO₂ kibocsátás csökkentése. Ehhez a városi közintézmények épületállományának energiahatékony rekonstrukciójára van szükség.

A helyi vállalkozások tekintetében cél az ipari teljesítmény megőrzése, valamint további bővítése mellett is a fenntartható és klímabarát energiagazdálkodás támogatása. A vállalkozások energiahatékonyági beruházásai egyszerre javítják a helyi vállalkozások jövedelmi helyzetét és piaci versenyképességét, valamint hozzájárulnak a városi működés környezetterhelésének mérséklődéséhez.

T2: Megújuló energiaforrások arányának növelése, a geotermális energia hasznosítása

A település vezetése elkötelezett a megújuló energiafelhasználás növelése iránt, cél a város energiaellátásának zöldítése, a megújuló energia hasznosítása és az energiafüggettség csökkentése. Kiemelt terület a meglévő geotermikus hőenergia-potenciál kiaknázása.

3. stratégiai cél:

Helyi adottságokra épülő erős és sokrétű gazdaság

Nagybajom város hosszú távú stratégiai célja, hogy a helyi adottságokat és erőforrásokat kihasználva prosperáló helyi gazdasági környezetet tudjon teremteni.

A stratégiai cél négy tematikus célt foglal magában.

T1: Foglalkoztatás fejlesztése a fiatalok helyben tartása érdekében

A város célja, hogy olyan jövőképet tudjon biztosítani a helyi fiatalok számára, ami a helyben maradást ösztönzi. A sikeresen zárult helyi foglalkoztatási paktum eredményeire támaszkodva a programot tovább kell vinni. A helyi vállalkozások igényeihez idomuló és a helyi fiatalok munkahelyhez jutását támogató képzési és foglalkoztatás támogató programokat szükséges kialakítani és megvalósítani.

T2: Befektetések ösztönzése

A település célja a városban már működő vállalkozások növekedésének támogatása, valamint az újonnan betelepülő, induló vállalkozások működési feltételeinek javítása. Az alapinfrastruktúra

biztosítása mellett a működést támogató intézkedések erősítése, melynek bázisa és kiindulópontja lehet a város déli részén kialakított és fejlesztett Nagybjajomi Iparterület.

T3: Az idősekre alapozott gazdaság ("silver economy") fejlesztése

A népesség öregedése következtében az idősödő és szépkorú korosztály egyre nagyobb fogyasztói bázist fog alkotni, mely a jövőben új szolgáltatások fejlesztését fogja ösztönözni. Az Ezüst Gazdaság (az idősek igényeire épülő gazdasági tevékenység) növekedési kilátásai folyamatosan erősödnek. Az ágazatban rejlő kimagasló multiplikátor hatás pedig a kapcsolódó ágazatok számára is kitűnő lehetőséget teremt.

Nagybjajom város hosszú távú célja az idősekre alapozott gazdaság fejlesztése, a helyi gyógyvizet is hasznosító, életvitelszerű gondoskodást nyújtó intézmény komplexum kialakítása.

T4: Természetközeli turizmus fejlesztése

A helyi erőforrások, a meglévő természeti és kulturális vonzerők hatékony beépítése a turisztikai kínálatba, a turisztikai és rekreációs potenciál kiaknázása.

A település környékén elsősorban az aktív turizmus lehetőségei adottak – vadászturizmus, horgászturizmus, természetjárás – melyek további fejlesztése javíthatja Nagybjajom turisztikai vonzerejét.

Horizontális elvek alkalmazása

A horizontális elvek olyan szempontok, melyek általánosságban elősegítik a stratégiában megfogalmazott célok és prioritások hatékony megvalósulását. A horizontális célok olyan szemléleti alapvetések, melyek át kell szőjék a fejlesztési döntések összességét. Tehát a horizontális elvek, olyan fejlesztési alapvetések, amelyek a stratégiai és tematikus célok mindegyikét érintik és általános elvként jelennek meg a fejlesztések és beavatkozások tervezése során.

Fenntartható fejlesztések:

Valamennyi beruházás és fejlesztés során érvényesíteni kell a környezeti fenntarthatóság szempontjait, valamint nagy hangsúlyt kell helyezni a környezeti elemek védelmére. A környezetvédelem során kiemelt fontosságú a megelőzés és szemléletformálás, hiszen a lakosság nagyon sokat tud tenni saját életterének környezeti megóvásáért.

Partnerség:

A város fejlődése szempontjából, fontos szempont, hogy céljai megvalósítását széleskörű partnerségre alapozza. A település közigazgatási területén működő gazdasági szereplőkkel való érdemi partnerség és kommunikáció segítheti a gazdaságfejlesztési célok elérését. A lakosság és a

civil szervezetek bevonása a fejlesztések tervezésébe biztosíthatja a beruházások megfelelő funkcionalitását.

A település földrajzi elhelyezkedéséből adódóan és a mikrotérségi központi szerepkör erősítése szempontjából fontos a hatékony együttműködés a környező településekkel és a jelentős közeli nagyvárosokkal (Kaposvár, Marcali). A horvát határ közelsége potenciális lehetőség a határmenti partnerségek kialakítására, további erősítésére.

Digitális technológiák alkalmazása:

A település célja a digitális, adatalapú technológiai megoldások rendszerszintű alkalmazása a város hatékony üzemeltetése és fejlesztése során. Fontos, hogy a város jövőbeni fejlesztései során az elérhető legkorszerűbb technológiákat és gyakorlatokat alkalmazza és elengedhetetlen a digitális kompetenciák fejlesztése mind a szolgáltatók, mind a használók oldalán egyaránt.

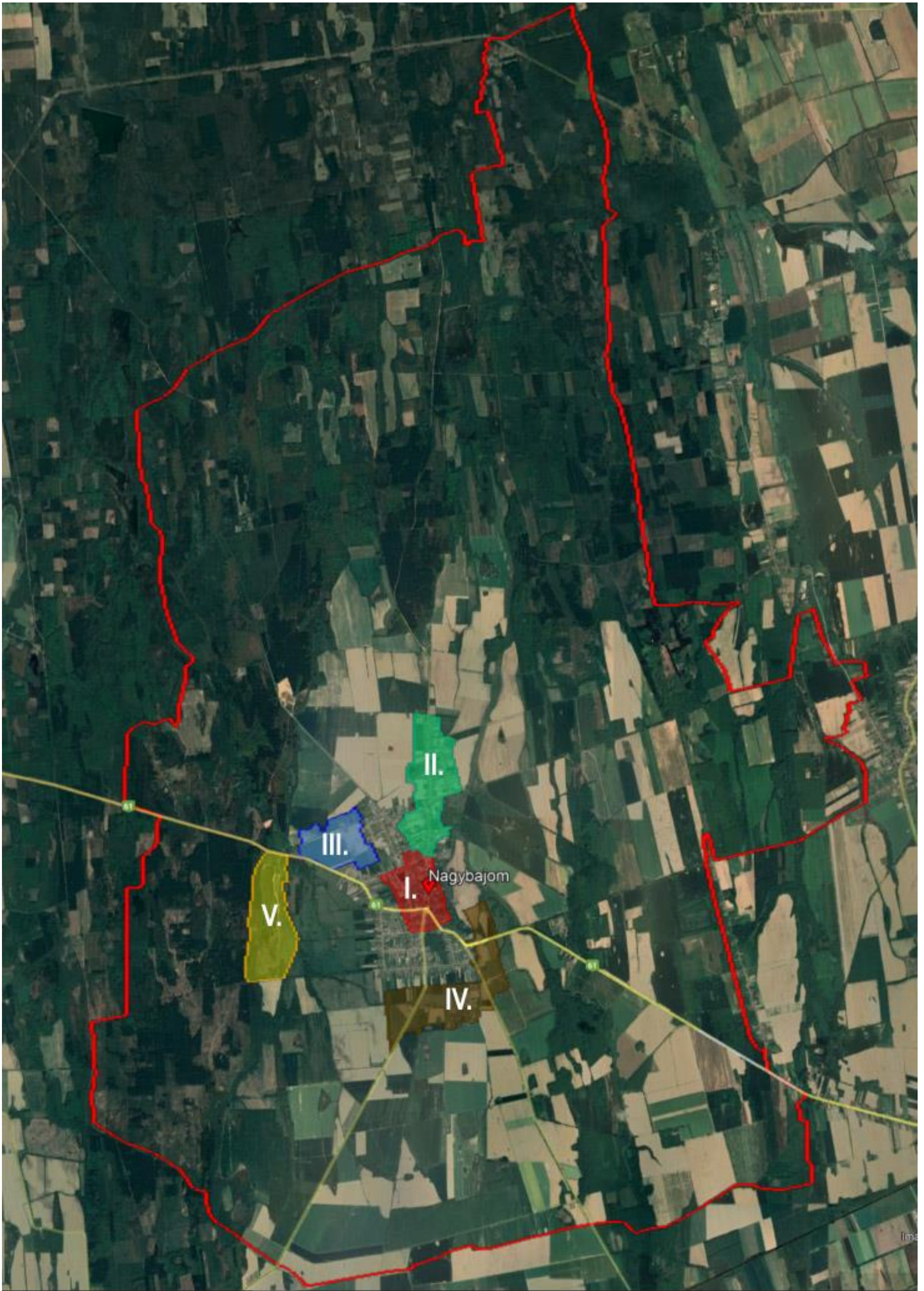
3.2.2 Fejlesztési akcióterületek

A fejlesztési akcióterületek településfejlődési, beépítési és terület használati szempontok alapján kerültek körül határolásra.

A városban öt fejlesztési akcióterületet azonosítottunk:

- I. Városközpont
- II. Északi városrész
- III. Termál fejlesztési terület
- IV. Déli gazdasági terület
- V. Ökoturisztikai akcióterület

Az akcióterületek egymáshoz viszonyított elhelyezkedését a következő ábra mutatja a város közigazgatási határát jelölve.

56. ábra: Fejlesztési akcióterületek elhelyezkedése

I. Városközpont

Az akcióterület a város központi belterületét foglalja magában. Itt koncentrálnak a városi igazgatási, oktatási, kulturális és kereskedelmi funkciók. Itt található a városi intézmények többsége: bölcsőde, óvoda, általános- és középiskola, orvosi rendelő, sportcsarnok, könyvtár, közösségi tér, művelődési ház.

A Városközpont akcióterület mintegy 60 hektár területen helyezkedik el, kerülete 3,4 km.

Az akcióterületen elsősorban az első stratégia cél – „Magas színvonalú és gazdag városi funkciók” nyer teret a területen található infrastruktúra és a meglévő intézmények fejlesztésével.

Emellett fontos célterülete a Városközpont a második stratégiai cél – „Alacsony környezetterhelésű városi működés”, ezen belül a „Közintézmények és helyi vállalkozások energiahatékonyságának javítása” tematikus cél megvalósításának az akcióterületen működő közintézmények energiahatékonyságának növelése révén.

57. ábra: I. Városközpont akcióterület

II. Északi városrész

Ez az akcióterület közvetlenül északra helyezkedik el az I. Városcsözpont akcióterülettől, területe 92 hektár, kerülete 5,7 km.

A területen helyezkedik el a város legnagyobb foglalkoztató vállalkozása, valamint itt található a város szegregálódó területe, ahol a kedvezőtlen foglalkoztatási helyzetű, alacsony jövedelmű, kevésbé iskolázott népesség koncentrálódik.

Az akcióterületen elsősorban a lakosság életkörülményeinek javítása a fő kihívás, így az akcióterület a harmadik stratégiai cél - „Helyi adottságokra épülő erős és sokrétű gazdaság” és ezen belül a „Foglalkoztatás fejlesztése a fiatalok helyben tartása érdekében” tematikus cél megvalósítási terepe.

Emellett az első stratégiai cél - „Magas színvonalú és gazdag városi funkciók” és ezen belül „A hátrányos helyzetű gyermekek és fiatalok támogatása” tematikus cél releváns.

58. ábra: II. Északi városrész

III. Termál fejlesztési terület

A terület a Városközponttól nyugatra helyezkedik el, nagyrészt beépítetlen terület, itt helyezkedik el a termálkút és a kihasználatlan fürdő épületkomplexum. A terület 54,9 hektárra terjed ki, kerülete 3,7 km.

A terület potenciálját ezek az adottságok jelentik és ennek megfelelően a harmadik stratégiai cél - „Helyi adottságokra épülő erős és sokrétű gazdaság” és ezen belül „Az idősekre alapozott gazdaság ("silver economy") fejlesztése” tematikus cél célterülete.

Emellett az itt rendelkezésre álló geotermális potenciál fontos lehetőséget biztosít a megújuló energetikai fejlesztésekhez is, ami a második stratégiai cél – „Alacsony környezetterhelésű városi működés”, ezen belül a „Megújuló energiaforrások arányának növelése, a geotermális energia hasznosítása” tematikus cél kiemelt területévé teszi.

59. ábra: III. Termál fejlesztési terület

IV. Déli gazdasági terület

A terület a város belterületétől délre fekszik, nagyrészt beépítetlen terület, itt található pár meglévő ipari és kereskedelmi telephely mellett a Nagybajomi Iparterület, valamint ezt a térséget érinti majd a tervezett M9 gyorsforgalmi út Nagykanizsa és Kaposvár közötti szakasza. A terület 115 hektárra terjed ki, kerülete 7,7 km.

Az akcióterület az itt kialakított közművesített iparterület révén a harmadik stratégiai cél - „Helyi adottságokra épülő erős és sokrétű gazdaság” és ezen belül a „Befektetések ösztönzése” tematikus cél területére.

60. ábra: IV. Déli gazdasági terület

V. Ökoturisztikai akcióterület

A terület a város belterületétől nyugatra, a Boronka-melléki Tájvédelmi Körzet közvetlen szomszédságában terül el. Az akcióterület az Ötös-Hárs Víztorozóra és környezetére, valamint a Boronka-patak felső szakaszának egy részére terjed ki. A terület 90,7 hektárra terjed ki, kerülete 4,5 km.

A víztorozó a Nagybajom és Vidéke Horgász Egyesület kezelésében van és a tó környezetében már elindultak fejlesztések, pl. játszótér, pihenőhely, melyeket további funkciók kialakításával lehet továbbfejleszteni. Az akcióterület kiválóan alkalmas az öko- és horgászturizmus fejlesztésére, így a harmadik stratégiai cél - „Helyi adottságokra épülő erős és sokrétű gazdaság” és ezen belül a „Természetközeli turizmus fejlesztése” tematikus cél célterülete.

61. ábra: V. Ökoturisztikai akcióterület

3.3 Cselekvési program

3.3.1 Az önkormányzat tevékenysége a fejlesztési terv megvalósítása során

A település számára olyan cselekvési programot érdemes kialakítani, ami figyelembe veszi a helyzetfelmérés során megállapított települési adottságokat, amely megfelel a helyi közösség érdekeinek, mely reálisan megvalósítható, illetve támaszkodik a helyi erőforrásokra. A cselekvési program meghatározásakor az alábbi ismérvek figyelembevételét javasoljuk:

BEVONÁS: fontos, hogy a helyi lakosok ne csak egyes fejlesztési célok kedvezményezettjeként jelenjenek meg, hanem cselekvő szereplőként is részesei legyenek a város fejlődésének. A közösségi bevonás és az egyeztetésekre alapozott fejlesztések alkalmazása kiszámítható és átlátható fejlesztési környezetet biztosít. Az önkormányzati döntések legitimitása és a fejlesztésekbe bevont szereplők elkötelezettsége növelhető, javítható a közösségi kohézió és a konfliktus helyzetek kezelésére is lehetőség nyílik. Lehetséges cselekvési eszközök:

- Közösségi egyeztetések (lakosok és civil szervezetek bevonása)
- Vállalkozói egyeztetések
- Intézményi egyeztetések
- Térségi együttműködések

HELYI ERŐFORRÁSOK: főként a helyi adottságokra, erőforrásokra alapozott fejlesztésekre van szükség. Olyan fejlesztések megvalósítására kell törekedni, amelyek minden szempontból megfelelnek a város adottságainak és lehetőségeinek. Az elkövetkező időszak egyik nagy kihívása, hogy a város csökkentse a külső körülményeknek való kitettségét. A helyi erőforrásokra alapozott cselekvési program előnye lehet, hogy azokra az erőforrásokra támaszkodik, amelyekre közvetlen ráhatása van, így segítve a helyi gazdaság és társadalom optimális működését. Lehetséges cselekvési eszközök:

- Helyi erőforrásokra alapozott gazdaságfejlesztés
- Helyi szereplők aktivitására épülő fejlesztések
- Helyi gazdasági szereplők, civil szervezetek együttműködéséből származó fejlesztések

MEGVALÓSÍTHATÓSÁG: a folyamatosan változó társadalmi, gazdasági környezetben is már a fejlesztések megtervezése során figyelembe kell venni a megvalósíthatóság feltételeit. Az önkormányzat olyan cselekvési programot kell kialakítania, amely innovatív módon és eszközökkel tud reagálni a jelen és a jövő kihívásaira, optimális erőforrás felhasználás mellett. Ily módon csökkenthetők a fejlesztések során felmerülő kockázatok és vizsgálható a fenntarthatóság kritériumai is. Lehetséges cselekvési eszközök:

- Infrastrukturális fejlesztések mellett a „soft” fejlesztési projektelemek beemelése

- Jó gyakorlatok adaptálása
- Projektmenedzsment szemlélet beemelése a fejlesztések előkészítésébe és megvalósításába

Az Önkormányzat a Településfejlesztési Tervben meghatározott célok elérése érdekében több típusú, nem beruházási jellegű tevékenységet végez, illetve tervez megvalósítani a jövőben:

- Fenntartja a transzparens és támogató adminisztratív és szabályozási környezetet

A Településfejlesztési Terv megvalósításához elengedhetetlen az Önkormányzat következetes és kiszámítható jogalkotói és jogalkalmazói magatartása, mely biztosítja és fenntartja a transzparens és támogató adminisztratív és szabályozási környezetet.

- Eleget tesz a törvényi kötelezettségekben előírt szabályozási eszközöknek

A fejlesztési célok úgy kerültek meghatározásra, hogy azok a hatályos, helyi építésügyi jogszabályok keretein belül megvalósíthatók legyenek, vagy szükség esetén rövidtávon gondoskodni lehessen a szükséges módosításról.

- Forrásszerzési, pályázati tevékenységet végez

A stratégiai célok megvalósításának fontos része a komplex forrásszerzési tevékenység. Fontos, hogy az Önkormányzat számára naprakész információk álljanak rendelkezésre a támogatási lehetőségekről és a lehető legszélesebb körű hazai és nemzetközi partnerséget alakítson ki.

- Településmarketing tevékenységén keresztül pozitív arculatot alakít ki és erősíti a helyi identitást

A településmarketing lefontosabb céljai a város attraktivitásának növelése, és a település-imázs megtartása, javítása. Az identitás a lakosok felé és a külső célcsoportok felé irányuló, a település célkitűzéseire alapozott önábrázolás és magatartás. A jól kialakított, a település összetéveszthetetlen jegyeit tartalmazó identitás biztosíthatja, hogy a konkurensokkal szemben jobb pozíciót foglalhasson el a város. Az identitás az imázson túl nélkülözhetetlen abban is, hogy összetartsa az itt élők közösségét.

- Fenntartja a közszolgáltatások intézményi hátterét

A közszolgáltatások minősége jelentős részben befolyásolja a helyi fejlesztési tevékenységek végrehajtását. A közszolgáltatások nyújtásának módja, az adott szolgáltatás megléte jelentősen befolyásolja az életminőséget és erősítheti vagy gyengítheti egy adott beavatkozás hatását.

3.3.2 A fejlesztési terv megvalósításának intézményi, szervezeti kerete

A fejlesztési terv megvalósítása során a döntéshozói szintet a Nagybajom Város Képviselő-testülete jelenti. A döntéselőkészítési feladatokat a Polgármesteri Hivatal végzi. A stratégiai menedzsmentet a polgármester és a képviselő-testület alkotja.

Fontosabb feladatuk:

- A Településfejlesztési Terv megvalósításának nyomon követése, elvárt eredmények, hatások értékelése.
- Az operatív szintű tevékenységek stratégiai szintű felügyelete, céljainak meghatározása, eredményeinek értékelése, szükség esetén korrekció kezdeményezése.

A Településfejlesztési Terv megvalósításával kapcsolatos döntéselőkészítő feladatokat a Polgármesteri Hivatal végzi, az alábbi tevékenységek megvalósításával:

- A városi társadalom és gazdaság igények feltárása, azok változásainak beépítése a Településfejlesztési Tervbe.
- A városfejlesztés külső és belső környezetében bekövetkezett változások figyelemmel kísérése.
- Partnerségi egyeztetések szakmai irányítása, felügyelete.
- Településközi koordináció biztosítása.
- Partnerségi egyeztetések dokumentumainak előkészítése, előterjesztése döntéselőkészítésre.
- A döntéshozók részére éves jelentés készítése a Településfejlesztési Terv megvalósításáról, korrekciókról, társadalmi igények változásáról.
- A város fejlesztési tervéről, megvalósítási folyamatáról a lakosság tájékoztatására alkalmas információk összeállítása.

A Településfejlesztési Terv keretében megvalósítani tervezett projektek forrásigénye jelentősen meghaladja a tervezési időszakban reálisan bevonható források mértékét. Mivel az elérhető európai uniós és hazai források teljes összetétele nem ismert, a Településfejlesztési Terv ténylegesen végrehajtásra kerülő beavatkozásai sem azonosíthatóak jelen tervezési fázisban.

Az elérhető források és az azokhoz kapcsolódó feltételek folyamatos figyelése, a végrehajtható projektek kiválasztása a Településfejlesztési Terv menedzselésének részét képezi.

3.3.3 A megvalósítást szolgáló beavatkozások

A település középtávú fejlesztési céljainak megvalósításához szükséges az egyes beavatkozások megfelelő tervezése, ütemezése. Nagybajom Város Önkormányzata azoknak a nagyobb léptékű (pontoszerű és az egész települést érintő vagy hálózatos jellegű) projekteknek ad prioritást, amelyek lehetővé teszik a jövőkép és a stratégiai célok megvalósulását. A szükséges fejlesztési beavatkozások számbavétele egyértelművé teszi, hogy a beavatkozások finanszírozására nincsen elegendő forrása az önkormányzatnak, így külső forrásokra kell támaszkodnia.

A Településfejlesztési Tervben meghatározott stratégiai célok megvalósítását szolgáló beavatkozásokat, azok várható ütemezését, forrását, az akcióterületekhez való illeszkedését az alábbi táblázat foglalja össze.

ssz	A tervezett beavatkozás elnevezése	A tervezett beavatkozás rövid szöveges összefoglalása	Projektgazda	Megvalósítás helyszíne	Ütemezés	A fejlesztés előkészítettsége	Becsült költség (bruttó Ft)	Fejlesztési terv szerinti stratégiai cél	Kapcsolódás területi célhoz (akcióterülethez)	Lehetséges pályázati forrás	Elérendő célállapot
1	Ivóvízrendszer korszerűsítése	Probléma az ivóvíz vezetékrendszerének elavulása, amely főként a magas vastartalom miatt van. Szükséges az ivóvíz vezetékrendszer korszerűsítése.	Állami víziközmű társaság	Nagybajom teljes területe	2024-2028	fejlesztési ötlet	600 000 000	1. stratégiai cél: Városi funkciók és közszolgáltatások erősítése T1: Infrastrukturális háttér fejlesztése	hálózatos projekt	KEHOP PLUSZ 2.1.1. Víziközmű rendszerek és zöld-kék infrastruktúra	Később kerül meghatározásra
2	Bel- és külterületi vízelvezető árokrendszer rekonstrukciója Nagybajomban	Jelentős probléma a bel- és külterületi vízelvezető árkok állapota, ezek tisztítása, helyreállítása szükséges.	Nagybajom Város Önkormányzat	Nagybajom teljes területe	2024-2028	fejlesztési ötlet	300 000 000	1. stratégiai cél: Városi funkciók és közszolgáltatások erősítése T1: Infrastrukturális háttér fejlesztése	hálózatos projekt	TOP PLUSZ 1.2.1. Élhető települések	Később kerül meghatározásra
3	Okospark kialakítása játszótérfejlesztéssel	Az Iskola köz utcában az OTP Bank által közpark kialakítása céljából az önkormányzat részére adományozott területen modern eszközöket és játszótéri elemeket magába foglaló zöld pihenőövezet kialakítása a sportcsarnok, a sportpályák és az általános iskola közvetlen szomszédságában.	Nagybajom Város Önkormányzat	Nagybajom, Iskola köz	2022-2024	TOP_PLUSZ-1.2.1-21-SO1-2022-00018: Településfejlesztés Nagybajomban A projekt megvalósítás alatt áll.	200 000 000	1. stratégiai cél: Városi funkciók és közszolgáltatások erősítése T1: Infrastrukturális háttér fejlesztése	I. Városcsopont	TOP PLUSZ 1.2.1. Élhető települések	Az éghajlatváltozáshoz való alkalmazkodás céljából épített vagy felújított zöldinfrastruktúra: 0,15 ha
4	Közüvilágítás korszerűsítése	A település közvilágításának korszerűsítése.	Nagybajom Város Önkormányzat	Nagybajom teljes területe	2024-2028	fejlesztési ötlet	100 000 000	1. stratégiai cél: Városi funkciók és közszolgáltatások erősítése T1: Infrastrukturális háttér fejlesztése	hálózatos projekt	TOP PLUSZ 1.2.1. Élhető települések	Később kerül meghatározásra
5	Belterületi utak és járdák rekonstrukciója	A település közút- és járdahálózatának jó része jelentős felújításra szorul.	Nagybajom Város Önkormányzat	Nagybajom teljes területe	2024-2028	fejlesztési ötlet	200 000 000	1. stratégiai cél: Városi funkciók és közszolgáltatások erősítése T1: Infrastrukturális háttér fejlesztése	hálózatos projekt	Magyar Falu Program, célzott támogatás	Később kerül meghatározásra
6	Külterületi földutak felújítása	Nagybajom a második legnagyobb közigazgatási területű település Somogy megyében. Számos külterületi földút, illetve tanyahálózat tartozik a településhez. A külterületi lakott településrészek, a vadásztársaságok, az erdőtulajdonosok, a nemzeti park, az erdészet és a mezőgazdasági vállalkozók által igénybe vett önkormányzati tulajdonú utak rendbetétele szükséges.	Nagybajom Város Önkormányzat	Nagybajom külterület	2024-2028	fejlesztési ötlet	200 000 000	1. stratégiai cél: Városi funkciók és közszolgáltatások erősítése T1: Infrastrukturális háttér fejlesztése	hálózatos projekt	Magyar Falu Program, célzott támogatás	Később kerül meghatározásra
7	Központi buszváró építése	Nagybajom városközpontban nincs az utasok rendelkezésére álló fedett váró. Napszaktól függően a várakozó utaslétszám az 50 főt is elérheti. Szükséges buszváró kialakítása szociális helyiséggel.	Nagybajom Város Önkormányzat	Nagybajom városközpont	2024-2028	fejlesztési ötlet	20 000 000	1. stratégiai cél: Városi funkciók és közszolgáltatások erősítése T1: Infrastrukturális háttér fejlesztése	I. Városcsopont	Leader, Vidékfejlesztési Program	Később kerül meghatározásra
8	Zöldhulladék-lerakó kialakítása	A települési zöldhulladék gyűjtéséhez egy helyi komposztudvar, zöldhulladék-lerakó kialakítása.	Nagybajom Város Önkormányzat	Nagybajom közigazgatási területe	2024-2028	fejlesztési ötlet	20 000 000	1. stratégiai cél: Városi funkciók és közszolgáltatások erősítése T1: Infrastrukturális háttér fejlesztése	Nem akcióterületi projekt	Leader, Vidékfejlesztési Program	Később kerül meghatározásra
9	Zöldfejlesztés Nagybajomban	Fásítási és parkosítási program.	Nagybajom Város Önkormányzat	Nagybajom teljes területe	2024-2028	fejlesztési ötlet	20 000 000	1. stratégiai cél: Városi funkciók és közszolgáltatások erősítése T1: Infrastrukturális háttér fejlesztése	hálózatos projekt	Leader, Vidékfejlesztési Program	Később kerül meghatározásra
10	Tanyagondnoki kisbusz beszerzése Nagybajomban	Új tanyagondnoki kisbusz beszerzése a tanyagondnoki szolgálat teljesítéséhez.	Nagybajom Város Önkormányzat	-	2024-2028	fejlesztési ötlet	24 000 000	1. stratégiai cél: Városi funkciók és közszolgáltatások erősítése T1: Infrastrukturális háttér fejlesztése	Nem akcióterületi projekt	Magyar Falu Program	Később kerül meghatározásra
11	Orvosi rendelő eszközfejlesztése	Eszközök, gépjármű beszerzése a rendelő szakemberei (védőnők) részére.	Nagybajom Város Önkormányzat	Nagybajom városközpont	2024-2028	fejlesztési ötlet	20 000 000	1. stratégiai cél: Városi funkciók és közszolgáltatások erősítése T1: Infrastrukturális háttér fejlesztése	I. Városcsopont	Magyar Falu Program	Később kerül meghatározásra
12	Nagybajom városi arculatának fejlesztése	Kültéri utcabútorok, virágok, parkosításhoz szükséges eszközök beszerzése.	Nagybajom Város Önkormányzat	Nagybajom teljes területe	2024-2028	fejlesztési ötlet	30 000 000	1. stratégiai cél: Városi funkciók és közszolgáltatások erősítése T1: Infrastrukturális háttér fejlesztése	hálózatos projekt	Leader, Vidékfejlesztési Program	Később kerül meghatározásra
13	Helyi közösségfejlesztő programok Nagybajomban	A helyi identitás és kohézió erősítése, a társadalmi együttműködés erősítését szolgáló helyi szintű komplex közösségfejlesztő programok a helyi civil szervezetek aktív részvételével, a helyi népesség megtartása érdekében.	Nagybajom Város Önkormányzat, civil szervezetek	Nagybajom teljes területe	2024-2028	fejlesztési ötlet	300 000 000	1. stratégiai cél: Városi funkciók és közszolgáltatások erősítése T2: A népesség megtartása és közösségfejlesztés	Nem akcióterületi projekt	TOP PLUSZ 3.1.3. Helyi humán fejlesztések	Később kerül meghatározásra
14	Szociális városrehabilitáció	Roma képzési és kulturális központ kialakítása, lakhatási körülmények javítása, meglévő funkcióinak bővítése, fejlesztése, szociális, közösségi és közterületi funkciók kialakítása. A társadalmi együttműködés erősítését szolgáló helyi szintű komplex programok: a helyi 900 fős roma közösség társadalmi felzárkóztatásának elősegítése céljából részükre közösségi tér kialakítása, ahol segítjük őket a társadalmi felzárkózásban és kulturális örökségük megőrzésében.	Nagybajom Város Önkormányzat	Gábor Áron u. - településhatár - Zrínyi i u. - Dózsa u. - névtelen u. - Kunmajor u. által határolt szegregátum	2023-2026	TOP_PLUSZ-1.2.2-21-SO1-2022-00003: Szociális városrehabilitáció Nagybajomban A projekt megvalósítás alatt áll.	300 000 000	1. stratégiai cél: Városi funkciók és közszolgáltatások erősítése T3: A hátrányos helyzetű gyermekek és fiatalok támogatása	II. Északi városrész	TOP PLUSZ 1.2.2. Szociális célú városrehabilitáció	Az új vagy korszerűsített szociális lakások kapacitása: 7 fő
15	Szociális városrehabilitáció (ESZA)	Gábor Áron u. - településhatár - Zrínyi i u. - Dózsa u. - névtelen u. - Kunmajor u. által határolt szegregátum esetében koncentráltan megnyilvánuló társadalmi-fizikai-gazdasági problémák komplex kezelése.	Nagybajom Város Önkormányzat, „Alternatív” Ifjúsági és Kulturális Egyesület	Gábor Áron u. - településhatár - Zrínyi i u. - Dózsa u. - névtelen u. - Kunmajor u. által határolt szegregátum	2023-2026	TOP_PLUSZ-3.1.2-21-SO1-2022-00002: Szociális városrehabilitáció Nagybajomban (ESZA+) A projekt megvalósítás alatt áll.	125 000 000	1. stratégiai cél: Városi funkciók és közszolgáltatások erősítése T3: A hátrányos helyzetű gyermekek és fiatalok támogatása	II. Északi városrész	TOP PLUSZ 3.1.2. - Szociális célú városrehabilitáció (ESZA+)	A hátrányos helyzetűek életlehetősége javul, elérhetővé válik a foglalkoztatást, társadalmi integrációt, közösségfejlesztést, oktatást, iskolai felzárkóztatást, családsegítést, gyermekjóléti szolgáltatást, életvezetési tanácsadást, egyéni fejlesztést és szociális munkát biztosító programok.
16	Nagybajomi Esély Otthon	Az önkormányzat tulajdonában 2-3 lakás céljára kiadható ingatlan maradt az elmúlt 3 évtized során. Nagy szükség van önkormányzati tulajdonú bérlakások létesítésére/vásárlására.	Nagybajom Város Önkormányzat; „Alternatív” Ifjúsági és Kulturális Egyesület	Nagybajom belterülete	2024-2028	fejlesztési ötlet	300 000 000	1. stratégiai cél: Városi funkciók és közszolgáltatások erősítése T3: A hátrányos helyzetű gyermekek és fiatalok támogatása	Nem akcióterületi projekt	EFOP PLUSZ Prioritás 3. Társadalmi felzárkózási fejlesztések	Később kerül meghatározásra

ssz	A tervezett beavatkozás elnevezése	A tervezett beavatkozás rövid szöveges összefoglalása	Projektgazda	Megvalósítás helyszíne	Ütemezés	A fejlesztés előkészítettsége	Becsült költség (bruttó Ft)	Fejlesztési terv szerinti stratégiai cél	Kapcsolódás területi célhoz (akcióterülethez)	Lehetséges pályázati forrás	Elérendő célállapot
17	Rendőrőrs épületének energetikai korszerűsítése	A városi rendőrőrs épületének komplex energetikai korszerűsítése: hőszigetelés, nyílászárók cseréje, fűtés korszerűsítés.	Nagybajom Város Önkormányzat	Nagybajom Rendőrőrs (Kossuth u.17.)	2024-2028	fejlesztési ötlet	150 000 000	2. stratégiai cél: A karbonlábnyom csökkentése Belső-Somogy természeti értékeinek védelme mellett T1: Közintézmények és helyi vállalkozások energiahatékonyságának javítása	I.Városcsopont	TOP PLUSZ 2.1.1. Önkormányzati épületek energetikai korszerűsítése	Később kerül meghatározásra
18	Sportcsarnok és sportház épületének energetikai korszerűsítése	A városi sportcsarnok és a sportház épületének komplex energetikai korszerűsítése: hőszigetelés, nyílászárók cseréje, fűtés korszerűsítés.	Nagybajom Város Önkormányzat	Nagybajom Sportcsarnok (Iskola köz 1.)	2022-2024	TOP_PLUSZ-2.1.1-21-SO1-2022-00016: A sportcsarnok épületének energetikai korszerűsítése Nagybajomban A projekt megvalósítás alatt áll.	350 000 000	2. stratégiai cél: A karbonlábnyom csökkentése Belső-Somogy természeti értékeinek védelme mellett T1: Közintézmények és helyi vállalkozások energiahatékonyságának javítása	I.Városcsopont	TOP PLUSZ 2.1.1. Önkormányzati épületek energetikai korszerűsítése	Becsült ÜHG-kibocsátás: 112,06 tonna/ év Jobb energiahatékonyságú középület mérete: 2301,17 m2
19	Városi műhely épületek energetikai korszerűsítése	Városi műhely épületek komplex energetikai korszerűsítése: hőszigetelés, nyílászárók cseréje, fűtés korszerűsítés.	Nagybajom Város Önkormányzat	Nagybajom belterülete	2024-2028	fejlesztési ötlet	200 000 000	2. stratégiai cél: A karbonlábnyom csökkentése Belső-Somogy természeti értékeinek védelme mellett T1: Közintézmények és helyi vállalkozások energiahatékonyságának javítása	I.Városcsopont	TOP PLUSZ 2.1.1. Önkormányzati épületek energetikai korszerűsítése	Később kerül meghatározásra
20	Geotermális alapú fűtési rendszer kiépítése az önkormányzati épületek fűtési és hűtési energiaigényének ellátására.	Az idők falva és az önkormányzat tulajdonában lévő intézményhálózat fűtési és hűtési energiaigényének ellátása a volt nagybajomi fürdő geotermális kútjának hőenergiájára alapozva. A projekt főbb elemei: geotermális hőt szállító tápvíz vezeték rendszer és puffertároló kiépítése, az épületekben speciális, magas általános hatékonyságú víz-víz hőszivattyúk beépítése, napelemes rendszerek telepítése az önkormányzati épületek tetején, a teljes rendszer villamos- és irányítástechnikájának kialakítása.	Nagybajom Város Önkormányzat	Nagybajom Termálfürdő (Széchenyi út 7.) és környező területek; Nagybajom városközpont	2024-2028	A már megvalósult Nagybajomi Polgármesteri Hivatal épületének komplex energetikai korszerűsítése pozitív tapasztalatainak felhasználásával valósul meg a projekt, ahol ugyancsak hőszivattyús és napelemes fejlesztések kombinált megvalósítása történt meg.	750 000 000	2. stratégiai cél: A karbonlábnyom csökkentése Belső-Somogy természeti értékeinek védelme mellett T2: Megújuló energiaforrások arányának növelése, a geotermális energia hasznosítása	I.Városcsopont III.Termál fejlesztési terület	TOP PLUSZ 2.1.1. Önkormányzati épületek energetikai korszerűsítése	Később kerül meghatározásra
21	Napelemes közvilágítás a temetőben, parkokban, parkolóiban	A temetőben, parkolóban és parkokban napelemes közvilágítás felújítása, kiépítése.	Nagybajom Város Önkormányzat	Nagybajom városközpont, Nagybajomi Köztemető	2024-2028	fejlesztési ötlet	20 000 000	2. stratégiai cél: A karbonlábnyom csökkentése Belső-Somogy természeti értékeinek védelme mellett T2: Megújuló energiaforrások arányának növelése, a geotermális energia hasznosítása	hálózatos projekt	TOP PLUSZ 2.1.1. Önkormányzati épületek energetikai korszerűsítése	Később kerül meghatározásra
22	Megyei foglalkoztatási paktum Nagybajomban	A sikeresen lezárult Nagybajom Térségi Foglalkoztatási Paktum alapjaira építve a térség munkaerőpiaci helyzetének javítása, helyi foglalkoztatási együttműködések elősegítése, célzott munkaerő képzési és foglalkoztatás támogatási akciók megvalósítása.	Somoigy Megyei Önkormányzat, Nagybajom Város Önkormányzat	Nagybajom teljes területe	2024-2028	Nagybajom Térségi Foglalkoztatási Paktum projekt anyagai	350 000 000	3. stratégiai cél: Helyi adottságokra épülő gazdaságfejlesztés T1: Foglalkoztatás fejlesztése a fiatalok helyben tartása érdekében	hálózatos projekt	TOP PLUSZ 3.1.1. Megyei foglalkoztatási-gazdaságfejlesztési együttműködések	Később kerül meghatározásra
23	Gyógynövény gyűjtése, feldolgozása, fűszernövény termesztése és feldolgozása	A projekt a lakosság egy részének rendszerváltás előtti tevékenységére, az alacsonyabb iskolai végzettségű emberek gyógynövény- és erdei termékek ismeretére, valamint a város természeti környezetére alapozva, a gyógynövény gyűjtést, ezt kiegészítve pedig a fűszernövény termesztést és elsődleges feldolgozását célozza meg. A fűszernövények egységes el- illetve kihelyezése, a településkép megalapozását, javítását is szolgálja. Az utcai „fűszerládák” gyártása is munkát ad. A gazdasági és foglalkoztatási hasznán kívül az önkormányzati telekhasznosítást is biztosítja. Az önkormányzat támogatja a helyi termelők piacra jutását.	Nagybajom Város Önkormányzat, Roma Nemzetiségi Önkormányzat Nagybajom	Nagybajom közigazgatási területe	2024-2028	fejlesztési ötlet	300 000 000	3. stratégiai cél: Helyi adottságokra épülő gazdaságfejlesztés T1: Foglalkoztatás fejlesztése a fiatalok helyben tartása érdekében	Nem akcióterületi projekt	TOP PLUSZ 1.1.1. Helyi gazdaságfejlesztés	Később kerül meghatározásra
24	Befektetésösztönzési marketing tevékenységek	A Nagybajomi Ipari Park 2021-ben jött létre. Létrejött egy 410 m2-es csarnok épület kiszolgáló helyiségekkel, valamint 10 db önálló gazdasági tevékenységre alkalmas telek kialakítására került sor, feltáró iparterületi úttal és teljes közműhálózat kialakításával. Annak érdekében, hogy az Ipari Parkba vállalkozások települjenek be, célzott befektetési marketing tevékenységek megvalósítására van szükség. Ennek keretében elsősorban agráripari vállalkozások betelepítése a cél, ezen belül mezőgazdasági, élelmiszeripari és erdészeti feldolgozó cégek bevonása.	Nagybajom Város Önkormányzat	Nagybajom Iparterület (Kutasi út, 6619.sz.út)	2023-2028	fejlesztési ötlet	30 000 000	3. stratégiai cél: Helyi adottságokra épülő gazdaságfejlesztés T2: Befektetések ösztönzése	IV.Déli gazdasági terület	TOP PLUSZ 1.1.1. Helyi gazdaságfejlesztés	Később kerül meghatározásra
25	Idősek falva létrehozása tanuszodával Nagybajomban	A régi fürdőingatlan (korábban: Boronka Villapark) adottságai lehetővé teszik egy fejlesztési mintának is szolgáló komplexum létrehozását. A meglévő fürdő épülete (cca. nettó 2000 m2) gazdaságosan átalakítható, a bővítés és felújítás után kb. 100 fő idős ember bentlakásos ellátására kiválóan alkalmas. A fürdő vizes egységei (termálkút, meglévő medencék) és a szabad terület a fürdő telkén belül ugyanakkor lehetőséget teremtenek egy városi gyermek úszás-oktatási objektum fejlesztésére. A Timax Kft. tulajdonában van a nagybajomi termálfürdő és a hozzá tartozó több mint 30 ha-s fejlesztési terület (építési terület). Ez az ingatlan alkalmas egy IDŐSEK FALVA komplexum létrehozására, akár 500 nyugdíjas részére. A projekthez kapcsolódik ESZA lábként egyrészt a helyi hátrányos helyzetű munkavállalók bevonása: képzés és foglalkoztatás, melynek keretében e munkavállalók bevonhatók egyrészt az idősek számára történő megszervezésükbe (szabadidős tevékenységek, speciális szakképesítést nem igénylő ellátási feladatok), valamint a léteitmény fenntartásával, üzemeltetésével kapcsolatos munkákba. Az innovatív projekt révén megvalósul hátrányos helyzetű emberek képzése, munkahelyteremtés, idősgondozás, szolgáltatásfejlesztés, ezen keresztül a térség gazdaságának fejlődése.	magán befektető	Nagybajom Termálfürdő (Széchenyi út 7.) és környező területek	2025-2029	fejlesztési ötlet	2 500 000 000	3. stratégiai cél: Helyi adottságokra épülő gazdaságfejlesztés T3: Az idősekre alapozott gazdaság ("silver economy") fejlesztése	III.Termál fejlesztési terület	-	Később kerül meghatározásra
26	Óko- és horgászturizmus fejlesztése Nagybajomban	Az Ötös-Hárs víztározó 2005-ben jött létre. A víztározót a Nagybajom és Vidéke Horgász Egyesület üzemelteti. A horgászturizmus olyan aktív szabadidős tevékenység, amely vízen vagy vízparton történik, célja a halfogás, és általában kapcsolódik hozzá helyszíni szolgáltatások igénybevétele. A helyi lakosoknak hasznát a ráépülő szolgáltatások, versenyek, programok jelenthetnek. Az Ötös-Hárs víztározóra épülő szabadidős és versenyhorgászat fejlesztése. A víztározó környékén túraútvonalak, pihenőpontok, beállók kialakítása.	Nagybajom Város Önkormányzat, Nagybajom és Vidéke Horgász Egyesület	Nagybajom, Ötös-Hárs víztározó	2024-2028	fejlesztési ötlet	250 000 000	3. stratégiai cél: Helyi adottságokra épülő gazdaságfejlesztés T4: Természetközeli turizmus fejlesztése	V.Ökoturisztikai akcióterület	TOP PLUSZ 1.1.3. Helyi- és térségi turizmus fejlesztés	Később kerül meghatározásra
27	Vadász- és gasztronómiai turizmus fejlesztése Nagybajomban	A területi adottságok miatt Nagybajomban és környékén nagy hagyománya van a vadászatnak, vadgazdálkodásnak. Érdemes ezt a lehetőséget a turisztikán belül is kiemelten kezelni. Ez a szolgáltatás fejlesztését is inspirálhatja, munkahelyet teremti és növeli a jövedelmezőséget. Fontos a minőségi szálláshelyek létesítése és a vadra és a környező erdők kincseire alapozott gasztronómia turizmus kialakítása.	magán befektetők	Nagybajom teljes területe	2024-2028	fejlesztési ötlet	250 000 000	3. stratégiai cél: Helyi adottságokra épülő gazdaságfejlesztés T4: Természetközeli turizmus fejlesztése	Nem akcióterületi projekt	Kisfaludy Szálláshelyfejlesztési Konstruktív	Később kerül meghatározásra
28	Európai Gólyás-települések Hálózatára épülő nemzetközi ökoturisztikai együttműködés	Nemzetközi együttműködés és tapasztalatszerzés az ökoturizmus területén, melynek kiemelt témája a gólyák élőhelyének védelme. Az együttműködés alapja az „Európai Gólyás-települések Hálózata” partnerei között már meglévő kapcsolatok és eddig megszerzett tapasztalatok.	Nagybajom Város Önkormányzat	Nagybajom teljes területe, Ötös-Hárs víztározó	2024-2028	fejlesztési ötlet	150 000 000	3. stratégiai cél: Helyi adottságokra épülő gazdaságfejlesztés T4: Természetközeli turizmus fejlesztése	Nem akcióterületi projekt	Nemzetközi partnerségen alapuló pályázatok (pl. Interreg Programok)	Később kerül meghatározásra

10. táblázat: A stratégiai célok megvalósítását szolgáló beavatkozások

3.4 Fejlesztési tervlap

A fejlesztési tervlap - a településrendezési terv megalapozásához, a teljes közigazgatási területre - az általános használatú területek figyelembevételével meghatározza a stratégia és a cselekvési program, kiemelten a céladatok és a fejlesztési akcióterületek térbeli összefüggéseit, azok rendszerét, továbbá a település működéséhez szükséges meglévő és tervezett zöldinfrastruktúra-elemek térbeli kialakítását, elrendezését és településszerkezeti szerepét.

Az alábbi két ábra mutatja be a fejlesztési tervlapot.

NAGYBAJOM
 Településfejlesztési tervlap
 Integrált Településfejlesztési Stratégia

ÉSZAK

0 200 m 1 km

JELMAGYARÁZAT

FEJLESZTÉSI TERÜLETEK

- Városközpont
- Termálfürdő
- Északi városrész
- Turisztikai akcióterület
- Déli gazdasági terület

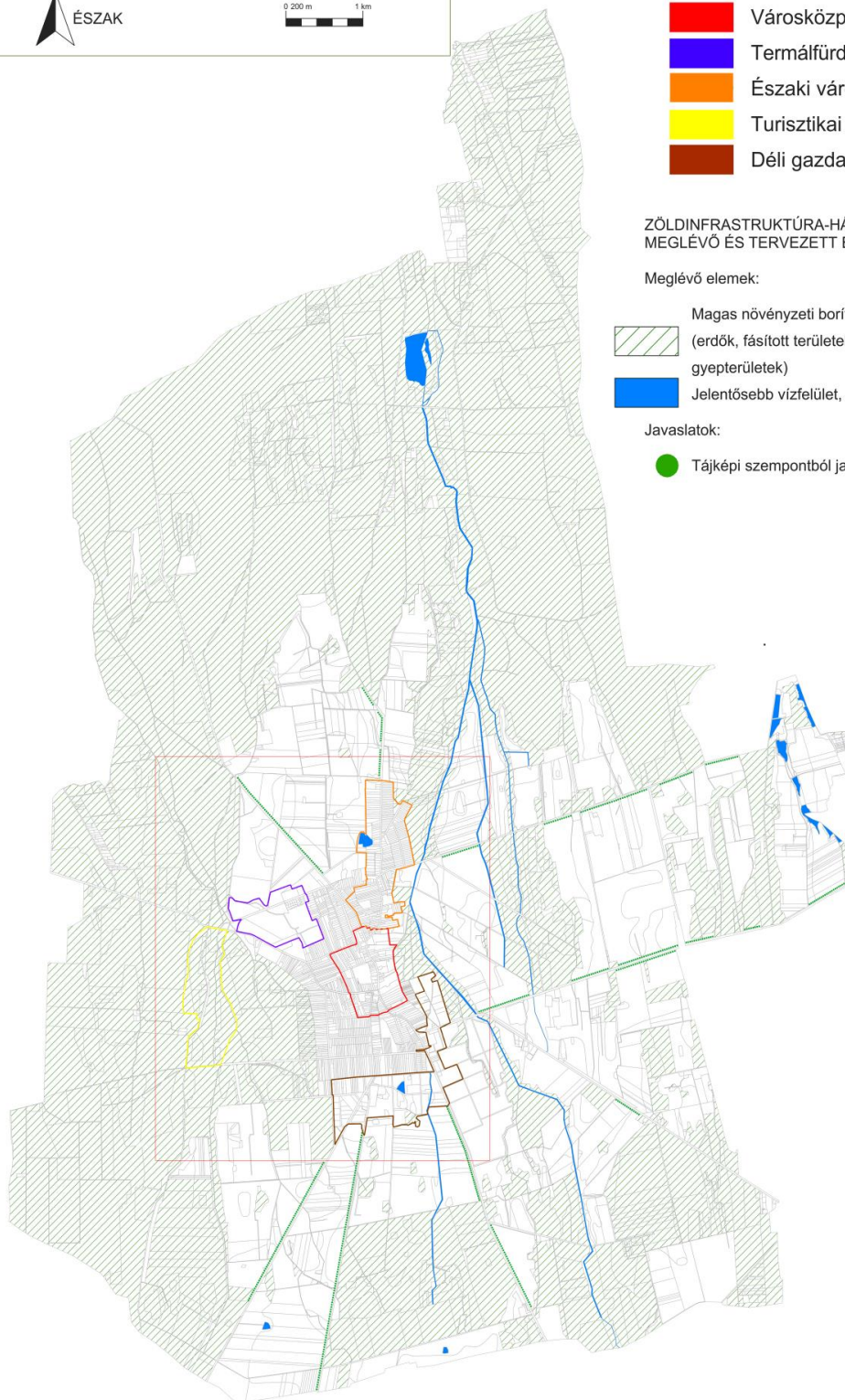
**ZÖLDINFRASTRUKTÚRA-HÁLÓZAT
 MEGLÉVŐ ÉS TERVEZETT ELEMEI**

Meglévő elemek:

- Magas növényzeti borítottságú területek (erdők, fásított területek, beerdősült gyepek, gyepterületek)
- Jelentősebb vízfelület, árok

Javaslatok:

- Tájképi szempontból javasolt fasor

62. ábra: Nagybjom településfejlesztési tervlap I.

NAGYBAJOM
Településfejlesztési tervlap
Integrált Településfejlesztési Stratégia

 ÉSZAK

JELMAGYARÁZAT

FEJLESZTÉSI TERÜLETEK

- Városközpont
- Termálfürdő
- Északi városrész
- Turisztikai akcióterület
- Déli gazdasági terület

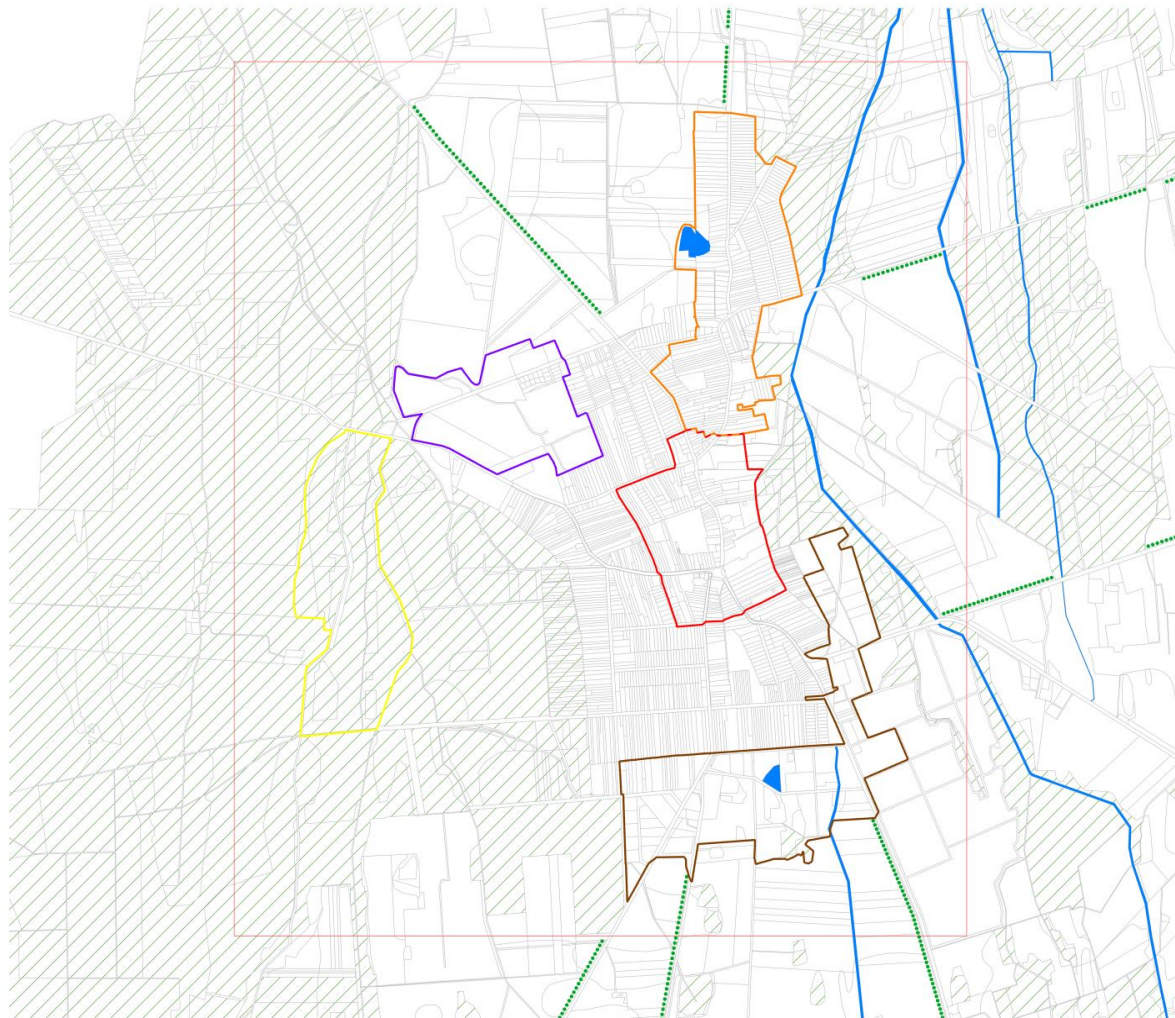
**ZÖLDINFRASTRUKTÚRA-HÁLÓZAT
MEGLÉVŐ ÉS TERVEZETT ELEMEI**

Meglévő elemek:

- Magas növényzeti borítottságú területek
(erdők, fásított területek, beerdősült gyepek, gyepterületek)
- Jelentősebb vízfelület, árok

Javaslatok:

- Tájképi szempontból javasolt fasor

63. ábra: Nagybjom településfejlesztési tervlap II.